M. v. RICHTHOFEN

DEN RÖDE FLYGJAGAREN

A. V. CARLSONS
BOKFÖRLAGS-A.-B.
STOCKHOLM

Kr. 1: 85.

Ryttmästaren, frih. M. v. Richthofen.

DEN RÖDE FLYGJAGAREN

AV

RYTTMÄSTAREN

FRIH. MANFRED VON RICHTHOFEN

BEMYNDIGAD ÖVERSÄTTNING

AV

LEKTOR J. SWENNING

MED FÖRORD AV KAPTEN O. DAHLBECK

ILLUSTRATIONER EFTER ORIGINALFOTOGRAFIER

STOCKHOLM

A. V. CARLSONS BOKFÖRLAGS-AKTIEBOLAG.

STOCKHOLM
NYA TRYCKERI-AKTIEBOLAGET
1917.

Förord.

Näst Boelckes och Immelmanns har intet flygarenamn under kriget förts så långt på ryktets vingar som ryttmästare Richthofens. I Tyskland intager han den främsta platsen bland stridsflygarna, dessa luftens champions, som utkämpa sina strider inför åskådaremassor på tusental och vilka redan vid unga år tilldelas de högsta militära utmärkelser, Tyskland kan ge sina kämpande söner. Det kan icke förnekas, att ryttmästare Richthofen är väl medveten om detta faktum. Men det är glädjande, att han ger sina motståndare — särskilt engelsmännen — oförbehållsamma eloger för djärvhet och mod.

Hans bok om sina upplevelser som flygare är friskt och hurtigt skriven. Den är av stort intresse, både för dem som önska studera flygjagarens taktik och för dem som endast äro nyfikna på »hur det känns».

Stockholm i sept. 1917.

O. Dahlbeck.

INNEHÅLL.

	Sid
Något om min släkt	7
Min kadett-tid	9
Inträde i armén	10
Den första officerstiden	12
Krigsutbrottet	14
Över gränsen	15
Till Frankrike	18
När jag på patrullritt hörde kulorna vina för första gången	22
Patrullritt med Loen	27
Långtrådigt framför Verdun	29
Första gången i luften	33
Spaningsflygare hos Mackensen	35
Med Holck i Ryssland	36
Ryssland—Ostende	40
En droppe blod för fosterlandet	44
Min första luftstrid	45
I Champagne-slaget	47
Hur jag lärde känna Boelcke	48
Den första flygningen på egen hand	50
Från min utbildningstid i Döberitz	51
Den första tiden som pilot	53
Holck †	55
En flygning i åskväder	56
Första gången på en Fokker	58

	Sid.
Bombflygningar i Ryssland	60
Äntligen!	65
Min första engelsman	67
Somme-slaget	70
Boelcke †	71
Den åttonde	73
Major Hawker	76
Pour le mérite	78
»Le petit rouge»	80
Engelsk och fransk flygkonst	82
Själv nedskjuten	83
Ett flygarekonststycke	90
Första dubblén	91
Min dittills framgångsrikaste dag	95
»Moritz»	97
Engelskt bombangrepp på vår flyghamn	99
Schäfers nödlandning mellan linjerna	103
Anti-Richthofen-eskadern	106
Farsgubben hälsar på oss	108
Flygning till hemlandet	113
Min bror	120
Lothar en »skytt» och icke en jägare	128
Uroxen	129
Infanteri-, artilleri- och spaningsflygare	132
Våra flygmaskiner	134

Något om min släkt.

Ätten Richthofen har egentligen jämförelsevis föga deltagit på ledande post i hittills förda krig, ty dess medlemmar ha alltid suttit på sin torva. En Richthofen, som inte varit bofast, har det knappt funnits. Har han inte varit det, så har han för det mesta varit i statens tjänst. Min farfar och från honom räknat alla mina förfäder sutto på sina gods i trakten av Breslau och Striegau. Först i min farfaders generation blev en kusin till min farfar general, den förste av ätten Richthofen.

I min mors släkt — hon är född von Schickfuss och Neudorf — är det på liknande sätt som inom ätten Richthofen: få soldater, blott agrarer. Min morfars fars bror Schickfuss stupade 1806. I revolutionen 1848 fick en Schickfuss ett av sina vackraste slott bränt. För övrigt har ingen av dem kommit längre än till ryttmästare i reserven.

Även i ätten Schickfuss såväl som i släkten Falckenhausen — min mormor är en Falckenhausen — kan man blott spåra två huvudintressen. De äro ritt, såsom hos Falckenhausen, och jakt, t. ex. hos min mors bror, onkel Alexander Schick-

fuss, som har jagat synnerligen mycket i Afrika, på Ceylon, i Norge och Ungarn.

Farsgubben är egentligen den förste inom vår gren, som föll på den tanken att bli aktiv officer. Han kom tidigt in vid kadettkåren och trädde senare därifrån över till tolfte ulanregementet. Han är den mest plikttrogne soldat, man kan tänka sig. Han blev lomhörd och måste ta avsked. Sin lomhördhet ådrog han sig, då han räddade en av sitt folk från att drunkna vid lögstället för hästarna och efteråt fullföljde sin tjänstgöring utan att vårda sig om att han gick våt omkring i kölden.

Inom den nuvarande generationen finnas naturligtvis rätt mycket flera soldater. I kriget är varje vapenför Richthofen vid fanan. Så förlorade jag strax i början av det rörliga kriget sex kusiner av skilda grader. Alla voro kavallerister.

Mitt namn har jag efter en farsfarbror Manfred, i fredstid Hans Majestäts flygeladjutant och befälhavare för gardedukorpsen, i krig anförare för en kavallerikår.

Nu också något om min ungdom. Farsgubben tjänstgjorde i Breslau vid första livkyrassiärregementet, när jag föddes den 2 maj 1892. Vi bodde i Kleinburg. Jag fick privatundervisning ända till mitt nionde levnadsår, därefter gick jag i skola ett år i Schweidnitz, senare blev jag kadett i Wahlstatt. Schweidnitzborna betraktade mig emellertid absolut som ett Schweidnitzbarn. I kadettkåren förberedd för mitt nuvarande yrke, kom jag så till första ulanregementet.

Vad jag själv upplevat, står omtalat i denna bok.

Min bror Lothar är den andre flygaren Richthofen. Han innehar Pour le mérite. Min yngste bror är ännu i kadettkåren och längtar ivrigt att ävenledes få komma med. Min syster är, liksom alla damer ur vår släktkrets, sysselsatt inom sjukvården för de sårade.

Min kadett-tid.

(1903—1909 Wahlstatt, 1909—1911 Lichterfelde).

Som liten försteklassist kom jag in i kadettkåren. Jag var inte överdrivet gärna kadett, men det var min fars önskan, och så blev jag själv föga tillfrågad.

Den stränga tukten och ordningen blevo synnerligen svåra för en så späd krabat. För undervisningen hade jag inte särdeles mycket övrigt. Var aldrig något stort ljus. Gjorde alltid nätt och jämt så mycket som behövdes för att bli flyttad. Man borde enligt min uppfattning inte göra mer, och jag skulle ha betraktat det som »streberi», om jag hade lämnat en bättre skolskrivning än »godkänd». Den naturliga följden därav var, att mina inpluggare icke satte mig övermåttan högt. Däremot behagade mig alldeles oerhört sådant, som hade med sport att skaffa: gymnastik, fotbollspel o. s. v. Det fanns, tror jag, icke ett överslag, som jag inte kunde göra på bommen. Så hugnades jag snart med några pris av min chef.

Alla halsbrytande tilltag imponerade väldigt på mig. Så kröp jag t. ex. en vacker dag med min vän Frankenberg på åskledaren upp på det kända

kyrktornet i Wahlstatt och band däruppe fast en näsduk. Jag minns ännu väl, hur svårt det var att komma förbi takrännorna. Min näsduk såg jag omkring tio år senare, då jag en gång hälsade på min lille bror, allt fortfarande hänga däruppe.

Min vän Frankenberg var det första offer för kriget, som jag fick se.

I Lichterfelde trivdes jag redan betydligt bättre. Man var inte längre så avstängd från världen och började också nu att leva något mera som människa.

Mina bästa minnen från Lichterfelde äro de stora korsotävlingarna, vid vilka jag ganska mycket tävlade med och mot prins Friedrich Karl. Prinsen förvärvade då många första pris. Så i kapplöpning, fotboll o. s. v. mot mig, som ju inte hade tränat min kropp så till fulländning som han.

Inträde i armén.

(Påsk 1911).

Naturligtvis kunde jag knappt vänta att bli placerad i armén. Jag begav mig därför redan efter min fänriksexamen till fronten och kom till ulanregementet n:r 1 »Kejsar Alexander III». Jag hade valt ut det regementet åt mig; det låg i mitt kära Schlesien, jag hade också där några bekanta och släktingar, som mycket rådde mig därtill.

Tjänstgöringen vid mitt regemente tyckte jag alldeles kolossalt mycket om. Det är i alla fall

just det härligaste tänkbara för en ung soldat att vara »kavallerist».

Om min krigsskoletid kan jag egentligen inte säga mycket. Den erinrade mig för mycket om kadettkåren, jag har den följaktligen icke i alltför behagligt minne.

En lustig historia upplevde jag. En av mina krigsskollärare köpte sig ett ganska nätt sto. Det enda felet var, att det redan var litet gammalt. Han köpte det för att vara femton år. Det hade något grova ben. Men annars hoppade det alldeles förträffligt. Jag red det ofta. Det gick under namnet »Biffy».

Omkring ett år senare vid regementet talade min ryttmästare v. Tr., som var en stor sportvän, om för mig, att han hade köpt sig en rätt klunsig hopphäst. Vi väntade alla i stark spänning att få se den »klunsige hopparen», som hade det ovanliga namnet »Biffy». Jag tänkte inte mera på min krigsskollärares gamla sto. En vacker dag anländer underdjuret, och nu må man föreställa sig förvåningen, då den gamla goda »Biffy» åter infann sig i v. Tr:s stall som åttaårig. Hon hade under tiden bytt ägare några gånger och stigit betydligt i pris. Min krigsskollärare hade köpt henne för femtonhundra mark, och v. Tr. hade efter ett år förvärvat henne som åttaårig för tretusenfemhundra mark. Vunnit någon hopptävlan har hon inte mera, men hon fann åter en avnämare — och stupade strax i början av kriget.

Den första officerstiden.

(Hösten 1912.)

Slutligen erhöll jag epåletterna. Väl den stoltaste känsla, jag någonsin haft, att med ens tilltalas med »herr löjtnant».

Min far köpte mig ett mycket vackert sto med namnet »Santuzza». Hon var det renaste underdjur och i alla väder lika. Gick framför truppen som ett lamm. Efter hand upptäckte jag hos henne stora hoppanlag. Genast var jag besluten att göra en hopphäst av det goda präktiga stoet. Hon hoppade alldeles fabelaktigt. Ett koppelräck om en meter och sextio centimeter har jag själv ridit över med henne.

Jag fann gott stöd och mycken förståelse hos min kamrat von Wedel, som hade hemburit så många vackert pris med sin tjänsthäst »Fandango».

Så tränade vi båda för en hopptävling och en hinderritt i Breslau. »Fandango» gjorde sig glänsande, »Santuzza» gjorde sig stor möda och presterade också goda saker. Jag hade utsikter till att uträtta något med henne. Dagen innan hon stuvades in, kunde jag inte neka mig nöjet att ännu en gång ta alla hinder på vårt hoppfält. Därvid halkade vi. »Santuzza» stukade något sin bog, och jag knäckte mitt nyckelben.

Av mitt goda sto »Santuzza» fordrade jag i träningen också prestationer i fråga om snabbhet och var mycket förvånad, när von Wedels fullblodshäst slog henne.

En annan gång hade jag lyckan att rida en mycket vacker fux vid olympiaden i Breslau. Hinderritten började, och min vallack var ännu i andra trevarvet vid full vigör och så hurtig, att jag hade utsikter till framgång. Då kommer det sista hindret. Jag såg redan på avstånd, att detta måste vara något alldeles särskilt, eftersom en väldig mängd människor hade samlats där. Jag tänkte för mig själv: »Mod bara, det går väl ändå på tok!» och kom i vinande fart och susade upp för vallen, på vilken ett koppelräck stod. Publiken vinkade oupphörligt till mig, att jag inte skulle rida så fort, men jag såg och hörde ingenting vidare. Min fux tar koppelräcket uppe på vallen, och till min allra största häpnad bär det på andra sidan ned i Weistritz. Innan jag visste ordet av, springer djuret med ett jättesprång utför sluttningen, och häst och ryttare försvinna i vågorna. Naturligtvis stodo vi på huvudet. »Felix» kom upp på den ena sidan och Manfred på den andra. Vid omvägningen efter hinderrittens slut konstaterade man med stor förvåning, att jag inte hade minskat det vanliga kilot utan blivit fem kilo tyngre. Att jag var lungvåt, syntes gudilov inte på mig.

Jag ägde också en mycket god tjänsthäst, och detta olycksdjur måste göra allt. Kapplöpning, hinderritt, hopptävlingar, gå för truppen, kort och gott, det fanns ingen övning, i vilken det goda djuret inte var utbildat. Det var min präktiga »Blomma». På henne hade jag mycket vackra framgångar. Min sista är den i kejsarprisritten 1913. Jag var den ende, som hade övervunnit hindersträckan utan fel. Därvid hände mig något, som inte så lätt göres efter. Jag galopperade över en hed och stod plötsligt på huvudet. Hästen hade trampat i ett kaninhål, och jag hade i fallet brutit nyckelbenet. Därmed hade jag i alla fall ridit sjuttio kilometer, hade därvid icke gjort något fel och hade iakttagit tiden.

Krigsutbrottet.

I alla tidningar stod ingenting annat att läsa än tjocka romaner om kriget. Men sedan några månader tillbaka var man ju redan van vid krigstjutet. Vi hade redan så ofta packat vår tjänstekoffert, att man redan fann det tråkigt och inte mer ville tro på ett krig. Men minst trodde *vi* på ett krig, som voro de första vid gränsen, »arméns öga», som min befälhavare på sin tid hade kallat oss kavalleripatruller.

Aftonen före krigsberedskapens förstärkning sutto vi vid den detacherade skvadronen, på tio kilometers avstånd från gränsen, i vår mäss, åto ostron, drucko sekt och spelade något litet. Vi voro mycket glada. Som sagt, på ett krig tänkte ingen.

Wedels mor hade visserligen redan några dagar förut gjort oss litet häpna; hon hade nämligen kommit från Pommern för att se sin son ännu en gång före kriget. Då hon fann oss i den angenämaste stämning och måste konstatera, att vi inte tänkte på krig, kunde hon inte underlåta att bjuda oss på en anständig frukost.

Vi voro just mycket uppsluppna, då dörren plötsligt öppnades och greve Kospoth, lantrådet av Öls, stod på tröskeln. Greven visade en nedslagen uppsyn.

Vi hälsade vår gamle bekante med ett jubelrop! Han förklarade för oss syftet med sin resa, nämligen att han personligen vid gränsen ville övertyga sig, vad som överensstämde med sanningen av ryktena om det nära förestående världskriget.

Han antog alldeles riktigt, att de, som voro vid gränsen, egentligen snarast borde veta det. Nu var han inte litet förvånad över den fredliga tavlan. Genom honom fingo vi veta, att alla Schlesiens broar bevakades och att man redan tänkte på att befästa enstaka platser.

Skyndsamt övertygade vi honom, att ett krig vore uteslutet, och fortsatte festandet.

Nästa dag ryckte vi i fält.

Över gränsen.

Vi gränskavallerister voro visserligen förtrogna med ordet »krig». Var och en visste på håret, vad han skulle göra och låta. Men ingen hade just någon klar föreställning om vad som nu närmast skulle gå av stapeln. Varje aktiv soldat var lycklig över att nu äntligen få visa, vad han personligen dugde till.

Oss unga kavallerilöjtnanter var väl det intressantaste arbetet tillämnat: att spana, att nå fram i ryggen på fienden, att förstöra viktiga anläggningar; allt uppgifter, som fordra en hel karl.

Med min order i fickan, om vars vikt och betydelse jag genom långt studium hade övertygat mig redan sedan ett år tillbaka, red jag klockan tolv på natten i spetsen för min patrull för första gången mot fienden.

Gränsen utgjordes av en flod, och jag kunde vänta, att jag där för första gången skulle bli utsatt för eld. Jag var helt förvånad, då jag utan

hinder kunde passera bron. Utan vidare händelser nådde vi följande morgon det från mina gränsritter välbekanta kyrktornet i byn Kielcze.

Allt hade förlupit utan att vi märkt något av någon motståndare eller snarare och bättre uttryckt utan att vi själva hade märkts. Hur skulle jag gå till väga, så att byinvånarne inte märkte mig? Min första tanke var att sätta popen inom lås och bom. Vi hämtade så den fullkomligt överraskade och högst förbryllade mannen ur hans hem. Jag inspärrade honom att börja med i klockrummet i kyrktornet, tog bort stegen och lät honom sitta däruppe. Jag försäkrade honom, att om den allra ringaste fientliga hållning från befolkningens sida läte sig märka, så skulle han vara ett dödens barn. En vaktpost höll utkik från tornet och bevakade trakten.

Jag hade dagligen rapporter att skicka med patrullryttare. Så upplöstes snart min lilla skara av rapportryttare, så att jag slutligen själv måste övertaga den sista rapportritten som överbringare.

Ända till femte natten hade allt förblivit lugnt. Denna natt kom plötsligt vaktposten springande till mig vid kyrktornet — ty i dess närhet hade jag ställt mina hästar — och ropade till mig: »Det är kosacker här!» Det var beckmörkt, regnade något, och inga stjärnor syntes. Man kunde inte se handen framför sig.

Vi förde hästarna genom en redan förut försiktigtvis gjord bräsch i kyrkogårdsmuren ut på fria fältet. Där var man till följd av mörkret efter femtio meter i fullkomlig säkerhet. Jag själv gick, tillsammans med vaktposten, med karbinen i handen, till det utpekade stället, där kosackerna skulle vara.

Jag smög längs kyrkogårdsmuren och kom fram

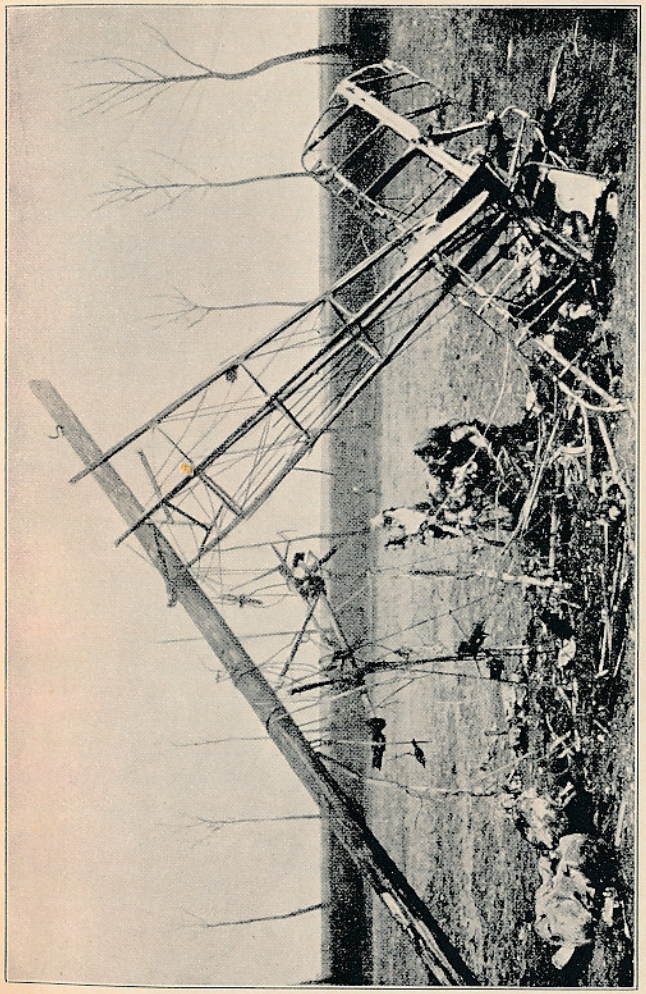

Nedskjuten och uppbränd av starkströmsledningen. Vid kanalen mellan Brebières och Vitry.

till gatan. Där blev jag dock något annorlunda till mods, ty hela bytullen vimlade av kosacker. Jag tittade över muren, bakom vilken karlarna hade sina hästar stående. De flesta hade blindlyktor och betedde sig mycket oförsiktigt och högljutt. Jag uppskattade deras antal till omkring tjugo à trettio. En hade suttit av och gått till popen, som jag dagen förut hade frigivit ur fångenskapen.

Naturligtvis förräderi! flög det genom huvudet på mig. Det gällde alltså att vara dubbelt påpasslig. På en strid kunde jag inte mera låta det bero, ty mer än två karbiner stodo inte till mitt förfogande. Alltså lekte jag »rymmare och fasttagare».

Efter några timmars rast red sällskapet åter sin väg.

Nästa morgon fann jag emellertid dock för bäst att företaga ett litet ombyte av kvarter. På sjunde dagen var jag åter i min garnison och begapades av var människa, som om jag varit ett spöke. Det kom sig icke just av mitt orakade ansikte utan fastmer därav, att rykten hade spritts, att Wedel och jag hade stupat vid Kalisch. Man kunde så precis på håret uppgiva plats, tid och närmare omständigheter, att ryktet redan hade spritt sig i hela Schlesien. Man hade till och med redan gjort kondoleansbesök hos min mor.

Det fattades bara, att en dödsannons hade stått i tidningen.

*

En komisk historia passerade vid samma tid. En hästdoktor fick order att med tio ulaner rekvirera hästar från en bondgård. Den låg något av-

sides, omkring tre kilometer. Helt upprörd kom han tillbaka efter utförandet av sitt uppdrag och rapporterade själv följande:

»Jag rider över en stubbåker, på vilken sädeskärvarna stå, varpå jag plötsligt på något avstånd urskiljer fientligt infanteri. Snabbt och beslutsamt drar jag sabeln och ropar till mina ulaner: Fäll lansen, till attack, marsch, marsch, hurra! Karlarna tycka det är lustigt, en vild hetsjakt begynner över stubben. Det fientliga infanteriet avslöjar sig emellertid som en skock rådjur, som jag i min närsynthet tog miste på.»

Länge efter måste den duktige herrn lida för sin attack.

Till Frankrike.

På min garnisonsort blevo vi nu instuvade för transport. Varthän? — Inte en aning, om väster, öster, söder eller norr.

Mycket glunkades, för det mesta tog man dock miste. Men i detta fall hade vi väl det rätta väderkornet: väster.

Vi hade, fyra i varje grupp, en kupé i andra klass till vårt förfogande. Man måste förse sig med proviant för en längre järnvägsresa. Dryckesvaror fattades naturligtvis inte. Men redan första dagen märkte vi, att en sådan andraklasskupé dock är fördömt trång för fyra krigsstarka ynglingar, och så föredrogo vi då att dela på oss något mera. Jag inredde den ena hälften av en packvagn åt mig att bo och sova i och hade därmed alldeles avgjort gjort något gott. Jag hade

luft, ljus o. s. v. Halm hade jag skaffat mig vid en station, tältduken höljdes på den. Jag sov så stadigt i min sovvagn, som om jag hade legat i Ostrowo i min familjesäng. Färden gick dag och natt, först genom hela Schlesien och Sachsen, allt längre mot väster. Vi höllo, efter vad det ville synas, *riktning* mot Metz; icke ens transportledaren visste, varthän det bar. Vid varje station, även där vi inte stannade, stod ett hav av människor, som överöste oss med hurra och blommor. En vild hänförelse för kriget bodde hos det tyska folket; det märkte man. Ulanerna begapades i all synnerhet. Det tåg, som förut ilat genom stationen, hade väl spritt ryktet om att vi redan stött samman med fienden — och vi hade knappt haft krig i åtta dagar. Också hade mitt regemente blivit omnämnt redan i den första armérapporten. Ulanregementet 1 och infanteriregementet 155 erövrade Kalisch. Vi voro alltså de förade hjältarna och tyckte oss också själva riktigt vara det. Wedel hade hittat ett kosacksvärd och visade detta för de förvånade flickorna. Det gjorde starkt intryck. Vi påstodo naturligtvis, att det klibbade blod vid det och diktade en alldeles oerhörd saga om en gendarmerihövdings fredliga svärd. Man var ju förskräckligt uppspelt. Tills vi slutligen avlastades i Busendorf vid Diedenhofen.

Strax förrän tåget var framme, höllo vi i en lång tunnel. Jag får tillstå, att det redan i fredstid är kusligt att plötsligt stanna i en tunnel, men i all synnerhet i krig. Nu tillät sig någon övermodig själ ett skämt och lossade ett skott. Det dröjde inte länge, förrän ett vilt skjutande började i denna tunnel. Att ingen blev sårad, är ett underverk. Vad som var orsaken härtill, har aldrig blivit utrett.

I Busendorf lastades av. Det var en sådan hetta, att hästarna hotade att störta. De närmaste dagarna marscherade vi alltjämt mot norr, i riktning mot Luxemburg. Under tiden hade jag fått nys om att min bror med en kavalleridivision hade ridit samma sträcka för omkring åtta dagar sedan. Jag kunde till och med ännu en gång spåra honom, såg honom gjorde jag först ett år senare.

I Luxemburg visste ingen människa, hur detta lilla land ställde sig gentemot oss. Jag minns ännu som i dag, hurusom jag fick se en luxemburgsk gendarm på avstånd, omringade honom med min patrull och ville ta honom till fånga. Han försäkrade mig, att om jag inte omgående släppte honom lös, så skulle han besvära sig hos tyske kejsaren. Det insåg jag då också och lät hjälten åter löpa. Så kommo vi genom staden Luxemburg och Esch, och man närmade sig nu betänkligt de första befästa städerna i Belgien.

Under marschen dit hade vårt infanteri, liksom över huvud taget hela vår division, en ren fredstidsmanöver. Man var i förskräcklig spänning. Men en sådan där förpostbild från en manöver då och då gjorde en rätt gott. Annars hade man alldeles säkert hoppat över skaklarna. Till höger och vänster, på alla vägar, framför och bakom oss marscherade trupper av skilda armékårer. Man hade en känsla av ett vilt omvartannat. Plötsligt blev av villervallan en storartat funktionerande uppmarsch.

Vad våra flygare då uträttade, anade jag inte. Mig försatte i alla fall varje flygare i en alldeles oerhörd svindel. Om det var en tysk eller en fientlig, kunde jag inte säga. Jag hade ju inte en gång en aning om, att de tyska apparaterna buro kors och de fientliga ringar. Följaktligen

gjordes varje flygare till föremål för eldgivning. De gamla piloterna berätta ännu i dag alltjämt, hur pinsamt det var för dem att bli beskjutna av vän och fiende utan åtskillnad.

Vi marscherade och marscherade, med patrullerna långt före, tills vi en vacker dag voro vid Arlon. Det gick helt konstiga kårar längs ryggtavlan på mig, då jag för andra gången överskred gränsen. Dunkla rykten om franctireurer och dylikt hade redan nått mitt öra.

*

Jag hade en gång order att ta upp förbindelsen med min kavalleridivision. Jag red den dagen icke mindre än etthundratio kilometer med min samlade patrull. Icke en enda häst var förbi, en glänsande prestation av mina djur. I Arlon steg jag enligt grundsatserna för taktiken i fredstid upp i kyrktornet, men såg naturligtvis ingenting, ty den lede fienden var ännu långt borta.

Man var då ännu tämligen oskuldsfull. Så hade jag t. ex. lämnat min patrull utanför staden och på en cykel åkt alldeles ensam mitt genom staden till kyrktornet. När jag åter kom ned, stod jag mitt i en knorrande och mumlande hop av hotfullt blickande ynglingar. Min cykel var naturligtvis knipen, och jag fick nu gå en halv timmes väg till fots. Men det roade mig. Jag skulle rätt gärna ha varit med om ett sådant där litet slagsmål. Jag kände mig med min pistol i handen alldeles kolossalt trygg.

Invånarne hade, såsom jag senare erfor, betett sig mycket upproriskt, såväl några dagar förut mot vårt kavalleri som också senare mot vår sjukvård, och man hade måst ställa en hel mängd av dessa herrar mot väggen.

*

På eftermiddagen nådde jag mitt mål och fick där veta, att min ende kusin Richthofen tre dagar förut hade stupat alldeles i trakten av Arlon. Jag stannade under återstoden av dagen vid kavalleridivisionen, var där även med om ett falskt alarm och ankom sent på natten till mitt regemente.

Man upplevde och såg mera än de andra, man hade ju redan varit i fiendens närhet, hade haft med fienden att göra, hade sett krigets spår och betraktades med avund av alla vid annat vapenslag. Det var dock bra skönt, väl i fall min bästa tid under hela kriget. Krigets början skulle jag åter en gång vilja vara med om.

När jag på patrullritt hörde kulorna vina för första gången.

(21—22 augusti 1914).

Jag hade order att utröna, hur stark besättningen i en stor skog vid Virton väl kunde vara. Jag red åstad med femton ulaner och hade klart för mig: I dag vankas den första sammandrabbningen med fienden. Mitt uppdrag var icke lätt, ty i en sådan skog kan det finnas förskräckligt mycket, utan att man ser det.

Jag passerade över en höjd. Några få hundra steg framför mig låg ett väldigt skogskomplex på många tusen tunnland. Det var en vacker augustimorgon. Skogen låg så fredlig och lugn, att man egentligen alls inte mer förmärkte några krigiska tankar hos sig.

Nu närmade sig spetsen ingången till skogen. Genom kikaren kunde man inte konstatera något misstänkt, man måste alltså rida fram och avvakta, om man skulle utsättas för eld. Spetsen försvann på skogsvägen. Jag var den närmaste, bredvid mig red en av mina duktigaste ulaner. Vid ingången till skogen låg en ensam skogvaktarehydda. Vi redo förbi den. På en gång föll ett skott från ett av husets fönster. Strax därpå ännu ett. På knallen märkte jag genast, att det inte var något gevärsskott utan härrörde av en vanlig bössa.

Samtidigt såg jag också oordning i min patrull och förmodade genast ett överfall av franctireurer. Att sitta av hästarna och omringa huset var gjort i ett drag. I ett ganska mörkt rum upptäckte jag fyra à fem sällar med hotfulla blickar. Någon bössa syntes naturligtvis inte till. Min vrede var stor i detta ögonblick, men jag hade ännu aldrig i mitt liv dödat någon människa, och alltså måste jag tillstå, att tillfället var ytterst obehagligt för mig. Egentligen hade jag bort skjuta ned franctireuren som ett djur. Han hade med skottet jagat en laddning hagel i buken på en av mina hästar och sårat en av mina ulaner i handen.

På min eländiga franska skrek jag åt bandet och hotade att skjuta ned dem alla samt och synnerligen, om den skyldige inte anmälde sig på fläcken. De märkte, att det var mitt fulla allvar och att jag inte skulle tveka att låta mina ord följas av handling. Hur det nu egentligen gick till, minns jag numera inte själv. I alla fall voro friskyttarna med ens ute genom bakdörren och försvunna från platsen. Jag sköt efter dem utan att träffa. Till all lycka hade jag ställt ut vakt omkring huset, så att de egentligen inte kunde smita undan. Strax lät jag snoka genom huset

för att få tag i dem men fann ingen mer. Hade nu vaktposterna bakom huset inte passat på ordentligt, nog av, hela kyffet var tomt. Vi funno också hagelsprutan stående vid fönstret och måste hämnas på annat sätt. Inom fem minuter stod hela huset i lågor.

Efter detta intermezzo gick det vidare.

Av färska hästspår såg jag, att starkt fientligt kavalleri måste ha marscherat omedelbart framför oss. Jag gjorde halt med min patrull, uppeldade den med ett par ord och hade känslan av att jag obetingat kunde lita på var och en av mina karlar. Envar, det visste jag, skulle under de närmaste minuterna vara karl för sig. Naturligtvis tänkte ingen på något annat än en attack. Det ligger väl i blodet på en german att spränga motståndaren, var man än träffar honom, över ända, i synnerhet naturligtvis fientligt kavalleri. Jag såg mig redan i spetsen för min lilla hop hugga ned en fientlig skvadron och var alldeles rusig av glad förväntan. Det blixtrade i ögonen på mina ulaner. Så gick det då i hurtigt trav vidare efter det färska spåret. Efter en timmes skarp ritt genom den allra vackraste bergsklyfta blev skogen något glesare, och vi närmade oss dess slut. Att jag där skulle stöta på fienden, stod klart för mig. Alltså försiktigt! trots allt attackmod, som besjälade mig. Till höger om den smala stigen låg en många meter hög, brant klippvägg. På vänster hand flöt en smal bergbäck, sedan kom en äng om femtio meters bredd, infattad av taggtråd. Med ens upphörde hästspåret och försvann över en bro i buskarna. Min spets gjorde halt, ty framför oss var utgången ur skogen spärrad av en barrikad.

Genast hade jag klart för mig, att jag hade råkat i ett bakhåll. Jag såg plötsligt något röra sig i buskarna på andra sidan om ängen till vänster och kunde urskilja fientligt kavalleri, som suttit av. Jag uppskattade det till en styrka om hundra gevär. Här var ingenting att välja på. Rakt fram var vägen spärrad genom barrikaden, till höger voro klippväggarna, till vänster hindrade mig den med taggtråd infattade ängen från att fullfölja min föresats, attacken. Att sitta av för att angripa motståndaren med karbiner var det ingen tid till mera. Alltså återstod ingenting annat än reträtt. Allt hade jag kunnat tilltro mina goda ulaner, blott icke att rymma fältet för fienden. — Detta skulle bli en allvarlig affär för mången, ty en sekund senare smällde det första skottet, vilket följdes av en rasande snabbeld från skogen på andra sidan. Avståndet belöpte sig till omkring femtio à hundra meter. Mitt folk var instruerat, att de, i fall jag höjde handen, skulle sluta sig till mig. Nu visste jag, att vi måste tillbaka, höjde armen och vinkade till mitt folk. Detta missförstodo de väl. Min patrull, som jag hade lämnat kvar, trodde mig vara i fara och kom framstormande i vild karriär för att hugga ut mig. Allt detta utspelades på en smal skogsväg, så att man väl kan föreställa sig de snuskiga saker, som nu passerade. Mina båda spetsryttares hästar råkade till följd av den rasande elden i den trånga klyftan, där ljudet av vart skott tiodubblades, i sken, och jag såg dem blott ta barrikaden i ett språng. Deras ryttare har jag aldrig sedan hört något om. Säkerligen äro de i fångenskap, Jag själv gjorde helt om och gav min goda »Antithesis» väl för första gången i hans liv sporrarna. Mina ulaner, som kommo sprängande emot mig, kunde jag blott med nöd och svårighet få att förstå, att de inte

skulle komma längre fram. Helt om och bort! Bredvid mig red min kalfaktor. Plötsligt störtade hans häst, träffad av en kula, jag sprängde över den, runt omkring mig vältrade sig andra hästar. Kort och gott, det var ett vilt tumult. Vad beträffar min kalfaktor, såg jag blott vidare, hurusom han låg under hästen, efter vad det syntes, osårad men fjättrad av den på honom liggande hästen. Fienden hade överrumplat oss på ett glänsande sätt. Han hade väl från början bespejat oss och, som det nu en gång ligger för fransmännen att från bakhåll överfalla sin fiende, så hade han också i detta fall åter försökt göra det.

En glädje för mig blev det, när två dagar därefter min kalfaktor med ens stod framför mig; visserligen till hälften barfota, ty den ena stöveln hade han lämnat kvar under sin häst. Han berättade nu för mig, hur han hade kommit ifrån det: Åtminstone två skvadroner franska kyrassiärer hade efteråt kommit ut ur skogen för att plundra de många stupade hästarna och tappra ulanerna. Han hade genast sprungit upp, osårad klättrat uppför klippväggen och på femtio meters höjd, fullständigt utmattad, sjunkit ihop i ett busksnår. Efter ungefär två timmar, sedan fienden åter begivit sig till sitt bakhåll, hade han kunnat fortsätta sin flykt. Efter några dagar kom han så åter till mig. Vart de andra kamraterna tagit vägen, därom hade han föga att förtälja.

Patrullritt med Loen.

Slaget vid Virton var i full gång. Min kamrat Loen och jag skulle åter en gång med en patrull utröna, var fienden höll till. Hela dagen redo vi efter fienden, nådde honom slutligen och kunde avfatta en ganska ordentlig rapport. På kvällen var nu den stora frågan: Skola vi rida hela natten för att komma tillbaka till vår trupp eller spara våra krafter och vila ut till nästa dag? Det är ju just det goda, att kavalleripatrullen måste ha fullständig handlingsfrihet.

Så beslöto vi att stanna över natten i fiendens närhet och rida vidare nästa morgon. Om vår strategiska blick inte bedrog oss, var motståndaren på återmarsch, och vi pressade på honom. Följaktligen kunde vi tillbringa natten i tämligen god ro.

Helt nära fienden låg ett utomordentligt vackert kloster med stora stallar, så att vi kunde inkvartera såväl Loen som också min patrull. Men fienden befann sig, då vi mot aftonen togo in där, ännu så nära inpå, att han hade kunnat skjuta ut våra fönsterrutor med gevärskulor.

Munkarna voro ofantligt älskvärda. De gåvo oss att äta och dricka, så mycket vi ville ha, och vi läto oss det väl smaka. Hästarna sadlades av och voro också helt glada, när de för första gången på tre dagar och tre nätter sluppo sina åttio kilo död vikt från sina ryggar. Med andra ord, vi inrättade det åt oss, som om vi på en manöver tagit in en kväll hos en kär gästvän. I förbigående anmärkt, hängde tre dagar därefter flera av vär-

darna i lyktstolpen, eftersom de inte hade kunnat neka sig nöjet att taga del i kriget. Men den kvällen voro de verkligen ofantligt älskvärda. Vi kröpo i nattskjortor i våra sängar, ställde ut vaktpost och överlämnade åt den gode guden att sörja för resten.

Under natten rycker någon plötsligt upp dörren och postens stämma ljuder: »Herr löjtnant, fransmännen äro här.» Jag var för sömndrucken för att över huvud taget kunna ge något svar. Med Loen förhöll det sig på liknande sätt, han gjorde bara den snillrika frågan: »Hur många är det då?» Postens svar, mycket upprört, var: »Två ha vi redan skjutit ihjäl; hur många det är, kunna vi inte säga, ty det är beckmörkt». Jag hör Loen ännu alldeles yrvaken svara: »Om det alltså kommer fler, så väcker du mig.» En halv minut senare snarkade vi vidare.

Nästa morgon stod solen redan rätt högt, när vi vaknade ur vår sunda sömn. Efter en riklig frukost började resan återigen.

Det var verkligen så, att fransmännen om natten hade marscherat förbi vårt slott, och våra poster hade vid detta tillfälle beskjutit dem. Men då det var kolmörkt, hade ingen större drabbning kunnat utveckla sig därav.

Snart gick det vidare i en leende dal. Vi redo över vår divisions gamla slagfält och iakttogo med förvåning, att i stället för vårt folk blott franska sjukvårdare syntes till där. Franska soldater såg man också här och var. De gjorde emellertid en lika dum uppsyn som vi. Att skjuta hade ingen tänkt på. Vi gjorde oss sedan osynliga så snabbt som möjligt; ty vi kommo så småningom underfund med att vi, i stället för att gå framåt, hade koncentrerat oss något bakåt. Till

all lycka hade motståndaren smitit åt andra hållet, annars sutte jag nu i fångenskap någonstädes.

Vi passerade genom byn Robelmont, där vi dagen förut sist hade sett vårt infanteri i ställning. Där träffade vi en av invånarne och frågade honom, vart våra soldater tagit vägen. Han var mycket lycklig och försäkrade mig, att tyskarna voro »partis» (avtågade).

Vi veko om ett hörn och voro vittnen till följande komiska scen. Framför oss vimlade det av rödbyxor — jag uppskattade deras antal till omkring femtio à hundra — som mycket ivrigt bemödade sig att slå sönder sina gevär på en hörnsten. Bredvid stå sex grenadiärer, vilka, som det visade sig, hade tagit gossarna tillfånga. Vi hjälpte dem att transportera fransmännen därifrån och fingo genom de sex grenadiärerna veta, att vi under natten hade anträtt en tillbakagående rörelse.

Sent på eftermiddagen uppnådde jag mitt regemente och var helt belåten med det sätt, på vilket de sista tjugufyra timmarna förlupit.

Långtrådigt framför Verdun.

För en så orolig ande, som jag är, kunde min verksamhet framför Verdun absolut betecknas som »långtrådig». Till en början låg jag själv i skyttegraven på ett ställe, där ingenting passerade; sedan blev jag ordonnansofficer och trodde, att jag nu skulle få uppleva mera. Men då hade jag allt

bitit mig illa i tungan. Jag blev degraderad från kämpande soldat till bättre etappsork. Så alldeles etapp var det inte precis, men det längsta jag fick våga mig fram var femtonhundra meter bakom den främre linien. Där satt jag under veckor i ett bombsäkert, eldat skyddsvalv under jorden. Då och då togs jag med till stridslinien. Det var en stor kroppslig ansträngning. Ty man fick gå berg upp och berg ned, kors och tvärs, genom oändligt många förbindelsegravar och slamhål, tills man så äntligen nått dit fram, där det smällde. Vid ett så kort besök hos de stridande föreföll jag mig själv alltid mycket dum med mina sunda lemmar.

Man började då att arbeta under jorden. Vi hade ännu inte alls klart för oss, vad det egentligen vill säga att bygga en stoll eller skjuta fram en sapp. Man kände visserligen till orden från befästningsläran i krigsskolan, men det var nu en gång pioniärarbete, som en annan dödlig inte gärna skulle ha sysslat med. Men där framme vid Combres-höjden bökade alla flitigt. Var och en hade en spade och en hacka och gjorde sig oändlig möda för att komma så djupt som möjligt in i jorden. Det var rätt lustigt att på många ställen ha fransmännen på blott fem stegs avstånd framför sig. Man hörde karlen tala, man såg honom röka cigarrett, en och annan gång kastade han över ett stycke papper. Man språkade med dem, och det oaktat sökte man på alla möjliga sätt att förarga varandra (handgranater).

Femhundra meter framför och femhundra meter bakom gravarna hade Côte Lorraines täta skog mejats av genom de oändligt många gevärskulor och granater, som ständigt susade genom luften där. Man skulle inte kunna tro, att en människa över huvud taget ännu kunde leva där framme.

Truppen där främst fann det emellertid alls icke så svårt som etappfolket.

Efter en sådan promenad, som mestadels ägde rum under de allra tidigaste morgontimmarna, började för mig åter den tråkigare delen av dagen, nämligen att spela telefonordonnans.

*

På mina fria dagar ägnade jag mig åt mitt favoritgöra, att jaga. La Chaussée-skogen bjöd mig rikligt tillfälle därtill. Jag hade på mina promenadritter spårat vildsvin och var nu sysselsatt med att söka rätt på dessa och placera mig i håll nattetid. Vackra fullmånenätter med snö kommo till min hjälp. Jag byggde mig med min kalfaktors hjälp »högsäten» vid alldeles bestämda växelställen och steg om nätterna upp på dessa. Där tillbragte jag mången natt uppe i ett träd och återfanns på morgonen som istapp. Men det hade lönat sig. I synnerhet var en sugga intressant, hon kom var natt simmande genom sjön, bröt på ett bestämt ställe in på en potatisåker och sam sedan tillbaka igen. Det lockade mig naturligtvis särskilt att närmare lära känna detta djur. Så placerade jag mig då i håll vid stranden av denna sjö. Som på överenskommelse uppenbarade sig gamla moster vid midnatt för att hämta sig sitt kvällsmål. Jag sköt, medan hon ännu sam i sjön, träffade, och djuret hade närapå drunknat för mig, om jag inte ännu i sista ögonblicket hade lyckats gripa fatt i henne och hålla henne fast i en skank.

En annan gång red jag med min kalfaktor på en helt smal skogsväg, då flera vildsvin växla över den framför mig. Jag raskt ned från hästen, nap-

par min kalfaktors karbin och springer fram några hundra steg. Verkligen, där kom ännu en basse, och det en väldig galt. Jag hade ännu aldrig sett en vildsvinsgalt och var nu mycket häpen över hur jättestor denne gynnare såg ut. Nu hänger han som trofé här i mitt rum; det är ett härligt minne.

*

Så hade jag redan härdat ut några månader, då det en vacker dag blev litet rörelse i vårt lokus. Vi hade planer på en liten offensiv vid vår front. Jag gladde mig väldigt, ty nu måste ju dock ordonnansofficeren egentligen få tillfälle att ordonnansera! Men pyttsan! Något helt annat var mig tilltänkt, och detta kom kärlet att rinna över. Nu skrev jag en ansökan till min kommenderande general, och onda tungor påstå, att jag skulle ha sagt: »Bästa Excellens, jag har inte dragit ut i kriget för att samla ost och ägg utan i annat syfte.» Man tänkte i början egentligen strunta i mig, men slutligen beviljade man min bön, och så kom jag i slutet av maj 1915 till flygaretruppen. Därmed var min varmaste önskan uppfylld.

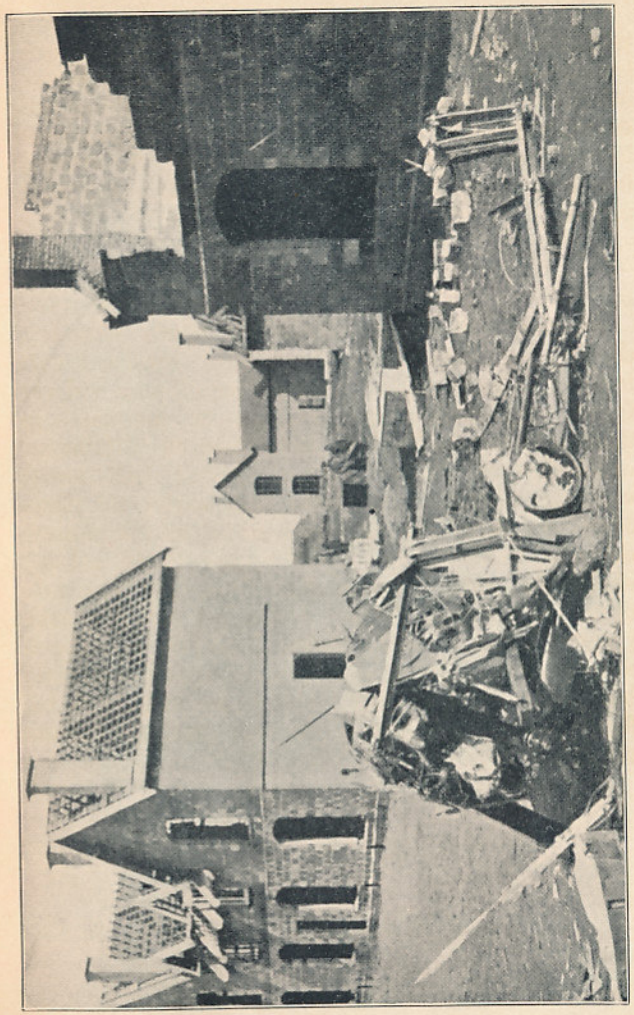

Nedskjuten tvåsitsig Wickers vid Noyelle-Godault.

Första gången i luften.

Tidigt på morgonen klockan sju skulle jag flyga med för första gången! Jag befann mig i en lätt nog begriplig spänning, kunde så alls inte göra mig någon föreställning därom. Var och en, som jag frågade, babblade något annat för mig än andra hade gjort. På kvällen gick jag till sängs tidigare än eljes för att nästa morgon vara vid vigör för det stora ögonblicket. Vi åkte över till flygplatsen, jag satte mig för första gången i en flygmaskin. Propellerdraget störde mig alldeles oerhört. Att göra mig förstådd av föraren var mig inte möjligt. Allt flög sin kos för mig. Tog jag fram en bit papper, så försvann den. Min skyddshjälm gled på sned, sjalen löste upp sig, jackan var inte tillknäppt stadigt nog, kort och gott, det var ett elände. Jag var ännu inte alls beredd på att redan susa i väg, då föraren ökade upp gasen till full kraft och maskinen började rulla. Allt fortare, allt fortare. Jag höll mig krampaktigt fast. Med ens upphörde skakningen, och maskinen var i luften. Marken susade bort under mig.

Man hade sagt mig, vart jag skulle flyga, det vill alltså säga, vart jag skulle dirigera min förare. Vi flögo först ett stycke rakt fram, så gjorde min förare helt om, ännu en gång helt om, höger om, vänster om, och jag hade förlorat orienteringen över min egen flyghamn. Ingen aning mera, var jag befann mig! Jag började så sakta att ta nejden under mig i betraktande. Människorna små

som kryp, husen som gjorda av en bygglåda för barn, allt så näpet och sirligt. I bakgrunden låg Köln. Kölnerdomen en leksak. Det var dock en upphöjd känsla att sväva över alltsamman. Vem kunde nu göra mig något för när? Ingen! Att jag inte mera visste, var jag var, det struntade jag i fullkomligt, och jag var helt ledsen, när min pilot menade, att vi måste landa.

Helst skulle jag ha velat flyga genast igen. Att jag skulle ha känt några som helst obehag, som t. ex. vid en svänggunga, är otänkbart. De berömda amerikanska gungorna äro mig, i förbigående sagt, vidriga. Man känner sig osäker i dem, men i en flygmaskin har man den obetingade känslan av säkerhet. Man sitter helt lugn i sin stol. Att man skulle få svindel, är alldeles uteslutet. Det finns ingen människa, som någonsin fått svindel i en flygmaskin. Men det är en fördömd nervretning att så där susa genom luften, i synnerhet efteråt, när det åter gick nedför, flygmaskinen vippade framåt, motorn upphörde att gå och på en gång ett oerhört lugn inträdde. Jag höll mig åter krampaktigt fast och tänkte naturligtvis: »Nu störtar du ned». Men det gick allt så självklart och naturligt till, även landningen, då man åter berörde marken, och allt var så enkelt, att känslan av ångest absolut fattades hos en. Jag var hänförd och hade kunnat sitta hela dagen i flygmaskinen. Jag räknade timmarna till nästa start.

Spaningsflygare hos Mackensen.

Den 10 juni 1915 kom jag till Grossenhain för att därifrån sändas till fronten. Naturligtvis ville jag rätt fort ut, ty jag var rädd, att jag skulle komma för sent till världskriget. Att bli flygmaskinsförare skulle ha krävt tre månader. Till dess kunde vi redan för länge sedan ha fred; alltså kom det inte i fråga. Som spanare var jag kanske ganska lämplig i min egenskap av kavallerist; ty redan efter fjorton dagar skickade man ut mig, till min synnerliga glädje, till det enda ställe, där man ännu hade rörligt krig, nämligen till Ryssland.

Mackensen fullföljde just sitt segertåg. Han hade brutit igenom vid Gorlice, och jag kom med, då vi togo Rawa Ruska. En dag i arméns flygpark, sedan kom jag till den famösa avd. 69, där jag som nybörjare kände mig kolossalt inskränkt. Min förare var en »flygpamp» — löjtnant Zeumer —, nu också redan krokryggig och halt. Av de övriga är jag nu den ende, som ännu lever.

Nu kommer egentligen min härligaste tid. Den hade rätt stor likhet med kavalleristtiden. Varje dag, för- och eftermiddag, kunde jag göra min spaningsflygning. Jag förde hem mången god rapport.

Med Holck i Ryssland.

(Sommaren 1915).

Juni, juli, augusti 1915 stannade jag vid flygareavdelningen, som var med om hela Mackensens frammarsch från Gorlice till Brest-Litowsk. Jag hade kommit dit som helt ung spanare och hade inte en aning om mångt och mycket.

Som kavallerist hade jag ju till sysselsättning att spana, så stämde den nya tjänstgöringen överens med mitt fack, och jag hade stort nöje av de väldiga spaningsflygningar, som vi nästan dagligen företogo.

För spanaren är det viktigt att finna en förare med karaktär. Då hette det en vacker dag: »Greve Holck är på anmarsch till oss.» Genast dök den tanken upp hos mig: »Det är den man, du behöver.»

Holck kom inte, som man väl skulle kunna tro, i en 60-HK-Mercedes eller i en första klass sovvagn utan till fots. Han hade efter en dagslång järnvägsresa slutligen kommit till trakten av Jaroslau. Där steg han av, ty det var återigen ett ändlöst uppehåll. Sin kalfaktor tillsade han att resa efter med bagaget, han skulle själv gå förut. Han tågar i väg, och efter en timmes marsch till fots tittar han sig om, men något tåg kommer inte efter honom. Så gick och gick han utan att upphinnas av sitt tåg, tills han slutligen efter femtio kilometer anlände till Rawa Ruska, sitt mål, och kalfaktorn tjugofyra timmar senare kom med bagaget. Det var emellertid inte just något ovant göra för denne sportsman. Hans kropp var så tränad, att femtio kilometers marsch till fots inte betydde något nämnvärt för honom.

Greve Holck var inte blott sportsman på den gröna gräsplanen, flygsporten beredde honom, av allt att döma, icke mindre nöje. Han var en förare av sällsynt skicklighet och, något som ju i alla fall är en viktig huvudsak, han låg i synnerhet ofantligt över fienden.

Mången härlig spaningsflykt flögo vi, vem vet hur långt, inåt Ryssland. Aldrig hade jag med den ännu helt unge flygaren någon känsla av osäkerhet, fastmer var han mig i det kritiska ögonblicket ett stöd. När jag såg mig om och blickade in i hans beslutsamma ansikte, hade jag åter dubbelt så mycket mod som förut.

*

Min sista flygning tillsammans med honom skulle nära nog gå på tok. Vi hade egentligen alls ej någon bestämd order att flyga. Men det är ju just det goda, att man fullständigt känner sig som en fri människa och fullkomligt är sin egen herre, när man en gång är i luften.

Vi skulle göra ett flyghamnsbyte framåt och visste inte precis, vilken äng som nu egentligen var den rätta. För att inte onödigtvis sätta vår kärra på spel vid landningen flögo vi i riktning mot Brest-Litowsk. Ryssarna voro på full återmarsch, allt brann — — en hemskt skön tavla. Vi ville spana upp fientliga kolonner och kommo därvid över den brinnande staden Wiczniace. Ett väldigt rökmoln, som kanske räckte upp till tvåtusen meter, hindrade oss att flyga vidare, då vi

själva, för att kunna se bättre, blott flögo på femtonhundra meters höjd. Ett ögonblick överlade Holck. Jag frågade honom, vad han ville göra, och rådde honom att flyga omkring det, vilket kanske hade varit en omväg på fem minuter. Men det tänkte Holck inte alls på. Tvärtom: ju mera faran ökades, desto mera lockande var det för honom. Alltså mitt igenom! Jag var också road av att vara tillsammans med en så klämmig karl. Dock skulle vår oförsiktighet snart komma att stå oss dyr, ty knappt hade apparatens stjärt försvunnit i molnet, förrän jag redan märkte en krängning i flygmaskinen. Jag kunde ingenting se mera, röken bet sig in i ögonen på mig, luften var betydligt varmare, och jag såg ännu under mig blott ett jättestort eldhav. Plötsligt miste flygmaskinen jämvikten, stjälpte och störtade ned mot djupet. Jag hann snabbt fatta tag i en stötta för att hålla mig fast, annars hade jag blivit nedslungad. Det första, jag gjorde, var att kasta en blick i Holcks ansikte. Jag hade redan åter fattat mod, ty hans minspel uttryckte järnfast tillförsikt. Den enda tanke, jag hade, var den: det är dock dumt att dö hjältedöden på så onödigt sätt.

Senare frågade jag Holck, vad han egentligen hade tänkt sig i det ögonblicket. Då menade han, att han i alla fall ännu aldrig känt sig så äcklig till mods.

Vi störtade ned till femhundra meters höjd över den brinnande staden. Var det min förares skicklighet eller en högre skickelse, kanske också bådadera, hur som helst, vi hade plötsligt fallit ut ur rökmolnet, den goda albatrossen kom åter på rätt köl och flög på nytt rakt fram, som om ingenting hade hänt.

Vi hade nu fått hundsnus nog av vårt flyghamns

byte och ville fortast möjligt återvända till våra linier. Vi voro nämligen ännu alltjämt långt borta hos ryssarna och därtill ännu blott på femhundra meters höjd. Efter ungefär fem minuter ljöd bakom mig Holcks stämma: »Motorn kränglar.»

Jag får tillägga, att Holck inte hade alldeles samma aning om en motor som om en »havreförgasare» (häst), och jag själv förstod inte en glimt därav. Blott ett visste jag, att om motorn inte mer medverkade, så måste vi landa hos ryssarna. Alltså kommo vi ur den ena faran i den andra.

Jag övertygade mig om att ryssarna under oss ännu marscherade flott, vilket jag noggrant kunde se på femhundra meters höjd. För övrigt behövde jag alls inte se något, ty rysken sköt med kulsprutor som förpestad. Det lät, som när kastanjer ligga i elden.

Motorn upphörde snart alldeles att gå, den hade fått en träff. Så kommo vi allt djupare, tills vi just svävade fram över en skog och slutligen landade i en övergiven artilleriställning, som jag ännu kvällen förut hade rapporterat som besatt rysk artilleriställning.

Jag meddelade Holck mina antaganden. Vi sprungo ut ur kärran och försökte uppnå den närliggande skogsdungen för att sätta oss till motvärn där. Jag förfogade över en pistol och sex patroner, Holck hade ingenting.

Framkomna till skogsbrynet, gjorde vi halt, och jag kunde med min kikare urskilja, hurusom en soldat kom springande mot vår flygmaskin. Till min förskräckelse konstaterade jag, att han hade mössa och icke pickelhuva. Det ansåg jag vara ett säkert tecken till att det var en ryss. När karlen kom närmare, utstötte Holck ett glädjeskri, ty det var en preussisk gardesgrenadiär.

Vår elittrupp hade åter en gång stormat ställningen i morgongryningen och brutit igenom ända till de fientliga batteriställningarna.

*

Jag erinrar mig, att Holck vid detta tillfälle förlorade sin lilla favorit, en liten hund. Han tog det lilla djuret med sig vid varje uppstigning, det låg helt lugnt i hans päls nere i sittrummet. I skogen hade vi det ännu med oss. Kort därefter, när vi hade talat med gardesgrenadiären, kommo trupper förbitågande. Sedan kommo staber av gardet och prins Eitel Friedrich med sina adjutanter och ordonnansofficerare. Prinsen lät giva oss hästar, så att vi båda kavalleriflygare återigen sutto på riktiga »havremotorer». Tyvärr kom hunden bort, då vi redo vidare. Han måste väl ha sprungit med andra trupper.

Sent på kvällen kommo vi slutligen med en ryssvagn tillbaka till vår flyghamn. Maskinen var all världens väg.

Ryssland—Ostende.

(Från spaningsaeroplan till flygkryssare).

Sedan våra operationer i Ryssland så småningom råkat i stockning, blev jag plötsligen förflyttad till en flygkryssare, till B. A. O. i Ostende (21 augusti 1915). Jag träffade där en gammal bekant, Zeumer, och dessutom lockade mig namnet »flygkryssare».

I augusti 1915 anlände jag till Ostende. På järnvägsstationen i Brüssel hade min gode vän Zeumer tagit emot mig. Nu upplevde jag egentligen en mycket trevlig tid, vilken emellertid var av föga krigisk art, men den var oumbärlig såsom lärotid till stridsflygare. Vi flögo mycket, hade sällan några luftstrider och aldrig några framgångar. I gengäld var emellertid det liv, vi annars förde, förtjusande. Vid Ostendes strand hade vi lagt beslag på ett hotell. Var eftermiddag badade vi. Tyvärr voro inga andra kurgäster att se än soldater. På terrasserna vid Ostende sutto vi i våra brokiga badrockar och drucko vårt kaffe på efter middagarna.

*

Vi sutto åter som vanligt på stranden vid vårt kaffe. Plötsligt hördes ett tutande, det betydde: en engelsk flotteskader är rapporterad. Naturligtvis läto vi inte störa oss i vår trevnad genom dylika alarmerande underrättelser och drucko vidare. Då ropar någon: »Där äro de!» och i själva verket kunde vi vid horisonten, om också inte så tydligt, urskilja några bolmande skorstenar och senare även fartyg. Vi sågo ett rätt stått-ligt antal fartyg. Vad de egentligen ville göra, voro vi inte på det klara med, men snart skulle vi få bättre att veta. Vi stego upp på taket för att där uppifrån få se mera. Med ens viner det, strax därpå en jätteskräll, och en granat slår ned på stranden, just där vi förut hade badat. Så kvickt har jag ännu aldrig rusat ned i hjältarnas källare som vid detta tillfälle. Den engelska eskadern sköt ytterligare kanske tre, fyra gånger på oss och inriktade sig sedan huvudsakligen mot Ostendes hamn och järnvägsstation. Träffade något gjorde de naturligtvis inte. Men de försatte

de goda belgierna i ett väldigt upprört tillstånd. En granat susade mitt in i det vackra Palatshotellet på stranden vid Ostende. Det var den enda skadan. Till all lycka var det engelskt kapital, som de själva förstörde.

*

På kvällarna flögo vi sedan åter duktigt. Vid en av våra flygningar hade vi med vår flygkryssare kommit långt ut till sjöss. Tillställningen hade två motorer, och vi avprovade huvudsakligen ett nytt roder, som skulle göra det möjligt för oss att flyga vidare rakt fram även med en motor. Då vi äro tämligen långt ute, ser jag under oss, inte på vattnet, utan — som jag tyckte — under vattnet, ett fartyg simma. Det är rätt egendomligt. Man kan vid något så när lugn sjögång uppifrån se ned på havsbottnen. Naturligtvis inte fyrtio kilometer djupt, men så där några hundra meters vatten kan man klart genomblicka. Jag hade heller inte misstagit mig i fråga om att fartyget inte sam över vattnet utan under det, och likväl såg jag det så väl, som om det hade varit uppe. Jag gjorde Zeumer uppmärksam på det, och vi gingo ned något djupare för att urskilja mera. Jag är för litet marinman för att utan vidare kunna säga, vad det var; men snart begrep jag då i alla fall, att det var en u-båt. Men av vilken nationalitet? Det är nu åter nästa svåra fråga, vilken enligt min åsikt endast en marinman kan besvara — och inte heller en sådan alltid. Färg kan så gott som alls icke urskiljas. Flaggan sedan rakt inte. För övrigt har ju väl en sådan där u-båt alls ingenting dylikt. Vi hade två bomber med oss, och jag tvekade mycket, om jag skulle

kasta, eller jag icke skulle kasta? U-båten hade icke sett oss, ty den var till hälften under vattnet. Men vi kunde helt lugnt flyga fram över tillställningen och hade kunnat passa på det ögonblick, då den dök upp för att snappa luft, och lägga våra ägg. Det är alldeles visst en mycket kritisk punkt för vårt systervapen. Sedan vi ännu en lång stund hade dillat omkring med karlarna därnere, märkte jag plötsligt, hurusom vattnet så småningom tog farväl av den ena av våra kylare. Detta syntes mig såsom spanare inte just hemtrevligt, och jag gjorde min förare uppmärksam därpå. Denne blev lång i synen och lagade nu, att han kom mot hemmet. Men vi voro efter vår uppskattning tjugo kilometer från kusten, och dessa skola först flygas tillbaka. Motorn gav så småningom tappt, och jag gjorde mig redan i stillhet beredd på ett kallt och vått bad. Men se bara, det gick! Jätteprålen lät sig förträffligt styra med en motor och det nya rodret, och vi nådde ledigt kusten och kunde landa mycket bra där på vår närbelägna hamn.

Tur måste människan ha. Hade vi inte avprovat det nya rodret denna dag, så skulle vi räddningslöst ha drunknat.

En droppe blod för fosterlandet.

(Ostende.)

Sårad har jag egentligen aldrig blivit. Jag har väl alltid i det avgörande ögonblicket böjt undan huvudet och dragit in magen. Ofta har jag förundrat mig över att de inte ha fått kläm på mig. En gång gick ett skott genom båda mina pälsstövlar, en annan gång genom min sjal, en annan gång åter genom pälsen och skinnjackan på min arm, men aldrig har det rört vid mig.

Då flögo vi en vacker dag åstad med vår stora flygkryssare för att förnöja engelsmännen litet med bomber, nådde målet, och den första bomben faller. Det är helt naturligt mycket intressant att utröna, hurudant resultatet av denna bomb är. Man skulle åtminstone alltid gärna vilja se, när den slår ned. Min flygkryssare, som lämpade sig bra nog för bomblastning, hade emellertid den dumma egenskapen, att man dåligt kunde se, då den nedkastade bomben slog ned, ty flygmaskinen gled efter nedkastandet fram över målet och täckte det fullständigt med sina ytor. Detta förargade mig alltid, ty man hade så ringa nöje av det. När det smäller därnere och man ser det ljuvligt gråvita molnet efter explosionen och detta också ligger i närheten av målet, så bereder detta en mycken glädje. Så vinkade jag till min gode Zeumer och ville egentligen, att han skulle gå litet med maskinen åt sidan. Därvid glömde jag, att den infama tillställningen, min flygpråm

hade två propellrar, som roterade till höger och vänster bredvid min spanareplats. Jag visade honom ungefär var bomben fallit ner — och klatsch! får jag en smäll på fingrarna. Något förbryllad i början, konstaterade jag sedan, att mitt lillfinger skadats. Zeumer hade ingenting märkt.

Jag hade fått nog av att kasta bomber, raskt gjorde jag mig fri från mina sista grejor, och vi lagade, att vi kommo hem.

Min kärlek till flygkryssaren som, hur det nu var, var något svag, hade lidit hårt av denna bombkastning. Jag måste nu i åtta dagar hålla mig inne och fick inte flyga med. Nu är blott ett skönhetsfel kvar, men jag kan dock åtminstone med stolthet säga: »Jag har också blivit sårad i kriget.»

Min första luftstrid.

(1 september 1915.)

Zeumer och jag skulle bra gärna velat ha en luftstrid en gång. Vi flögo naturligtvis med vår flygkryssare. Redan blotta namnet på skutan gav oss ett sådant mod, att vi trodde det vara uteslutet, att en motståndare kunde undgå oss.

Vi flögo fem till sex timmar om dagen utan att någonsin få se en engelsman. Redan alldeles modfällda, begåvo vi oss en morgon åter på jakt. Med ens upptäckte jag en Farman, som ogenerat tänkte flyga sin spaningsfärd. Hjärtat klappade hårt på mig, när Zeumer flög emot honom. Jag

väntade med spänning på vad som nu egentligen skulle gå av stapeln. Jag hade aldrig sett en luftstrid och gjorde mig blott helt dunkla föreställningar därom, ungefär som du, min käre läsare.

Innan jag visste ordet av, hade vi båda, engelsmannen och jag, susat förbi varandra. Jag hade avskjutit högst fyra skott, medan engelsmannen plötsligt låg bakom oss och sköt hela vårt lokus fullt. Jag får säga, att jag inte hade någon känsla av fara, emedan jag alls inte heller kunde föreställa mig, hurudant egentligen slutresultatet av en sådan strid skulle se ut. Vi kretsade ännu några gånger omkring varandra, tills slutligen engelsmannen till vår synnerliga förvåning helt förnöjd gjorde helt om och flög vidare. Jag var mycket besviken, min förare också.

Anlända hem, voro vi båda vid mycket dåligt lynne. Han gjorde mig förebråelser, att jag hade skjutit illa, jag förebrådde honom, att han inte hade bragt mig riktigt i ställning att skjuta — kort och gott, vår flygareära, som förut var så oklanderlig, hade med ens fått en knäck.

Vi togo vår kärra i betraktande och konstaterade, att vi egentligen hade ett rätt anständigt antal träffar i den.

Ännu samma dag företogo vi en ny jaktflygning, vilken emellertid blev lika resultatlös. Jag var mycket ledsen, ty jag hade föreställt mig det helt annorlunda vid en luftträffning. Jag hade alltid trott, att om jag bara komme åt att skjuta, så måste min broder också falla. Snart fick jag emeltid övertyga mig om att en sådan där flygapparat tål oerhört mycket. Slutligen kom jag till den övertygelsen, att jag kunde skjuta hur mycket som helst och skulle dock aldrig få ned någon.

Mod hade vi inte låtit saknas. Zeumer kunde flyga som få, och jag var en ganska passabel fältskytt. Vi stodo alltså inför en gåta. Det gick inte endast och allenast mig så, utan det går ännu i dag många andra på samma sätt. Historien får just fattas som en verklighet.

I Champagne-slaget.

Den sköna tiden i Ostende var blott mycket kort, ty snart uppblossade slaget i Champagne, och vi flögo till denna front för att där verka vidare med vår flygkryssare. Vi märkte snart, att skutan visserligen var en stor flygmaskin men aldrig kunde bliva en stridsmaskin.

En gång flög jag med Osteroth, som hade ett något mindre aeroplan än prämen (flygkryssaren). Ungefär fem kilometer bortom fronten sammanträffade vi med en Farmans tvåsitsmaskin. Den lät oss lugnt nalkas, och jag såg för första gången en motståndare så alldeles i närmaste närhet i luften. Osteroth flög mycket skickligt intill honom, så att jag gott kunde beskjuta honom. Motståndaren hade väl alls inte märkt oss, ty jag hade redan mitt första laddhinder, när han började besvara skjutningen. Då jag hade skjutit bort min patronlåda om hundra skott, trodde jag mig inte kunna lita på mina ögon, när motståndaren med ens gick ned i helt sällsamma spiraler. Jag följde honom med ögonen och klappade Osteroth på huvudet. Han faller, han faller, och

han föll verkligen ned i ett stort spränghål; man såg honom stå på huvudet i det med stjärten i vädret. På kartan konstaterade jag: fem kilometer bortom den dåvarande fronten låg han. Vi hade alltså skjutit ned honom på andra sidan. Vid denna tid togos emellertid nedskjutningar på andra sidan om fronten icke med i räkningen, annars hade jag för närvarande en mera på min lista. Men jag var mycket stolt över min framgång, och för övrigt är det ju huvudsaken, att karlen ligger därnere, alltså inte, att han räknas en till godo som en nedskjutning.

Hur jag lärde känna Boelcke.

Zeumer kom vid denna tid över ett Fokker-monoplan, och jag fick se på, huru han ensam seglade genom världen. Champagne-slaget rasade. De franska flygarne läto höra av sig. Vi skulle sammanställas till en stridseskader och foro den 1 oktober 1915 efter. I restaurationsvagnen satt vid ett bord bredvid mig en ung, till utseendet obetydlig löjtnant. Det förefanns inte heller något skäl för honom att särskilt falla i ögonen, blott ett faktum stod fast: han var den ende av oss alla, som redan hade skjutit ned en fientlig flygare, och det inte bara en, utan redan fyra stycken. Han hade t. o. m. nämnts vid namn i armérapporten. Han imponerade på mig alldeles rasande på grund av sina erfarenheter. Jag måtte göra mig aldrig så mycken möda, dittills hade jag ännu aldrig fällt

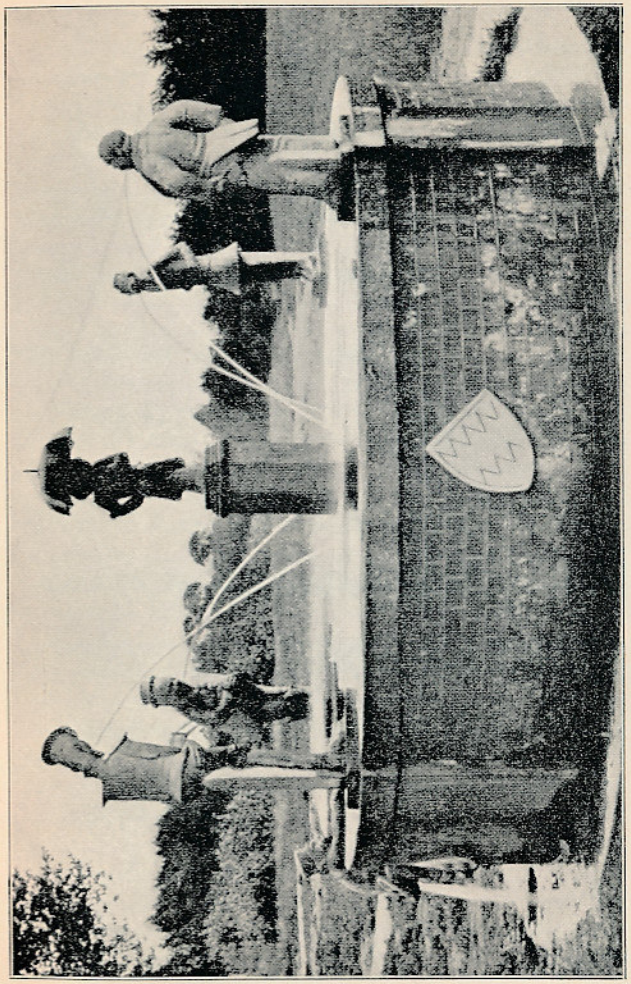

»Ententebrunnen» på en flygplats vid fronten i väster.

någon, i varje fall hade ännu ingen blivit mig tillerkänd. Jag hade bra gärna velat veta, huru denne löjtnant Boelcke nu egentligen gick till väga härmed. Så gjorde jag honom den frågan: »Säg mig bara, hur bär Ni Er då egentligen åt?» Han skrattade, mycket road härav, men likväl hade jag verkligen frågat på allvar. Därpå svarade han mig: »Herre gud, det är rätt enkelt. Jag flyger fram och siktar noga, sen faller han la ner». Jag skakade bara på huvudet och menade, att jag ju också gjorde det, blott med den skillnaden att han inte föll ned för mig. Det var visserligen den olikheten, att han flög en Fokker och jag min stora flygkryssare.

Jag lät mig angeläget vara att närmare lära känna denna hyggliga, blygsamma människa, som imponerade vanvettigt på mig. Vi spelade ofta kort tillsammans och promenerade, och jag frågade ut honom. Så mognade hos mig beslutet: »Du måste själv lära dig flyga en Fokker, då skall det kanske gå bättre.»

Min diktan och traktan gick nu ut på att lära mig att själv »hålla i spaken». Ty jag hade hittills alltjämt blott varit spanare. Ett tillfälle erbjöd sig snart att skola på en gammal kärra i Champagne. Jag ägnade mig med stor iver häråt och stod efter tjugofem skolflygningar inför en flygning på egen hand.

Den första flygningen på egen hand.

(10 oktober 1915).

Det gives vissa ögonblick i livet, som ge anledning till en särskild nervspänning, så t. ex. den första flygningen på egen hand.

Zeumer, min lärare, förklarade för mig en kväll: »Så där, flyg nu ensam åstad.» Jag får säga, att jag helst skulle ha svarat honom: »Jag är för rädd». Men detta ord skall ju fosterlandsförsvararen aldrig taga i sin mun. Alltså fick jag, med god vilja eller utan, svälja skammen och sätta mig i maskinen.

Han förklarade ännu en gång teoretiskt vart grepp för mig; jag hörde blott på med halva örat, ty jag hyste den fasta övertygelsen: Du glömmer i alla fall hälften.

Jag rullade till start, ökade upp gasen, maskinen fick sin bestämda hastighet, och med ens kunde jag ej annat än konstatera, att jag verkligen flög. Det var, när allt kom omkring, ingen ängslig utan en dristig känsla. Mig kvittade nu allting lika. Det fick hända, vad det ville, jag skulle inte mera ha blivit förskräckt för något. Med dödsförakt gjorde jag en jättestor vänsterkurva, avstängde gasen vid det noga angivna trädet och avvaktade de ting, som nu skulle komma. Nu kom det svåraste, landningen. Jag hade de nödvändiga handgreppen noga i minnet. Jag gjorde dem mekaniskt efter, dock reagerade maskinen på ett helt annat sätt än annars, då Zeumer satt i den. Jag var

bragt ur jämvikten, gjorde några felaktiga rörelser, stod på huvudet, och det fanns redan en »skolmaskin» mera. Mycket bedrövad tittade jag om skadan, som till all lycka snart lät sig bota, och hade så för övrigt smäleken på min lott.

Två dagar senare gick jag med rasande passion åter till min flygmaskin, och se bara, det gick överdådigt bra.

Efter fjorton dagar kunde jag göra det första provet. En herr v. T. var domare. Jag flög de föreskrivna åttorna och gjorde de mig ålagda landningarna, varpå jag mycket stolt steg ur och nu till min synnerliga förvåning fick höra, att jag blivit underkänd. Det återstod mig ingenting annat än att senare göra om mitt första prov.

Från min utbildningstid i Döberitz.

För att kunna taga mina examina måste jag begiva mig till Berlin. Jag begagnade tillfället för att som spanare hjälpa en jätteflygmaskin i Berlin på flykten och lät för det ändamålet kommendera mig till Döberitz (15 november 1915). För jätteaeroplanet hade jag i början stort intresse. Men det är komiskt, just genom jättetillställningen blev det klart för mig, att blott den minsta flygmaskinen kan duga för mina syften som stridsflygare. En sådan där stor pråm är för otymplig till strid, och det är ju just huvudsaken i mitt göra.

Skillnaden mellan en flygkryssare och en jätteflygmaskin är den, att jätteaeroplanet är avsevärt

mycket större och mera ändamålsenligt för bomber men mindre för strid.

Mina prov avlade jag nu i Döberitz, tillsammans med en hygglig själ, löjtnant v. Lyncker. Vi båda kommo väl överens och hade samma passioner, ävensom samma uppfattning om vår senare verksamhet. Vårt mål var att flyga en Fokker för att tillsammans komma till en jagaravdelning i väster. Ett år senare nådde vi vårt mål att få samarbeta, om också blott för kort tid, ty min goda vän träffades vid sin tredje nedskjutning av den dödande kulan.

Ofta ha vi upplevat glada stunder i Döberitz. Så var det t. ex. ett villkor: »Landningar utom flygplatsen».

Jag förenade vid detta tillfälle det nödvändiga med det angenäma. Till landningsplats sökte jag ut åt mig ett gods Buchow, som jag kände till. Där var jag inbjuden till svinjakt, men det gick illa ihop med min tjänstgöring, ty under vackra kvällar ville jag flyga och det oaktat ägna mig åt min jaktpassion. Så förlade jag min landningsplats så, att jag därifrån bekvämt kunde nå mina jaktmarker.

Jag tog med mig en annan pilot som spanare och skickade tillbaka denne på kvällen. På natten låg jag i håll för vildsvin och hämtades nästa morgon åter av samme pilot.

Om jag inte hade kunnat avhämtas, så hade jag råkat tämligen så i knipa, enär jag hade fått roa mig med en fotvandring på cirka tio kilometer. Så behövde jag en karl, som i alla väder hämtade mig från mitt »högsäte». Det är emellertid inte var mans sak att inte alls ta hänsyn till väder, dock lyckades det mig att finna en karl med karaktär.

En morgon, efter det att jag åter hade tillbragt natten ute, började en förskräcklig snöyra. Man kunde inte se femtio meter framför sig. Klockan var just åtta, den utsatta tiden, vid vilken flygaren skulle avhämta mig. I mitt stilla sinne hoppades jag, att han denna gång skulle underlåta det. Men med ens hörde jag ett surrande — se kunde jag ingenting — fem minuter senare låg min vackra fågel något tillstukad framför mig.

Den första tiden som pilot.

Juldagen 1915 tog jag min tredje examen. Jag förband därmed en flygning till Schwerin och besåg där Fokker-verken. Som spanare tog jag min montör med mig och flög senare med honom från Berlin till Breslau, från Breslau till Schweidnitz, från Schweidnitz till Lüben, från Lüben till Berlin, överallt med mellanlandning för att uppsöka bekanta och släktingar. Orienteringen i aeroplanet föll sig inte svår för mig som gammal spaningsflygare.

I mars var jag vid stridseskadern 2 framför Verdun och lärde mig nu luftstrid som flygmaskinsförare, d. v. s. jag lärde mig behärska maskinen i striden. Jag flög för det ändamålet en tvåsitsmaskin.

*

I arméraporten den 26 april 1916 omnämndes jag för första gången, om också inte personligen, så dock genom en av mina bedrifter. Jag hade

på min maskin uppe mellan bärplanen, i samma smak som på Nieuport-maskinen, byggt upp en ställning för en kulspruta och var mycket stolt över denna konstruktion redan i och för sig. Man skrattade väl något åt den, ty den såg mycket primitiv ut, Jag hyste naturligtvis blind tilltro till den och fick snart tillfälle att göra praktiskt bruk av den.

Jag mötte en Nieuport, som efter vad det syntes också var nybörjare, ty han betedde sig förskräckligt dåraktigt. Jag flög emot honom, varpå han tog till flykten. Tydligen hade han laddhinder. Jag hade inte någon känsla av att jag skulle kämpa, snarare frågade jag mig: »Vad skall nu bli följden, om du skjuter på honom?» Jag flyger fram, för första gången på helt kort avstånd, trycker på knappen till kulsprutan, en kort serie välriktade skott, och min Nieuport stegrar sig och slår över ända. I början trodde vi, min spanare och jag, att det var ett av de många konststycken, som fransmännen bruka göra för en. Men detta konststycke ville inte ta slut, det gick allt djupare, allt djupare; då klappar mig min spanare på huvudet och ropar till mig: »Jag gratulerar, den faller!» Han föll verkligen ned i en skog bortom Douaumont-fortet och försvann mellan träden. »Den där har du skjutit ned», det stod klart för mig. Men — på andra sidan! Jag flög hem och rapporterade ingenting annat än: »En luftstrid, en Nieuport nedskjuten». En dag därefter läste jag detta mitt hjältedåd i armérapporten. Jag var inte litet stolt däröver, men till mina femtiotvå räknas inte denna Nieuport.

*

Armérapport den 26 april 1916.

Två fientliga aeroplan ha nedskjutits i luftstrid över Fleury, söder och väster om Douaumont.

Holck †.

(30 april 1916.)

Som ung flygmaskinsförare flög jag en gång på en jaktflygning hän över Douaumontfortet, som just var utsatt för häftig trumeld. Då såg jag, hurusom en tysk Fokker angrep tre Caudron-maskiner. Till olycka för honom var det emellertid västlig vind. Alltså ogynnsam vind. Han blev under stridens lopp driven ut över staden Verdun. Jag gjorde min spanare uppmärksam därpå, vilken också menade, att det måste vara en riktig baddare till karl. Vi överlade, om det kunde vara Boelcke, och tänkte senare göra oss underrättade därom. Men då såg jag till min förskräckelse, hurusom av angriparen blev en försvarare. Tysken blev trängd allt mera nedåt av fransmännen, som under tiden hade förstärkts till minst tio flygmaskiner. Komma honom till hjälp kunde jag inte. Jag var för långt borta från de stridande och kom därjämte i min tunga maskin inte fram mot vinden. Fokkern värjde sig förtvivlat. Nu hade fienderna redan pressat ned honom till minst sexhundra meter. Då angreps han plötsligen på nytt av en av sina förföljare. Han försvann i en störtflykt i ett kumulusmoln. Jag drog andan, ty det var enligt min åsikt hans räddning.

Hemkommen berättade jag, vad jag sett, och fick veta, att det var Holck, min gamle vapenbroder från öster, vilken kort förut blivit jaktflygare framför Verdun.

Med ett skott i huvudet hade greve Holck störtat lodrätt ned. Det gick mig mycket nära till hjärtat, ty han var icke blott en förebild i bravur, han var just även som människa en personlighet, som man finner blott få motstycken till.

En flygning i åskväder.

Vår verksamhet framför Verdun sommaren 1916 störtes av täta åskstormar. Ingenting obehagligare finnes för en flygare än att nödgas fara genom ett åskväder. Under Somme-slaget t. ex. landade en hel engelsk eskader bakom våra linjer, emedan den blev överraskad av ett åskväder. Den råkade så i fångenskap.

Jag hade ännu inte gjort något försök att flyga genom ett åskväder och kunde inte neka mig nöjet att en gång pröva på det. I luften hade hela dagen rått en riktig åskväderstämning. Från min flyghamn Mont hade jag flugit över till det närliggande Metz för att där uträtta ett och annat. Då hände vid min hemflygning följande:

Jag var på flygplatsen i Metz och tänkte flyga tillbaka till min flyghamn. Just som jag drog ut min maskin ur hallen, läto sig de första tecknen till en nära förestående åskstorm förmärka. Vinden krusade sanden, och en becksvart vägg närmade sig från norr. Gamla, erfarna piloter avrådde mig enträget från att flyga. Jag hade emellertid säkert lovat att komma, och det skulle ha synts mig som ett bevis på räddhåga, om jag hade uteblivit för ett dumt åskväders skull. Alltså, gasen på bara och probera! Redan vid starten började det regna. Glasögonen måste jag lägga ifrån mig för att över huvud taget kunna se något. Olyckan var, att jag måste taga vägen över Moselbergen, genom vilkas dalar åskstormen just brusade fram. Jag tänkte inom mig: »Bara gå på, det skall nog lyckas», och närmade mig mer och mer det svarta molnet, som räckte ända ned på jorden. Jag flög så lågt som möjligt. Hus och trädrader måste jag delvis springa över. Var jag befann mig, hade jag på en lång stund inte vetat. Stormen fattade min apparat som en bit papper och drev den framför sig. Jag hade emellertid ingalunda förlorat modet. Landa kunde jag inte längre i bergen, alltså måste jag hålla ut.

Omkring mig var det svart, under mig böjde sig träden i stormen. Plötsligt låg framför mig en skogbeväxt höjd. Jag måste fara emot den, min goda albatross klarade det och slungade mig över. Jag kunde alltjämt blott flyga rakt fram; varje hinder, som kom, måste tagas. Det var rena hopptävlingen över träd, byar och i synnerhet kyrktorn och skorstenar, då jag kunde flyga högst fem meter högre för att över huvud taget fortfarande kunna se något i det svarta åskmolnet. Omkring mig ljungade blixtarna. Jag visste då ännu icke, att blixten inte kan slå ned i flygmaskinen. Jag trodde mig ha en säker död för ögonen, ty stormen måste vid första tillfälle kasta mig ned i en by eller en skog. Hade motorn stannat, så hade jag snart varit expedierad.

Då såg jag med ens framför mig ett ljust ställe

vid horisonten. Där upphörde åskvädret; nådde jag denna punkt, så var jag räddad. Jag samlade all den energi, som en ung, lättsinnig människa kan besitta, och styrde emot den.

Plötsligt, som ryckt därur, var jag ute ur åskmolnet, flög visserligen ännu i hällande regn, men kände mig för övrigt bärgad.

Ännu alltjämt i störtande regn landade jag på min hemma-hamn, där alla väntade på mig, enär underrättelse redan hade ingått från Metz, att jag hade försvunnit i ett åskmoln i riktning ditåt.

Aldrig mera skall jag, om inte mitt fosterland kräver det av mig, flyga genom en åskstorm.

I minnet är allt skönt, så gavs det också däri sköna moment, som jag icke skulle vilja sakna i min flygaretillvaro.

Första gången på en Fokker.

Från början av min flygarebana hade jag blott en strävan, och det var att få flyga i ett ensitsigt stridsaeroplan. Efter att länge ha legat över min chef hade jag pressat ur honom tillåtelsen att få gunga i en Fokker. Motorn, som roterade kring sig själv, var något alldeles nytt för mig. Det var också främmande för mig att sitta så där ensam i en liten flygmaskin.

Jag ägde denne ende Fokker tillsammans med en vän, som nu för länge sedan är död. På förmiddagen flög jag den, på eftermiddagarne han. Vardera var rädd, att den andre skulle slå sönder kärran, innan han fick flyga igen. Andra dagen flögo vi mot fienden. Jag hade icke träffat på någon fransman på förmiddagen, på eftermiddagen blev det den andres tur. Han kom inte tillbaka, ingen underrättelse, ingenting. Sent på kvällen rapporterade infanteriet en luftstrid mellan en Nieuport och en tysk Fokker, efter vars förlopp tysken, som det ville synas, hade landat på Döda Mannen (Mort homme). Det kunde inte vara någon annan än Reimann, ty alla andra voro återkomna. Vi beklagade just vår djärve kamrat, då kom plötsligt under natten pr telefon underrättelsen, att en tysk flygofficer på en gång uppenbarat sig i infanteriställningens främsta sapphuvud på Döda Mannen. Han avslöjade sig som Reimann. Hans motor hade blivit sönderskjuten, så att han var tvingad till nödlandning. Han hade därvid icke längre kunnat nå våra linjer utan hade landat mellan fienden och oss. Snabbt hade han stuckit sin maskin i brand och sedan hållit sig gömd några hundra meter därifrån i ett spränghål. Under natten hade han sedan uppenbarat sig som smygpatrull i våra skyttegravar. Så slutade första gången vårt aktieföretag: Fokkern.

*

Efter några veckor fingo vi en ny. Denna gång kände jag mig förpliktad att förpassa den goda tillställningen till en annan värld. Det var kanske min tredje flygning på den lilla, snabba maskinen. Vid starten stannade motorn. Jag måste ned, rakt in i ett havrefält, och i en blink hade av den stolta, vackra apparaten blott blivit en oigenkännlig massa. Som genom ett under hade ingen skada skett mig.

Bombflygningar i Ryssland.

I juni hette det plötsligt: stuva in sig. Vi visste inte, varthän det bar, men den riktiga klämmen på saken hade vi och voro därför icke övermåttan förvånade, när vår befälhavare överraskade oss med den nyheten, att vi voro på väg till Ryssland. Vi foro genom hela Tyskland med vårt tåg, bestående av restaurations- och sovvagnar, och kommo slutligen till Kowel. Där bodde vi kvar i våra järnvägsvagnar. Att på det sättet bo i tåg har ju naturligtvis ganska många fördelar. Man är städse färdig att resa vidare, och man har alltid samma kvarter.

Men i den ryska sommarhettan är en sådan sovvagn det förskräckligaste, som kan finnas. Därför föredrog jag att med tvenne goda vänner, Gerstenberg och Scheele, flytta till den närbelägna skogen, där vi satte upp ett tält åt oss och levde som zigenare. Det var härliga tider.

*

I Ryssland kastade vår stridseskader rätt många bomber. Vi bemödade oss att förarga ryssarna och lade våra ägg på deras vackraste järnvägsanläggningar. En av dessa dagar drog hela vår eskader åstad för att kasta bomber på en mycket viktig bangårdsanläggning. Nästet hette Manjewicze och låg cirka trettio kilometer bortom fronten, alltså icke överdrivet långt borta. Ryssarna

hade planlagt ett angrepp, och för detta ändamål var bangården alldeles oerhört fullproppad med tåg. Det ena tåget stod bredvid det andra. En hel sträcka var upptagen av tjänstgörande tåg. Man kunde se detta mycket bra uppifrån. Vid varje växelställe stod ett transporttåg. Alltså ett verkligt lönande mål för en bombflygning.

Man kan entusiasmera sig för allt. Så hade jag för någon tid entusiasmerat mig för dessa bombflygningar. Det beredde mig ett ohyggligt nöje att damma på våra bröder därnere. Ofta drog jag åstad två gånger samma dag. Denna dag hade vi alltså satt Manjewicze som vårt mål. Varje avdelning drog sluten för sig mot Ryssland. Maskinerna skulle just starta, varje flygmaskinsförare prövade ännu en gång sin motor, ty det är en pinsam sak att göra nödlandning på fel sida och särskilt i Ryssland. Ryssen är som vild på flygare. Får han fatt på en sådan, slår han alldeles bestämt ihjäl honom. Det är också den enda faran i Ryssland, ty fientliga flygare finns det icke där eller så gott som alls icke. Förekommer någon gång en sådan, så har han säkert otur och blir nedskjuten. Anti-luftkanonerna i Ryssland äro ibland ganska goda, men deras antal icke tillräckligt. I jämförelse med förhållandet i väster är i varje fall flygning i öster en rekreation.

*

Maskinerna rulla tungt fram till startplatsen. De äro fyllda med bomber intill det yttersta av sin bärkraft. Jag släpade mången gång etthundrafemtio kilogram bomber med mig på en helt normal C-flygmaskin. Dessutom hade jag en tung spanare med, på vilken man alls icke kunde se spår av köttbristen, vidare »för den händelse

att» ytterligare tvenne kulsprutor. Jag fick aldrig tillfälle att avprova dem i Ryssland. Det är stor skada, att ingen ryss finnes i min samling. På väggen skulle säkert hans kokard ta sig ganska pittoresk ut. En sådan där flygning med en stor, tungt lastad maskin är, särskilt i den ryska middagsglöden, ingen bagatell. Farkosterna gunga mycket obehagligt. Falla ned göra de naturligtvis inte, därför sörja de etthundrafemtio »hästarna», men det är likväl ingen angenäm känsla att hava så mycket sprängämnen och bensin med sig. Slutligen är man i ett lugnare luftlager och kommer småningom i tillfälle att njuta av bombflygningen. Det är skönt att flyga rakt fram, ha ett bestämt mål och en klar order. Man har efter en bombkastning den känslan: Du har uträttat något, medan man mången gång vid en jaktflygning, då man icke har skjutit ned någon, måste säga sig själv: Du hade kunnat göra det bättre. Jag kastade mycket gärna bomber. Min spanare hade småningom mycket ordentligt kommit därhän, att han kunde flyga precis lodrätt över målet och med tillhjälp av en målkikare avpassa det lämpliga ögonblicket att lägga sitt ägg. Det är en skön flykt till Manjewicze. Jag kommer ofta ihåg den.

Vi foro över väldiga skogskomplex, i vilka säkert älgar och lodjur valsa omkring. Byarna sågo visserligen också ut, som om rävarna ostört kunde hälsa på varandra i dem. Den enda större byn i hela trakten var Manjewicze. Omkring byn voro otaliga tält uppslagna och vid själva bangården oändligt många baracker. Röda kors kunde vi icke upptäcka. Före oss hade en flygavdelning varit där. Det kunde man ännu se på enstaka rykande hus och baracker. Den hade inte kastat illa. Bangårdens ena utgång var tydligen spärrad

genom en träff. Lokomotivet bolmade ännu. Säkert befunno sig herrarna av tågpersonalen någonstädes i ett underjordiskt skyddsrum eller något dylikt. På andra sidan for just ett lokomotiv ut med stor fart. Naturligtvis lockade det en att söka träffa tillställningen. Vi flögo till den och placerade en bomb några hundra meter framför. Resultatet blev det önskade, lokomotivet stannade. Vi göra helt om och kasta åter galant bomb efter bomb på bangården, fint riktade genom målkikaren. Vi ha ju tid, ingen stör oss. En fientlig flyghamn finnes visserligen alldeles i närheten, men dess piloter synas icke till. Antiluftvapen smälla blott helt sporadiskt och i en helt annan riktning än vi flyga. Vi hämta upp ännu en bomb för att använda den på ett särskilt gagnande sätt vid hemflygningen. Då se vi, hurusom en fientlig flygare startar på sin hamn. Månne han umgås med den tanken att angripa oss? Det tror jag inte. Snarare söker han säkerhet i luften, ty det är vid bombflygningar över flyghamnar helt visst det bekvämaste sättet att undgå den personliga livsfaran.

Vi göra ännu några omvägar och uppsöka truppläger, ty det är ett särskilt nöje att oroa herrarna därnere med kulsprutor. Sådana halvvilda folkstammar som asiaterna äro mycket mera rädda av sig än de bildade engelsmännen. Särskilt intressant är det att skjuta på fientligt kavalleri. Det förorsakar oerhörd oro bland folket. Man ser dem med ens spränga bort i alla väderstreck. Jag skulle icke vilja vara skvadronchef för en kosackskvadron, som beskjutes med kulsprutor av flygare. Småningom kunde vi åter se våra linjer. Nu var det på tiden, att vi blevo kvitt vår sista bomb. Vi beslöto att komma ihåg en ballon

captif, »ryssarnes ballon captif», med en bomb. Vi kunde helt gemytligt gå ned på några få hundra meter och kasta vår bomb på ballongen. Först drogs den in med stor hast, men som bomben hade fallit, upphörde indragningen. Jag förklarade det för mig inte just därmed, att jag hade träffat, utan snarare därmed, att ryssarne lämnade sin hetman där uppe i korgen i sticket och hade sprungit sin väg. Vi nådde slutligen vår front, våra skyttegravar, och voro, när vi anlände hem, i alla fall något förvånade, då vi konstaterade, att man likväl hade beskjutit oss underifrån, åtminstone tydde en träff i bärplanet därpå.

*

En annan gång lågo vi, ävenledes i ungefär samma trakt, i beredskap emot ett angrepp av ryssarne, vilka hade för avsikt att övergå Stochod. Vi kommo till det hotade stället, lastade med bomber och ganska mycket patroner för kulsprutan, och då sågo vi till vår synnerliga överraskning, hurusom fientligt kavalleri redan höll på att övergå Stochod. En enda bro tjänstgjorde som etappväg. Alltså var det klart: träffar man denna, så kan man göra fienden oerhörd skada. Dessutom vältrade sig täta truppmassor över den smala spången. Vi gingo ned till så låg höjd som möjligt och kunde nu noggrant urskilja, hurusom det fientliga kavalleriet med stor skyndsamhet marscherade över övergången. Den första bomben kreverade icke långt ifrån det, den andra och tredje följde omedelbart därpå. Därnere uppstår en vild oordning. Bron har visserligen inte blivit träffad, men icke desto mindre har trafiken fullkomligt upphört, och så många,

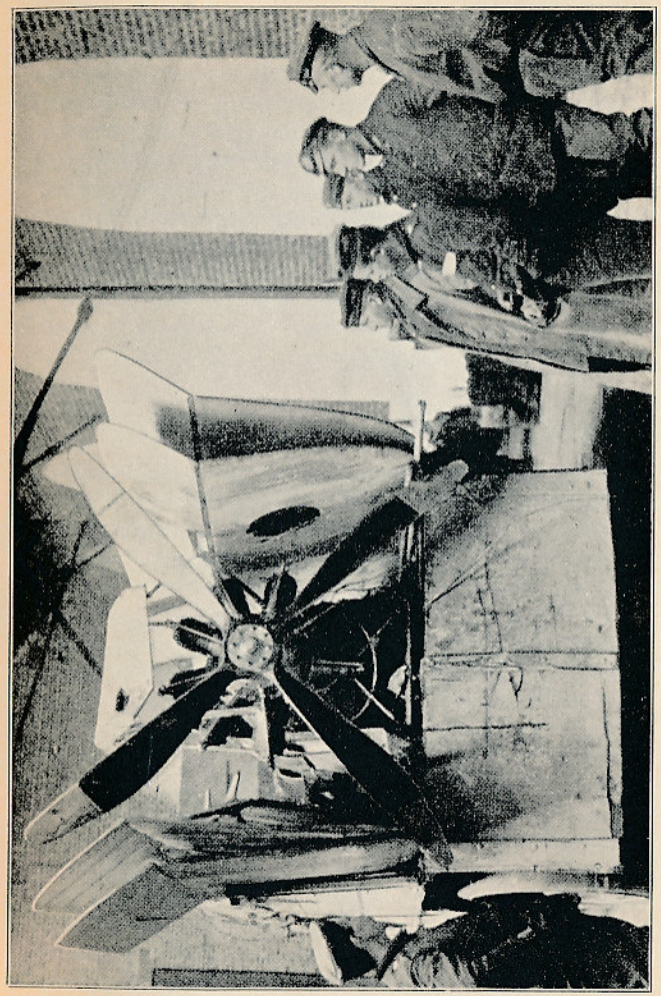

Det första dussinet av Richthofen nedskjutna flygmaskiner färdiga att transporteras till Tyskland.

som ha ben, äro sin kos åt alla väderstreck. Resultatet var gott, ty det var blott tre bomber; hela eskadern kom ju efter. Och så kunde vi ännu uträtta åtskilligt. Min spanare sköt duktigt med kulsprutan bland gossarna därnere, och vi hade ett ohejdat nöje därav. Vad vårt positiva resultat var, kan jag naturligtvis inte säga. Ryssarne ha icke heller talat om det för mig. Men inbillat mig har jag, att jag ensam tillbakaslog det ryska angreppet. Om det stämmer med verkliga förhållandet, skall väl ryssarnes krigskrönika meddela mig efter kriget.

Äntligen!

Augustisolen var nästan odräglig på den sandiga flygplatsen i Kowel. Vi språkade med kamraterna. Där berättade en: »I dag kommer den store Boelcke och tänker besöka oss, eller snarare sin bror, i Kowel.» På kvällen kom den berömde mannen, ivrigt begapad av oss, och berättade många intressanta saker från sin resa i Turkiet, varifrån han just var på återväg för att anmäla sig i stora högkvarteret. Han talade om, att han skulle begiva sig till Somme för att där fortsätta sitt arbete, han skulle också uppställa en hel jagaravdelning. För detta ändamål fick han i flygaretruppen söka ut åt sig folk, som syntes honom lämpligt. Jag vågade icke be honom att taga mig med. Inte av det skälet, att jag skulle ha tyckt det vara för trist vid vår eskader — tvärtom, vi gjorde stora och intressanta flygningar och

smockade in mången järnvägsstation för Russkis följe — men tanken på att åter få strida vid västfronten lockade mig. Det gives nämligen ingenting härligare för en ung kavallerioffícer än att flyga på jakt.

Nästa morgon skulle Boelcke åter fara sina färde. Tidigt på morgonen knackade det plötsligt på min dörr, och framför mig stod den store mannen med »Pour le mérite». Jag visste inte riktigt, vad han önskade av mig. Jag kände honom visserligen, som redan nämnt, men på den tanken kom jag icke, att han hade sökt upp mig för att uppmana mig att bliva hans lärjunge. Jag var nära att falla honom om halsen, när han frågade mig, om jag ville följa med honom till Somme.

Tre dagar senare satt jag på tåget och for tvärs genom Tyskland, direkt till fältet för min nya verksamhet. Äntligen var min varmaste önskan uppfylld, och nu började för mig den skönaste tiden i mitt liv.

Att den skulle gestalta sig så framgångsrik, vågade jag då icke hoppas. Vid avskedet ropade en god vän efter mig: »Kom bara inte tillbaka utan Pour le mérite».

Min förste engelsman.

(17 september 1916).

Vi stodo alla på skjutbanan och den ene efter den andre sköt in sin kulspruta, så som det syntes honom fördelaktigast. Dagen förut hade vi fått våra nya apparater, och nästa morgon skulle Boelcke flyga med oss. Vi voro alla nybörjare, ingen av oss hade hittills någon framgång att anteckna. Vad Boelcke sade oss, var därför evangelium för oss. De sista dagarna hade han, som han uttryckte sig, skjutit ned åtminstone en, ibland också två engelsmän till frukost.

Nästa morgon, den 17 september, var en underbar dag. Man kunde räkna med en livlig flygverksamhet från engelsmännens sida. Innan vi stego upp, meddelade oss Boelcke ytterligare några noggranna instruktioner, och för första gången flögo vi i eskader under ledning av den berömde mannen, som vi blint anförtrodde oss åt.

Vi hade just nått fram till fronten, då vi redan över våra linjer vid våra anti-luftkanoners språnghål upptäckte en fientlig eskader, som flög i riktning mot Cambrai. Boelcke var naturligtvis den förste, som såg den, ty han såg ju mera än andra människor. Snart hade vi också fattat situationen, och var och en bemödade sig om att hålla sig tätt bakom Boelcke. Vi voro alla på det klara med att vi hade att bestå vårt första prov under vår vördade anförares ögon. Vi närmade oss långsamt eskadern, men den kunde icke mera undgå

oss. Vi voro mellan fronten och motståndaren. Ville han tillbaka, så måste han förbi oss. Vi räknade redan de fientliga flygmaskinerna och funno, att de voro sju stycken. Vi däremot endast fem. Alla engelsmännen flögo stora, tvåsitsiga bomb-aeroplan. Ännu blott sekunder, så måste det gå löst. Boelcke hade redan ryckt den första fördömt nära inpå huden, men ännu sköt han icke. Jag var den andre, tätt bredvid mig mina kamrater. Den mig närmast flygande engelsmannen var en stor, mörkmålad skuta. Jag överlade icke länge, utan tog sikte på honom. Han sköt, jag sköt, och jag sköt bom, han också. En strid började, i vilken det i varje fall för mig kom an på att komma bakom gynnaren, eftersom jag ju blott kunde skjuta i min flygriktning. Han behövde det icke, ty hans rörliga kulspruta nådde åt alla håll. Han tycktes emellertid icke vara någon nybörjare, ty han visste väl, att hans sista timme hade slagit i det ögonblick, då det lyckades mig att komma bakom honom. Jag hade då ännu icke den övertygelsen: »Den måste falla», som jag nu har i fullt mått, utan jag var fastmera ivrig, om han väl skulle falla, och det är en väsentlig skillnad. Ligger en gång den förste där eller till och med den andre eller tredje, då går det upp ett ljus för en: »Så skall du sköta dig».

Alltså, min engelsman vände och vred sig, ofta korsande min kulkärve. Den saken tänkte jag inte på, att det också fanns andra engelsmän i eskadern, som kunde komma sin nödställde kamrat till hjälp. Alltjämt blott den enda tanken: »Den måste falla, det må hända, vad det vill». Då, äntligen ett gynnsamt ögonblick. Motståndaren har, synes det, tappat bort mig och flyger rakt fram. Inom bråkdelen av en sekund ligger jag i ryggen på honom

med min goda maskin. En kort serie från min kulspruta. Jag var så nära inpå, att jag var rädd att ramma honom. Plötsligt, jag höll på att utstöta ett jubelrop, ty motståndarens propeller roterade icke mer. Hurra! Träffat! Motorn var sönderskjuten, och fienden måste landa hos oss, då möjligheten att uppnå hans linjer var utesluten. Jag märkte också på apparatens osäkra rörelser, att något icke mera var i sin ordning med föraren. Icke heller spanaren syntes till mera, hans kulspruta stack upp i luften utan servis. Jag hade alltså träffat honom, och han måste ligga på bottnen av sitt sittrum.

Engelsmannen landade någonstädes omedelbart intill en mig bekant eskaders flyghamn. Jag var så upprörd, att jag icke kunde neka mig nöjet att landa utan landade på den för mig främmande flyghamnen, där jag i ivern till på köpet var nära att ställa min maskin på huvudet. De båda flygmaskinerna, engelsmannen och min, stodo icke långt från varandra. Jag sprang genast dit och såg redan en mängd soldater strömma fram till min motståndare. Då jag kom dit, fann jag, att mitt antagande var riktigt. Motorn var sönderskjuten och båda passagerarna svårt sårade. Spanaren dog strax, föraren under transporten till det närliggande lasarettet. På min med ära fallne motståndarns sköna grav reste jag till åminnelse en sten.

När jag kom hem, satt Boelcke med de andra kamraterna redan vid frukosten och undrade mycket, var jag hade varit så länge. Stolt rapporterade jag för första gången: »En engelsman nedskjuten». Genast jublade alla, ty jag var icke den ende; utom Boelcke, vilken som vanligt hade hemfört

sin frukostseger, hade var en av oss nybörjare för första gången blivit segrare i en luftstrid.

Jag vill anmärka, att sedan dess ingen engelsk eskader vågade sig fram till Cambrai, så länge en jagaravdelning Boelcke fanns där.

Somme-slaget.

Jag har i hela mitt liv icke lärt känna något skönare jaktfält än under dagarna för Somme-slaget. På morgnarna, när man stigit upp, kommo redan de första engelsmännen, och de sista försvunno, sedan solen för länge sedan hade gått ned. »Ett Eldorado för jaktflygare», sade Boelcke en gång. Det var då den tid, då Boelcke på två månader med sina nedskjutningar steg från tjugo till fyrtio. Vi nybörjare hade då ännu inte den erfarenhet, som vår mästare hade, och voro helt belåtna, om vi inte själva fingo huden svedd. Men härligt var det! Ingen start utan luftstrid. Ofta stora luftslag mellan fyrtio till sextio engelsmän och tyvärr icke alltid så många tyskar. Hos dem är det kvantiteten, som gör det, och hos oss kvaliteten.

Men engelsmannen är en klämmig karl, det måste man erkänna. Han kom då och då på helt ringa höjd och uppvaktade Boelcke på hans flygplats med bomber. Han utmanade formligen till kamp och tog också alltid upp en sådan. Jag har knappt råkat en engelsman, som vägrat att inlåta sig på kamp, under det att fransmannen föredrager att

med den pinsammaste noggrannhet undvika varje beröring med motståndaren i luften.

Det var härliga tider vid vår jagaravdelning. Anförarens anda meddelade sig åt hans lärjungar. Vi kunde blint anförtro oss åt hans ledning. Den möjligheten, att någon skulle bliva lämnad i sticket, fanns icke. Den tanken föll en över huvud taget icke in. Och så härjade vi flott och muntert om bland våra fiender.

Den dagen, då Boelcke föll, hade avdelningen redan fyrtio. Nu har den mycket över hundra. Boelckes ande lever kvar bland hans duktiga efterföljare.

Boelcke †.

(28 oktober 1916).

En dag flögo vi återigen under den store mannens ledning emot fienden. Man hade alltid en sådan känsla av trygghet, när han var med. Det fanns just blott en Boelcke. Ett mycket stormigt väder. Mycket moln. Andra flygare flögo över huvud taget inte den dagen, blott jaktflygare.

Redan på avstånd sågo vi vid fronten två fräcka engelsmän, som tydligen också hade sitt nöje av det dåliga vädret. Vi voro sex, på andra sidan voro två. Om det så hade varit tjugo, skulle ett tecken av Boelcke till angrepp i alla fall icke vidare ha väckt vår förvåning.

Den vanliga striden börjar. Boelcke hade den ene för sig och jag den andre. Jag måste dra

mig undan, emedan jag blir störd av en bland våra egna. Jag ser mig om och iakttar, hurusom Boelcke cirka tvåhundra meter ifrån mig just bearbetar sitt offer

Det var åter den vanliga tavlan. Boelcke skjuter ned en, och jag kan se det. Tätt intill Boelcke flyger en god vän till honom. Det var en intressant kamp. Båda sköto, i vilket ögonblick som helst måste engelsmannen störta ned. Plötsligt kan en onaturlig rörelse förmärkas hos de båda tyska aeroplanen. Den tanken far genom huvudet på mig: Sammanstötning. Jag har aldrig annars sett någon sammanstötning i luften och hade föreställt mig något sådant helt annorlunda. Det var icke heller någon sammanstötning utan mera en beröring. Men med den stora hastighet, som en sådan flygmaskin har, är varje lindrig beröring en våldsam stöt.

Boelcke lämnar genast sitt offer och går i en stor kurva ned till marken i glidflykt. Ännu alltjämt hade jag icke känsla av ett nedstörtande, men då han glider fram under mig, urskiljer jag, att en del av hans bärytor är bruten. Vad som nu följde, kunde jag icke iakttaga, men i molnen förlorade han ett bärplan helt och hållet. Då var aeroplanet utan styre, och han störtade ned, alltjämt åtföljd av sin trogne vän. När vi kommo hem, var det redan rapport där: »Vår Boelcke död!» Man kunde icke fatta det.

Smärtsammast kände naturligtvis den det, som skulle råka ut för olyckan.

Det är egendomligt, att var människa, som blev bekant med Boelcke, inbillade sig, att han var hans ende verklige vän. Jag har lärt känna omkring fyrtio av dessa enda verkliga vänner till Boelcke, och var och en inbillade sig, att han var den

ende. Människor, vilkas namn Boelcke aldrig visste, trodde, att de stodo honom särskilt nära. Det är en egendomlig företeelse, som jag blott har iakttagit hos honom. En personlig fiende hade han aldrig. Han var lika älskvärd mot alla, mot ingen mer, mot ingen mindre.

Den ende, som kanske stod honom något närmare än andra, delade den just skildrade olyckan med honom.

Ingenting sker utan Guds skickele. Det är en tröst, som man så ofta måste intala sig i detta krig.

Den åttonde.

Åtta var på Boelckes tid en rätt anständig siffra. Var och en, som nu för tiden hör talas om de kolossala antalen nedskjutningar, måste komma till den övertygelsen, att det har blivit lättare att skjuta ned. Jag kan blott försäkra honom en sak: att detta månad efter månad, ja vecka efter vecka, blir svårare. Naturligtvis erbjuder sig nu ofta tillfälle till att skjuta ned; men tyvärr blir möjligheten att själv bli nedskjuten ävenledes större. Motståndarens beväpning blir allt bättre, hans antal allt större. Då Immelmann sköt ned sin första, hade han t. o. m. den turen att finna en motståndare, som alls icke förde någon kulspruta med sig. Sådana harar finner man ännu på sin höjd över Johannistal. Den 9 november 1916 flög jag med min lilla stridskamrat, den adertonårige Imelmann, mot fienden. Vi voro tillsammans vid jagar-

avdelningen Boelcke, kände varandra redan förut och hade alltid kommit mycket väl överens. Kamratskap är huvudsaken. Vi drogo åstad. Jag hade redan sju, Imelmann fem. För dessa tider en rätt ansenlig mängd.

Vi ha varit vid fronten en helt kort stund, då vi få se en bombeskader. Den kommer flygande helt fräckt. I oerhört antal komma de naturligtvis åter, som över huvud taget för jämnan under Somme-slaget. Jag tror, det var omkring fyrtio à femtio i eskadern, precis kan jag inte uppgiva antalet. De hade valt ett mål för sina bomber helt nära vår flyghamn. Kort före målet upphann jag den siste av motståndarne. Mina första skott gjorde väl strax kulspruteskytten på det fientliga aeroplanet stridsoduglig, de torde väl också ha kittlat föraren något, i vilket fall som helst beslöt han sig för landning med sina bomber. Jag svedde pälsen på honom med ytterligare några skott, därigenom blev det tempo, i vilket han sökte nå jorden, något raskare, han störtade nämligen ned och föll alldeles i närheten av vår flyghamn Lagnicourt.

Imelmann var samtidigt också invecklad i en strid med en engelsman och hade även fällt en motståndare, likaledes i samma trakt. Skyndsamt flögo vi hem för att kunna ta våra nedskjutna maskiner i betraktade. Vi fara i bil till grannskapet av min motståndare och måste sedan gå mycket länge över djup åker. Det var mycket hett, därför knäppte jag upp allt, t. o. m. skjortan och kragen. Jackan tog jag av mig, mössan lämnade jag kvar i bilen, i stället tog jag med mig en stor knölpåk, stövlarna voro täckta av smuts ända upp till knäna. Jag såg alltså synnerligen ovårdad ut. Så kommer jag i närheten av mitt

offer. Naturligtvis har en stor mängd människor redan samlats däromkring.

En grupp officerare står något avsides. Jag går fram till dem, hälsar på dem och frågar den förste bäste, om han inte skulle kunna berätta för mig, hur luftstriden såg ut, ty det är alltid av stort intresse efteråt att få veta av de andra, som ha sett på nerifrån, hur luftstriden har sett ut. Då får jag veta, att engelsmännen ha kastat bomber och att denna flygmaskin ännu har sina bomber ombord. Den herre, jag vänt mig till, tar mig i armen, går fram mot de andra officerarnas grupp, frågar hastigt efter mitt namn och presenterar mig för herrarna. Det var inte angenämt för mig, ty jag hade, som sagt, min toalett något derangerad. Och de herrar, som jag nu hade att göra med, sågo alla gräsligt chica ut i sin klädsel. Jag blev föreställd för en person, som det inte syntes mig så alldeles trevligt att träffa. Generalsbyxor, en orden, som stack fram vid halsen, men i motsats härtill ett jämförelsevis ungdomligt ansikte, axelstycken, som ej läto sig definiera — kort och gott, jag vädrar något utomordentligt, knäpper igen byxor och krage under samtalets lopp och antar ett något mera militäriskt skick. Vem det var, visste jag inte. Jag tar åter avsked och far hem. På kvällen ringer det i telefonen, och jag får nu veta, att detta var Hans Kungliga Höghet Storhertigen av Sachsen-Koburg-Gotha. Jag beordras till honom. Det var bekant, att engelsmännen hade för avsikt att kasta bomber på hans stab. Så hade jag då hjälpt honom att hålla attentatsmännen på avstånd. För det erhöll jag Sachsen-Koburg-Gothas tapperhetsmedalj.

Det bereder mig nöje, var gång jag ser den.

Major Hawker.

Stoltast var jag, när jag en vacker dag hörde, att den engelsman, som jag nedskjutit den 23 november 1916, var engelsmännens Immelmann.

Efter vad luftstriden gav vid handen, hade jag redan kunnat tänka mig, att det var en tusan till karl, som jag hade att göra med.

Jag flög en dag pin glad åter på jakt och såg tre engelsmän, som, efter vad det syntes, icke heller hade något annat i tankarna än att jaga. Jag märkte, huru de kastade kärvänliga blickar på mig, och då jag just hade stor lust för strid, inlät jag mig på en sådan. Jag låg djupare än engelsmannen, följaktligen måste jag vänta, tills min broder styrde ned mot mig. Det dröjde inte heller länge, förrän han kom framseglande och tänkte hugga mig bakifrån. Efter de första fem skotten måste junkern redan åter upphöra, ty jag låg redan i en skarp vänsterkurva. Engelsmannen försökte komma bakom mig, medan jag försökte att komma bakom engelsmannen. Så kretsade vi båda runt som vansinniga för full maskin på tretusenfemhundra meters höjd. Först tjugo gånger runt åt vänster, sedan trettio gånger runt åt höger, var och en traktande efter att komma över och bakom den andre. Jag begrep snart, att jag inte hade att göra med en nybörjare, ty det föll honom inte i drömmen in att avbryta kampen. Han hade visserligen en mycket lättvänd kärra, men min hade i gengäld lättare för att stiga, och

så lyckades det mig att komma över och bakom engelsmannen.

När vi så hade kommit två tusen meter längre ned utan att hava uppnått något resultat, måste min motståndare egentligen förstå, att det nu var högsta tid för honom att draga sig ur spelet, ty vinden, som var gynnsam för mig, drev oss allt längre mot våra ställningar, till dess jag slutligen nästan hade kommit över Bapaume, ungefär en kilometer bakom vår front. Den fräcka karlen var nu till den grad oförskämd, att han vinkade helt muntert åt mig, när vi redan voro på ettusen meters höjd, som om han ville säga: »Very well, how do you do?»

De cirklar, vi gjorde omkring varandra, voro så trånga, att jag ej kunde uppskatta dem till mera än åttio à hundra meter. Jag hade tid till att taga min motståndare i betraktande. Jag tittade lodrätt ned i hans sittrum och kunde iakttaga varje rörelse, han gjorde med huvudet. Hade han inte haft sin huva på sig, så hade jag kunnat säga, vad han gjorde för min.

Småningom gick dock detta något för långt för den gode sportsmannen, och han måste slutligen bestämma sig för, om han skulle landa hos oss eller flyga tillbaka till sina linjer. Naturligtvis försökte han det senare, sedan han genom några loopings och dylika roligheter förgäves hade försökt att undkomma mig. Därvid flögo mina första blå bönor kring öronen på honom, ty dittills hade ingen kommit i läge att skjuta. På hundra meters höjd försökte han att undkomma till fronten genom sick-sack-flygningar, under vilka det som bekant är svårt för åskådaren att skjuta. Nu var det rätta ögonblicket kommet för mig. Jag följde honom till femtio à trettio meters höjd, oavbrutet

skjutande. Då måste engelsmannen falla. Ett laddhinder var nära att beröva mig min framgång.

Med ett skott genom huvudet störtade min motståndare ned, ungefär femtio meter bakom våra linjer: Hans kulspruta körde rätt ned i jorden och sitter nu över min dörr och pryder min ingång.

Pour le mérite.

Den sextonde har fallit. Jag stod därmed främst bland samtliga jaktflygare. Detta var det mål, som jag ville nå. Det hade jag för ett år sedan på skämt sagt till min vän Lynker, när vi skolade tillsammans och han frågade mig: »Vad är då Ert mål — vad vill Ni nå som jaktflygare?» Då menade jag så där på skämt: »Ja, att flyga så där i spetsen för jaktflygarne måste i alla fall vara ganska skönt.» Att detta skulle bliva ett faktum en gång, tilltrodde jag mig varken själv, ej heller gjorde andra människor det. Blott Boelcke skall en gång hava sagt — naturligtvis inte direkt till mig personligen, men man har efteråt talat om det för mig — då han blev tillfrågad: »Vem har då utsikt till att en gång bliva en god jaktflygare?» då skall han med fingret hava pekat på mig och sagt: »Det är mannen!»

Boelcke och Immelmann hade erhållit Pour le mérite efter den åttonde. Jag hade dubbla antalet. Vad skall nu hända? Jag var i mycket stor spänning. Man glunkade om att jag skulle få en jagaravdelning. Då kommer en dag ett telegram:

»Löjtnant v. R. utnämnd till anförare för jagaravdelning 11.» Jag får tillstå, att jag var misslynt. Man hade inarbetat sig så bra med kamraterna i jagaravdelning Boelcke. Att nu åter börja alldeles på nytt, att leva sig in i de nya förhållandena o. s. v. var tråkigt. Dessutom skulle Pour le mérite ha varit mig kärare.

Två dagar därefter — vi sitta gemytligt i jagaravdelning Boelcke och fira mitt avsked — kommer ett telegram från högkvarteret, att Majestätet visade den nåden att förläna mig Pour le mérite. Då var glädjen naturligtvis stor. Det var ett plåster på det föregående.

*

Jag hade inte föreställt mig, att det skulle vara så trevligt att själv anföra en jagaravdelning, som det i verkligheten efteråt har blivit. Jag har aldrig kunnat drömma om att det en gång skulle finnas en jagaravdelning Richthofen.

"Le petit rouge".

Av någon anledning kom jag en vacker dag på den tanken att måla min kärra eldröd. Resultatet blev, att varje människa ovillkorligen måste lägga märke till min röda fågel. Inte heller mina motståndare syntes i själva verket ha förblivit alldeles obekanta med detta förhållande.

I sammanhang med en strid, som t. o. m. ägde rum på ett annat ställe av fronten än de övriga, lyckades det mig att anskjuta en tvåsitsig Vickers, som helt fredligt fotograferade våra artilleriställningar. Motståndaren fick alls icke tillfälle att försvara sig, utan måste skynda sig att komma ned till jorden, ty han började redan att giva misstänkta tecken ifrån sig till att brinna. Vi kalla det: »han stinker». Såsom det visade sig, var det också verkligen hög tid, ty apparaten började strax över marken att brinna i ljusan låga.

Jag kände ett mänskligt medlidande med min motståndare och hade beslutat mig för att icke driva honom till nedstörtning, utan blott tvinga honom att landa, i synnerhet som jag hade en känsla av att motståndaren redan var sårad, ty han fick icke ett skott lossat.

På ungefär femhundra meters höjd tvingade mig en defekt hos min maskin till att ävenledes landa i normal glidflykt utan att kunna göra en kurva. Nu inträffade något ganska komiskt. Min fiende landade lätt och ledigt med sin brinnande maskin,

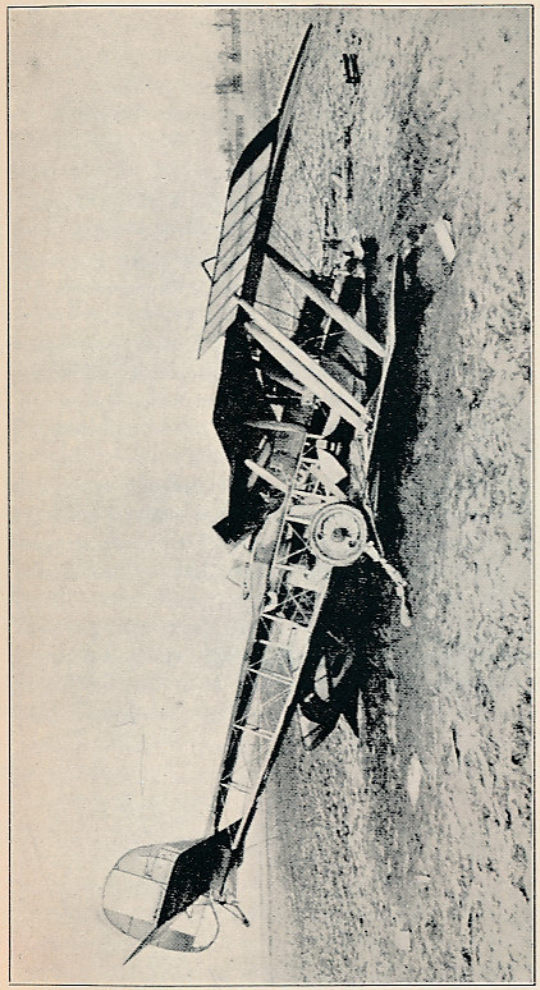

medan jag som segrare slog över ända omedelbart bredvid i taggtrådshindren vid skyttegravarna till en av våra reservställningar.

Nu följde en sportmässig hälsning på mig från de båda »englishmennens» sida. De voro inte litet förvånade över mitt skeppsbrott, alldenstund de, som redan nämnts, inte hade skjutit ett skott på mig och alls ej kunde föreställa sig orsaken till min nödlandning. Detta var de första engelsmän, som jag skjutit ned levande. Därför var det mig ett särskilt nöje att samtala med dem. Jag frågade dem bland annat, om de hade sett min maskin förut i luften. »Oh yes», sade den ene, »den känner jag ganska väl till. Vi kalla den »le petit rouge».

Nu kommer en äkta engelsk — i mina ögon — gemenhet. Han frågade mig, varför jag hade betett mig så oförsiktigt före landningen. Orsaken låg däri, att jag inte kunde göra annorlunda. Då sade skurken, att han hade försökt att skjuta på mig under de sista trehundra meterna, men haft laddhinder. Jag ger honom pardon — han mottager den och vedergäller mig efteråt med ett bakslugt överfall.

Sedan dess har jag aldrig mera kunna förmå mig att tala med någon av mina motståndare, av nära liggande skäl.

Engelsk och fransk flygkonst.

(Februari 1917.)

För närvarande bemödar jag mig att tävla med jagaravdelning Boelcke. På kvällarna förelägga vi varandra ömsesidigt sträckan. Men det är helsifyrs karlar på motsatta sidan. Att slå dem är aldrig möjligt. På sin höjd kan man komma upp emot avdelningen. Hundra ha de ju redan i försprång. Detta försprång måste jag låta dem ha. Mycket beror på vilken motståndare man har emot sig, om man har emot sig de lömska fransmännen eller de kniviga karlarna engelsmännen. Jag föredrar engelsmannen. Fransmannen smiter, engelsmannen sällan. Ofta kan man till och med här tala om dumhet; de beteckna väl detta som oförskräckt företagsamhet.

Det är det härliga för jaktflygaren att det inte kommer an på några som helst konststycken för honom, utan personlig bravur allena blir utslagsgivande. En person kan vara en härlig störtoch loopingflygare. Han behöver långt ifrån därför skjuta ned någon. Enligt min åsikt är det den djärva handlingskraften som gör allt, och den ligger ju för oss tyskar. Därför skola vi alltid behålla herraväldet i luften.

Fransmannen ligger det för att överfalla från ett bakhåll och lura på andra. Det går inte bra i luften. Överrumpla sig låter blott en nybörjare. Att lura på någon går inte, då man ju inte kan dölja sig, och så är den osynliga flygmaskinen

ännu icke uppfunnen. Då och då brusar väl ibland det galliska blodet upp hos honom. Då går han till angrepp; men det är väl att förlikna vid en bruslimonad. För ett ögonblick fruktansvärt mycket mod, som lika hastigt fullständigt försvinner. Den sega uthålligheten fattas honom.

Hos engelsmannen däremot märker man ju i alla fall då och då ännu något av hans germanblod. Flygningen ligger också mycket för sportmannen, men de tappa alltför mycket bort sig på det sportmässiga. De hava nog förnöjelse i att göra loopings, störtflykter, flygningar på rygg och dylika skämt för vårt folk i skyttegraven. Detta gör väl intryck vid sportveckan i Johannisthal, men skyttegraven är inte så tacksam som denna publik.

Den fordrar mer. Det skall ständigt regna engelskt flygarblod.

Själv nedskjuten.

(Mitten av mars 1917.)

Nedskjuten är egentligen ett oriktigt uttryck för det som i dag har hänt mig. Jag kallar i allmänhet blott den nedskjuten, som dimper ned, men jag återvann i dag balansen och kom ned alldeles helskinnad.

Jag flyger i eskader och ser en motståndare, som likaledes flyger i eskader. Ungefär över vår artilleriställning i trakten av Lens. Jag har ännu ett gott stycke att flyga, innan jag når trakten. Det är det mest nervkittlande ögonblicket att flyga

fram mot motståndaren, när man ser fienden och ännu har några minuter på sig, innan man kommer i strid. Jag tror, att jag då alltid blir något blek i ansiktet, men jag har tyvärr aldrig haft någon spegel med mig. Jag tycker, att detta ögonblick är skönt, ty det är ytterligt nervspännande, och allt sådant tycker jag om. Man iakttager motståndaren redan på avstånd, har igenkänt eskadern såsom fientlig, räknar de fientliga apparaterna, avväger de ogynnsamma och gynnsamma momenten. Så till exempel spelar det en oerhörd roll, om vinden driver mig från min front under striden eller pressar mig mot min front. Jag sköt en gång ned en engelsman, som jag gav det dödande skottet på andra sidan om de fientliga linjerna, och han plumsade ned vid våra ballons captifs, så långt drev stormen honom åt vår sida.

Vi voro fem stycken, fienden var tre gånger så stark. Som en stor myggsvärm flögo engelsmännen om varandra. Att spränga en sådan svärm, som flyger så väl tillsammans, är icke lätt, omöjligt för en enstaka, ytterst svårt för flera, i synnerhet om skillnaden i antalet är så ogynnsam som i vårt fall. Men man känner sig så överlägsen motståndaren, att man icke ett ögonblick tvivlar på en säker framgång. Angreppsandan, alltså offensiven, är huvudsaken, liksom överallt, så också i luften. Men motståndaren tänkte detsamma. Det skulle jag strax märka. Knappt fick han se oss, förrän han omgående gjorde helt om och angrep oss. Då hette det för oss fem krakar: Pass på! Kommer någon ur linjen, så kan det gå jämmerligt för honom. Vi slöto oss ävenledes tillsammans och läto herrarna träda något närmare. Jag passade på, om inte någon av gossarna skulle separera sig en smula från de andra. Där — en är dum nog. Jag

kan nå honom, »Du är såld.» På honom med hej och hallå. Nu har jag hunnit upp honom, eller måste jag strax hinna honom. Han börjar redan skjuta, är alltså något nervös. Jag tänkte för mig själv: »Skjut du bara, du träffar ju i alla fall inte». Han sköt med lysammunition som synbart flög förbi mig. Jag tyckte mig vara som under strålduschen av en vattenkanna. Inte angenämt, men engelsmännen skjuta nästan uteslutande med denna gemena smörja, alltså måste man vänja sig därvid. Människan är ett vanedjur, ty i detta ögonblick skrattade jag, tror jag. Snart skulle jag emellertid få bättre att veta.

Nu är jag nästan alldeles inpå honom, på ungefär hundra meters avstånd, sprutan är osäkrad, jag siktar ännu en gång på prov, skjuter några provskott, vapnen äro i ordning. Länge till kan det icke dröja. I andanom såg jag redan motståndaren dimpa ned. Det upprörda tillstånd, jag nyss var i, är borta. Man tänker helt lugnt och sakligt, avväger sannolikheterna för att träffa från hans sida och från min egen sida. Över huvud taget är striden själv i de flesta fall minst nervspännande, och den som därvid blir upprörd, gör ett fel. Han skall aldrig skjuta ned någon. Det är väl också en vanesak. Huru som helst gjorde jag i detta fall icke något fel. Nu är jag femtio meter nära honom, några goda skott och framgången kan inte utebli. Så tänkte jag mig. Men med ens höres en hård knall, jag har knappt skjutit tio skott. Strax därpå smäller det åter i min maskin. Det står klart för mig, att jag är träffad. Åtminstone min maskin, inte jag personligen. I samma ögonblick stinker det alldeles oerhört av bensin, och motorn ger upp. Engelsmannen mär-

ker det, ty han skjuter nu desto mera. Jag måste genast draga mig ur spelet.

Lodrätt går det nedåt. Omedvetet stoppade jag motorn. Det var också mycket hög tid. Om bensintanken är genomborrad och smörjan sprutar kring benen på en, så är faran för att råka i brand i alla fall stor. Framför sig har man en över hundrafemtio »hästar» stark explosionsmotor, alltså glödande het. En droppe bensin, och hela maskinen brinner. Jag lämnar efter mig i luften en vit strimma. Jag känner väl till den hos motståndaren. Detta är förebuden till explosionen. Ännu befinner jag mig tretusen meter högt, har alltså ännu ett betydligt stycke till jorden. Gud vare tack, motorn upphör att gå. Den hastighet, som flygmaskinen uppnår, kan jag inte beräkna. Den är i varje fall så stor, att jag inte kan sticka ut huvudet, utan att bliva pressad bakåt av vinddraget.

Snart är jag kvitt motståndaren och har nu, innan jag kommer ned till marken, tid att se, vad mina andra fyra herrar väl göra. De äro ännu i strid. Man hör fiendens kulspruteeld och sina egnas. Plötsligt en raket. Är det en motståndares ljussignal? Men nej. Därtill är den för stor. Den blir allt större. Någon brinner. Men vad för en? Maskinen ser precis ut som våra. Gud vare tack, det är en fiende. Vem kan ha skjutit ned honom? Strax därefter faller ännu en flygmaskin ned från eskadern på liknande sätt som jag, lodrätt nedåt, stjälper till och med över ända, stjälper återigen — där — nu har den kommit på rätt köl. Flyger alldeles rakt fram mot mig. Också en albatross. Säkerligen har det gått på samma sätt för honom som för mig.

Jag är väl ännu några hundra meter högt och

måste så småningom titta mig omkring, var jag väl skall landa. Ty en sådan där landning är för det mesta förknippad med skeppsbrott. Och ett sådant skeppsbrott avlöper inte alltid gynnsamt, alltså — passa på. Jag finner en äng, inte vidare stor, men den är just tillräcklig, om man går litet försiktigt till väga. Dessutom ligger den fördelaktigt för mig, direkt invid chaussén vid Hénin-Liétard. Där tänker jag också landa. Allt går bra. Min första tanke är: Var tar den andre vägen? Han landar på några kilometers avstånd från mig.

Jag har nu tid till att se över skadan. Några träffar finnas där, men den träff, som föranlett att jag måst avbryta striden, är en genom båda bensintankarna. Jag har inte en droppe bensin kvar i dem, motorn har likaledes träffats av skott. Skada på den, den gick ännu så bra.

Jag har benen dinglande utom maskinen och gjorde väl en tämligen dum uppsyn. Genast samlades en stor mängd soldater omkring mig. Där kommer en officer. Han är alldeles andfådd. Mycket upprörd! Säkert har något förskräckligt hänt honom. Han rusar fram mot mig, snappar efter andan och frågar: »Det har väl inte hänt Er något ont, hoppas jag? Jag har iakttagit hela förloppet och är ju så upprörd! Herre Gud, det såg förskräckligt ut!» Jag försäkrade honom, att rakt ingenting fattades mig, hoppade ned och presenterade mig. Naturligtvis uppfattade han inte ett ljud av mitt namn. Men han anmodade mig att med hans automobil resa in till det närliggande Hénin-Liétard, där han hade sitt kvarter. Det var en pioniärofficer.

Vi sitta redan i vagnen och åka just i väg. Min värd har ännu alltjämt inte lugnat sig. Plöts-

ligt blir han förskräckt och frågar: »Herre Gud, var är då Er chaufför?» Först visste jag inte riktigt, vad han menade och tittade väl något förvirrad på honom. Så blev det klart för mig, att han tog mig för spanaren i ett tvåsitsigt aeroplan och frågade efter min aeroplanförare. Raskt kom jag mig för och sade helt torrt: »Jag far ensam.» Ordet »fara» är bannlyst i flygaretruppen. Man far inte, man »flyger». I den goda herrns ögon hade jag alldeles avgjort sjunkit betydligt genom det faktum, att jag »far» ensam. Konversationen blev något kyligare.

Då komma vi fram till hans kvarter. Jag har ännu alltjämt min smutsiga oljerock på mig, en tjock sjal omkring mig. Under färden har han naturligtvis bestormat mig med oändligt många frågor. Över huvud taget var hela herrn betydligt mera upprörd än jag. Nu tvang han mig att lägga mig på en soffa, eller ville göra detta med den motiveringen att jag väl ännu måste vara ganska echaufferad av min strid. Jag försäkrade honom, att jag många gånger förut varit i luftstrid, något som emellertid inte alls ville gå i honom. Jag såg väl inte mycket krigisk ut.

Efter något samspråk kommer han naturligtvis med den berömda frågan: »Har Ni skjutit ned någon ännu?» Mitt namn hade han, som sagt, inte hört. »Åja», sade jag, »ibland». »Jaså — har Ni kanske skjutit ned två?» »Nej, men tjugofyra». Han ler, upprepar sin fråga och tycker på, att han med »nedskjuten» menar en, som fallit ned och blir liggande nere. Jag försäkrade honom, att det också var min uppfattning om saken. Nu var jag alldeles slagen till en slant, ty nu höll han mig för en väldig skrävlare. Han lät mig sitta och sade åt mig, att maten serverades om en

timme och att jag, om det passade mig, kunde äta med. Nu gjorde jag dock bruk av hans erbjudande och sov stadigt en timme. Därefter gingo vi till mässen. Här plockade jag av mig och hade, som väl var, min Pour le mérite på mig. Men tyvärr ingen uniformsrock under utan blott en väst. Jag ber om ursäkt för att jag inte är bättre klädd, och med ens upptäcker min gode hövitsman Pour le mérite på mig. Han blir mållös av förvåning och försäkrar mig, att han inte visste, vad jag hette. Jag sade honom mitt namn ännu en gång. Nu tycktes det gå upp ett ljus för honom, att han väl förut hört talas om mig någon gång. Jag fick nu ostron och champis och mådde egentligen rätt bra, tills slutligen Schäfer kom och hämtade mig i min vagn Av honom fick jag veta, att Lübbert återigen hade hedrat sitt öknamn. Han kallades nämligen bland oss för »skottavlan», ty i varje luftstrid blev hans maskin illa åtgången. En gång uppvisade den sextiofyra träffar, utan att han själv var sårad. Denna gång hade ett skott snuddat vid bröstet på honom, och han låg redan på sjukhuset. Med hans maskin flög jag genast till flygplatsen. Tyvärr dog denne framstående officer, som hade gry i sig till att en gång bliva en Boelcke, några veckor senare hjältedöden för fäderneslandet.

Redan samma kväll kan jag underrätta min värd från Hénin-Liétard, att jag den dagen gjort ett kvarts hundrade fulltaligt.

Ett flygarkonststycke.

(Slutet av mars 1917).

Namnet Siegfried-ställning är väl känt av var yngling i Tyska riket. Under de dagar, då vi drogo oss tillbaka till dessa ställningar, rådde naturligtvis även en livlig verksamhet i luften. Fienden hade visserligen redan besatt vårt övergivna område på jorden, luften däremot överlåto vi icke så snart åt engelsmännen, därför sörjde jagaravdelning Boelcke. Blott helt försiktigt vågade sig engelsmännen fram ur sitt dittillsvarande ställningskrig i luften.

Detta var den tid, då vår kære prins Friedrich Karl offrade sitt liv för fosterlandet.

Vid en av jagaravdelning Boelckes jaktflygningar hade löjtnant Voss besegrat en engelsman i luftstrid. Han blev av sin betvingare pressad ned till jorden och landade på det område, som man väl kan beteckna som neutralt gebit. Vi hade visserligen redan lämnat det, men fienden hade ännu icke besatt det. Blott patruller, såväl engelska som tyska, uppehöllo sig på denna obesatta zon. Den engelska flygmaskinen stod mellan linjerna. Den gode englishmannen hade väl trott, att detta område redan var besatt av hans landsmän, ett antagande, som han hade goda skäl för. Men Voss var av annan mening. Snabbt och beslutsamt landade han bredvid sitt offer. Med stor skyndsamhet avmonterade han de fientliga kulsprutorna och övriga ännu användbara delar från maskinen

och tog dem som last i sin egen, grep till tändstickslådan, och inom få ögonblick stod maskinen i ljusan låga. En minut senare vinkade han vänligt från sin segervanda lufthäst åt de från alla håll tillströmmande engelsmännen.

Första dubblén.

Den 2 april 1917 var åter en het dag för min avdelning. Från min flygplats kunde vi tydligt höra trumelden, och just i dag var den åter mycket häftig.

Jag låg ännu, då min kalfaktor kom instörtande till mig med utropet: »Herr löjtnant, engelsmännen äro redan här!» Ännu något sömndrucken tittar jag ut genom fönstret, och verkligen, där kretsa redan mina kära vänner över platsen. Jag upp ur min säng, och får mina grejor på mig, i ett drag. Min röda fågel stod redo till start för morgonarbetet. Mina montörer visste, att jag väl inte skulle låta detta gynnsamma ögonblick gå förbi mig. Allt var färdigt. Raskt, bara pälsarna också, sen bär det i väg.

Jag hade startat sist. Mina andra kamrater voro mycket närmare fienden. Jag fruktade redan, att min stek skulle gå min näsa förbi, så att jag på avstånd måste se på, hur några luftstrider utkämpas inför mina ögon. Då faller det plötsligt en av de fräcka gynnarne in att styra ned på mig. Jåg låter honom lugnt nalkas, och nu begynner en lustig dans. Än flyger min motstån-

dare på rygg, än gör han det ena, än det andra. Det var en tvåsitsig flygjagare. Jag var över honom, och så insåg jag då snart, att han egentligen inte mera kunde undgå mig. Under en paus i striden övertygade jag mig, att vi stodo ensamma gentemot varandra. Alltså, den som skjuter bäst, den som besitter mest lugn och har den bästa överblicken i farans ögonblick, den vinner.

Det dröjde inte länge, förrän jag hade pressat ned honom utan att verkligen allvarligt ha anskjutit honom, på minst två kilometers avstånd från fronten. Jag tror, att han vill landa, men då har jag missräknat mig på min motståndare. Med ens ser jag, hurusom han, blott få meter över marken, plötsligt åter flyger rakt fram och söker undkomma mig. Det gick dock för långt för mig. Jag angrep honom ännu en gång, och det så lågt nere, att jag nästan fruktade att törna mot husen i en under mig liggande by. Engelsmannen värjde sig intill sista ögonblicket. Ännu till sista slut märkte jag en träff i min maskin. Men nu släppte jag inte mera mitt tag, nu måste han falla. Han rände med full fart in i en klunga av hus.

Mycket mera återstod icke. Det var åter ett fall av glänsande bravur. Han försvarade sig intill det sista. Men enligt min åsikt var det dock till slut mera dumhet från hans sida. Det var just åter den punkt, där jag drar en gräns mellan bravur och dumhet. Ned måste han i alla fall. Så hade han måst gälda sin dumhet med livet.

*

Mycket tillfreds med min röda stålhästs prestationer under morgonarbetet, vände jag tillbaka. Mina kamrater voro ännu i luften och voro mycket

förvånade, när vi träffades vid frukosten och jag kunde berätta för dem om min nummer trettiotvå.

En helt ung löjtnant hade skjutit ned sin första, vi voro mycket glada och beredde oss på nya strider.

Jag tar igen min försummade morgontoalett. Då kommer en god vän — löjtnant Voss från jagaravdelning Boelcke — till mig för att hälsa på. Vi språka med varandra. Voss hade dagen förut expedierat sin tjugotredje. Han stod alltså närmast mig och är väl för närvarande min häftigaste konkurrent.

När han flög hem, ville jag följa honom en bit på väg. Vi göra en omväg över fronten. Vädret har egentligen blivit mycket dåligt, så att vi inte kunde antaga, att vi skulle kunna ha någon jägarelycka mera.

Under oss ogenomträngliga moln. Voss, som var obekant med trakten, började redan känna sig obehaglig till mods. Över Arras träffade jag min bror, som även är vid min avdelning och som hade kommit bort från sin eskader. Han sluter sig också till oss. Han visste ju, att det var jag (den röda fågeln).

Då se vi därborta en eskader komma flygande. Genast far det genom huvudet på mig: »Nummer trettiotre!» Oaktat det var nio engelsmän och på deras eget område, föredrogo de att undvika strid. (Jag får väl snart byta färg, kan jag tro.) Men vi upphunno dem likväl. En snabb maskin är just huvudsaken.

Jag är fienden närmast och angriper den efterste. Till min synnerliga förtjusning märker jag, att han genast inlåter sig på kamp med mig, och med ännu större förnöjelse ser jag, att hans kamrater lämna honom i sticket. Jag har honom alltså

snart på tu man hand. Det är åter samma typ, som jag hade att göra med på förmiddagen. Han gjorde det inte lätt för mig. Han vet, vad det kommer an på, och i all synnerhet: karlen sköt bra. Det kunde jag till min ledsnad efteråt rätt väl konstatera. Den gynnsamma vinden kommer till min hjälp och driver oss båda stridande ut över våra linjer. Min motståndare märker, att saken dock icke är så enkel, som han väl har tänkt sig, och försvinner i en störtflykt i ett moln. Det var nära att bliva hans räddning. Jag styr efter honom, kommer ut under molnet och — flax måste människan just ha — jag ligger som genom ett under precis bakom honom. Jag skjuter, han skjuter, men intet påtagligt resultat. Då — äntligen har jag träffat honom. Jag märker det på den vita besindunsten, som hans apparat lämnar efter sig. Han måste alltså landa, ty hans motor stannar.

Men det var i alla fall en hårdnackad prisse. Han måste inse, att han hade spelat ut sin roll. Sköt han nu alltjämt vidare, så kunde jag genast skjuta ihjäl honom, ty vi voro under tiden komna på blott trehundra meters höjd. Men karlen försvarade sig alldeles som den från morgonen, ända tills han hade landat. Efter hans landning flög jag ännu en gång fram över honom på tio meters höjd för att förvissa mig, om jag hade skjutit ihjäl honom eller ej. Vad gör nu karlen? Han tar sin kulspruta och skjuter sönder hela min maskin.

Voss sade senare till mig, att om detta hade hänt honom, så hade han skjutit ihjäl honom ännu efteråt på marken. Egentligen hade jag också bort göra det, ty han hade ju ännu icke givit sig. Han var för övrigt en av de få lyckliga, som ha fått behålla livet.

Mycket belåten flög jag hem och kunde fira min trettiotredje.

Min dittills framgångsrikaste dag.

Härligt väder. Vi stå på flygplatsen. Jag har besök av en herre, som aldrig har sett någon luftstrid eller något dylikt och just försäkrar mig, att det skulle intressera honom väldigt att få se en sådan luftstrid.

Vi stiga upp i våra kärror och skratta gott åt honom, och Schäfer menar: »Det nöjet kunna vi bereda honom!» Vi ställa honom vid en dubbelkikare och flyga i väg.

Dagen började bra. Vi hade knappt nått tvåtusen meter högt, förrän de första engelsmännen i en eskader om fem stycken kommo emot oss. Ett angrepp, som var att likna vid en attack — och den fientliga eskadern låg tillintetgjord på marken. Av oss var icke en enda en sårad. Våra motståndare hade — två brinnande och tre utan vidare omständigheter — störtat ned på vår sida.

Vår gode vän där nere på jorden hade icke varit litet förvånad. Han hade föreställt sig saken helt annorlunda; mycket mera dramatisk. Han menade, att affären hade sett så oskyldig ut, ända tills plötsligt några flygmaskiner, likt raketer, störtade brinnande ned. Jag har så småningom vant mig vid anblicken, men jag får säga, att det

även på mig gjorde ett mäktigt intryck, och jag drömde länge efteråt om hur jag såg den förste engelsmannen susa ned i djupet.

Jag tror, att, om det skulle hända mig en gång till, det inte mera skulle vara så förskräckligt som den gången.

Sedan denna dag börjat så bra, satte vi oss först ned för att äta en ordentlig frukost, enär vi alla voro rasande hungriga. Under tiden sattes våra maskiner åter i gång, nya patroner togos in, och så gick det vidare.

På kvällen kunde vi avge den stolta rapporten: Tretton fientliga flygmaskiner förstörda av sex tyska apparater.

En dylik rapport hade blott jagaravdelning Boelcke en gång kunnat göra. Atta flygmaskiner var det, som vi då sköto ned, i dag hade en till och med bragt fyra motståndare att störta ned. Det är en löjtnant Wolff, en späd, smärt yngling, hos vilken aldrig någon skulle kunna spåra en sådan massseger. Min bror hade två, Schäfer två, Festner två, jag tre.

På kvällen lade vi oss, kolossalt stolta, men å andra sidan också rätt trötta, i våra tältsängar.

Dagen därefter läste vi under stort jubel i armérapporten om den föregående dagens bedrifter. För övrigt sköto vi ned åtta stycken dagen därpå.

*

En mycket nätt historia passerade också:

En av våra nedskjutna engelsmän var tillfångatagen och kommer i samtal med oss. Naturligtvis frågade han sig också för om den röda maskinen. Icke ens bland soldaterna nere i skyttegraven är den obekant, den går under namnet »le diable

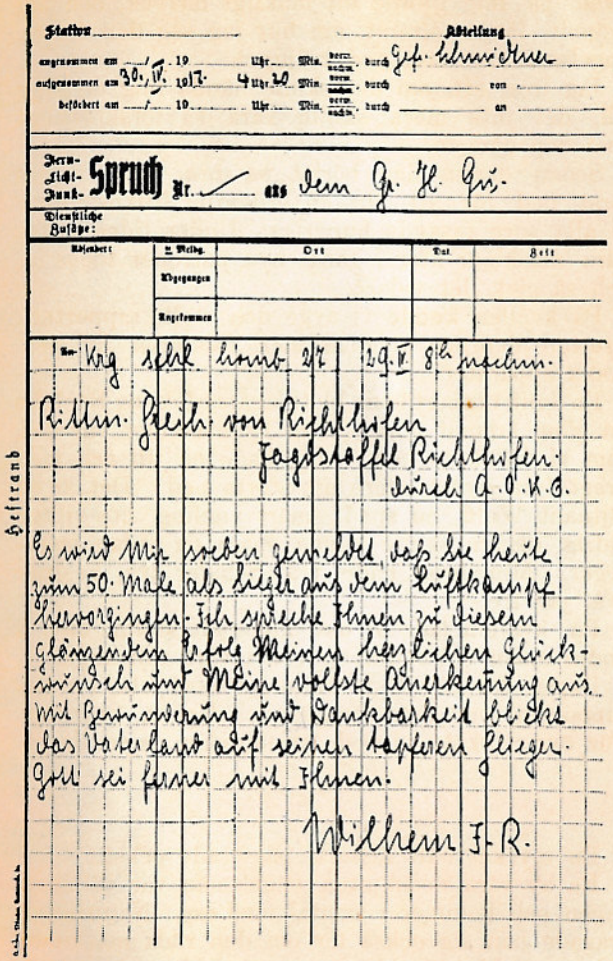

Station ..... Abteilung .....

angenommen am ..../.... 19 ..... Uhr ..... Min. vorm./nachm. durch Gef. Schmidtner

aufgenommen am 30./IV. 1917. 4 Uhr 20 Min. vorm./nachm. durch ..... von .....

befördert am ..../.... 19 ..... Uhr ..... Min. vorm./nachm. durch ..... an .....

Fern- Licht- Funk- **Spruch** Nr. — aus dem Gr. H. Qu.

Dienstliche Zusätze:

Absender:	2. Meldg.	Ort	Dat.	Zeit
	Abgegangen			
	Angekommen			

An Krg. schl. Lomb. 27 29.IV. 8h nachm.

Rittm. Freih. von Richthofen
Jagdstaffel Richthofen.
durch A.O.K.O.

Es wird Mir soeben gemeldet, daß Sie heute zum 50. Male als Sieger aus dem Luftkampf hervorgingen. Ich spreche Ihnen zu diesem glänzenden Erfolg Meinen herzlichen Glückwunsch und Meine vollste Anerkennung aus. Mit Bewunderung und Dankbarkeit blickt das Vaterland auf seinen tapferen Flieger. Gott sei ferner mit Ihnen.

Wilhelm F.R.

Heftrand

rouge». Vid hans skvadron har det ryktet spritt sig, att i den röda maskinen skulle sitta en flicka, något i stil med Jeanne d'Arc. Han var mycket förvånad, när jag försäkrade honom, att den förmodade flickan för tillfället stod framför honom. Han hade icke därmed velat giva oss en roligheter till livs, utan var själv övertygad, att verkligen blott en jungfru kunde sitta i den perverst målade kärran.

"Moritz".

Det vackraste väsen, som världen någonsin har frambragt, är den äkta ulmerdoggen, min »lilla knähund», »Moritz». Jag köpte den i Ostende av en hedervärd belgier för fem mark. Modern var ett vackert djur, en av hans fäder också, alltså alldeles »rasren». Därom är jag övertygad. Jag fick välja och sökte ut den sötaste åt mig. Zeumer tog en för sig och kallade honom »Max». Max fick en bråd död under en bil, men Moritz trivdes förträffligt. Han sov hos mig i min säng och fick en utmärkt uppfostran. Han följde mig i hack och häl alltifrån Ostende, och jag fäste mig mycket vid honom. Månad för månad blev Moritz allt större, och ur den lilla späda knähunden utvecklade sig så småningom ett alldeles förskräckligt stort djur.

Jag tog honom till och med en gång med mig. Han var min första spanare. Han förhöll sig därvid mycket förnuftigt, och mycket intresserad bekikade han världen ovanifrån. Det är bara att

märka, att mina montörer efteråt svuro över att de måste ränsa bort några otäcka saker från aeroplanet. Men Moritz var sedan åter mycket belåten.

Han är nu redan över ett år gammal och ännu alltjämt samma barnsliga djur, som då han var några månader. Han spelar mycket bra biljard. Tyvärr går därvid så mången kula, men i all synnerhet så mången biljardduk, åt fanders. Han har också en väldig jaktpassion. Mina montörer äro högeligen förtjusta däråt, ty han förskaffar dem så mången härlig harstek. Av mig får han alltid litet på huden för det, ty jag är mindre uppbyggd av denna passion.

Han hade en dum egenskap. Han tyckte om att springa med flygmaskinerna vid varje start. En flygarehunds normala död vid sådant tillfälle är döden genom propellern. Åter en gång jagade han i väg framför ett startande aeroplan, blir naturligtvis upphunnen och — en mycket god propeller var sin kos. Moritz tjöt förskräckligt, men på detta sätt togs skadan igen för en åtgärd, som jag försummat. Det har alltid bjudit mig emot att låta kupera honom, d. v. s. särskilt att beskära öronen på honom. På den ena sidan har nu propellern reparerat denna skada. Skönheten har aldrig tyngt honom, men det ena hängörat och det andra halvkuperade kläda honom rätt bra. Över huvud taget, om inte spiralsvansen vore, så vore det en riktig, äkta ulmerdogg.

Moritz har riktigt uppfattat världskriget och våra fiender. När han för första gången sommaren 1916 fick se infödda ryssar — tåget höll, och Moritz blev förd ut på en liten promenad — jagade han bort den tillströmmande ryska ungdomen med förskräckligt skällande. Inte heller fransmän sätter han värde på, trots det att han ju egentligen själv är en belgier. Jag gav en gång i ett nytt kvarter invånarne order att göra snyggt i huset. När jag kom tillbaka på kvällen, var ingenting gjort. Förargad skickar jag efter en av fransmännen. Knappt har han öppnat dörren, förrän Moritz tar emot honom på ett mindre älskvärt sätt. Nu kunde jag förklara för mig, varför herrarna hade hållit sig borta från mitt château.

Engelskt bombangrepp på vår flyghamn.

Fullmånenätter äro lämpligast för nattflygaren. Under fullmånenätterna i april månad voro våra kära engelsmän i särskilt flitig verksamhet. Naturligtvis fick det sättas i sammanhang med Arrasslaget. De hade väl slugat ut, att vi i Douai hade gjort det särskilt hemtrevligt för oss på en mycket, mycket vacker och stor flygplats. En natt — vi sitta i mässen — ringer det i telefonen, och det meddelas: »Engelsmännen komma». Naturligtvis stort jubel. Skyddsrum hade vi ju; därför hade den duktige Simon sörjt. Simon är vår förvaltare för byggnadsärenden. Alltså störta alla ned i skyddsrummen, och man hör verkligen — först ännu helt svagt men alldeles säkert — surret av en flygmotor. Antiluftkanonerna och strålkastarna tyckas också just ha fått meddelandet, ty man märker, hurusom det efter hand blir liv i dem. Men den första fienden var ännu alltför långt borta för att bli angripen. Vi hade rysligt roligt åt det. Vi voro bara

alltjämt rädda att engelsmännen inte skulle hitta vår flygplats, ty det är nattetid visst inte så enkelt, i synnerhet som vi inte lågo vid en stor chaussé eller vid något vatten eller vid en järnväg, vilka saker nattetid bilda de bästa hållpunkterna.

Engelsmannen flög synbarligen mycket högt. Först en gång runt hela flygplatsen. Vi trodde redan, att han hade valt ett annat mål. Men med ens stoppar han motorn och kommer ned. »Nu blir det allvar av», menade Wolff. Vi hade hämtat två karbiner och började skjuta på engelsmannen. Se honom kunde vi ju inte ännu. Men blotta knallen lugnade redan våra nerver. Nu kommer han in i strålkastarens sken. På hela flygplatsen överallt stort kolorum. Det är en helt gammal kärra. Vi kunna noga urskilja typen. Han är högst en kilometer avlägsen från oss ännu. Han flyger rakt på vår flygplats. Han kommer allt lägre. Nu kan han vara högst hundra meter högt ännu. Då stoppar han åter motorn och kommer flygande rakt emot oss. Wolff menar ännu: »Gud ske lov, han har tagit den andra sidan av flygplatsen till mål.» Men det dröjde inte länge, förrän den första kom, och sedan regna några små bomber ned. Det var ett underbart fyrverkeri, som vår broder ställde till för oss. På en rädd harkrank kunde han också göra intryck. Jag anser över huvud, att bombkastning om natten är av betydelse endast i moraliskt avseende. För den, som är i byxis, är den mycket pinsam, men icke för andra.

Vi hade mycket roligt och menade, att engelsmännen gärna kunde komma riktigt ofta. Alltså, min goda »gallerstjärt» kastade ned sina bomber, och det från femtio meters höjd. Det är en ganska betydlig fräckhet, ty på femtio meters avstånd

tilltror jag mig att även nattetid vid fullmåne sända ett rätt anständigt bogskott i en vildsvinsgalt. Varför skulle jag inte också träffa en engelsman? Det hade dock varit något annat att så där nerifrån skjuta ned en broder engelsman.

Uppifrån hade vi redan visat åtskilliga den äran, men nerifrån hade jag inte proberat det. När engelsmannen var borta, gingo vi åter till mässen och diskuterade frågan om hur vi följande natt skulle bereda våra kära bröder ett mottagande. Dagen efter såg man kalfaktorerna och andra arbeta mycket flitigt. De voro i färd med att driva ned pålar i närheten av mässen och officerarnes bostadsbaracker. Dessa skulle under den kommande natten begagnas för placering av kulsprutor. Vi sköto in oss med kulsprutor från engelska flygmaskiner, tagna som byte, gjorde ett nattsikte på dem och väntade i stor spänning på vad som nu skulle ske. Antalet kulsprutor vill jag inte förråda, men det ansågs vara tillräckligt. Var och en av mina herrar var beväpnad med en sådan tingest.

Vi sitta åter i mässen. Samtalsämnet är naturligtvis nattflygarna. Då kommer en kalfaktor inrusande, skriker bara: »De komma, de komma!» och försvinner, något sparsamt klädd, i närmaste skyddsrum. Var och en av oss rusar till kulsprutorna. Några duktiga soldater av manskapet, som äro goda skyttar, äro också beväpnade med sådana. Alla de övriga ha karbiner. Jagaravdelningen är i varje fall beväpnad till tänderna och redo att ta emot herrarna.

Den förste kom, alldeles som kvällen förut, på större höjd, går sedan ned till femtio meter, och till vår synnerliga glädje har han denna gång tagit just vår baracksida till mål. Han befinner sig i strålskenet. Nu är han på högst trehundra me-

ters avstånd från oss. Den förste börjar skjuta, och samtidigt falla alla de övriga in. En stormning hade icke kunnat avvärjas bättre än detta angrepp av den enstaka fräcka persedeln på femtio meters höjd. En rasande eld mottar honom. Höra kulspruteelden kunde han ju inte, därifrån hindrades han av sin motor, men mynningsblixtarna från var spruta såg han, och därför tycker jag också, att det den gången var mycket klämmigt av våran broder, att han inte väjde utan orubbligt fullföljde sitt uppdrag. Han flög rakt fram över oss. I det ögonblick, då han far över oss, springa vi naturligtvis raskt ned i skyddsrummet, ty att bli ihjälslagen av en sådan där dum bomb, vore för en jaktflygare en sällsynt dum hjältedöd. Knappt har han flugit över oss, förrän vi åter rusa fram till sprutorna och fyra på kraftigt efter honom. Schäfer påstod naturligtvis: »Jag har träffat honom». Karlen skjuter ganska bra. Men i detta fall trodde jag honom då icke i alla fall, och för övrigt hade var och en av de andra lika goda chanser.

Vi hade åtminstone vunnit det, att motståndaren kastade sina bomber tämligen planlöst i nejden. En exploderade visserligen ett par meter ifrån »le petit rouge», men gjorde honom ingen skada. Detta skämt upprepades flera gånger till under natten. Jag låg redan i min säng och sov hårt, då hörde jag i drömmen eld av antiballongvapen, vaknade därav och kunde blott konstatera, att drömmen var verklighet. En gynnare flög fram så lågt över mitt lokus, att jag i pur ångest drog filten över huvudet. Nästa ögonblick en vanvettig skräll, alldeles intill mitt fönster, och mina fönsterrutor voro ett offer för bomben. Fort ut i bara skjortan och några skott efter honom. Därute beskötts han

redan kraftigt. Men jag hade tyvärr försovit mig till denne herre.

Följande morgon blevo vi mycket förvånade och förtjusta, då vi fingo visshet om att vi nerifrån marken hade skjutit ned icke mindre än tre engelsmän. De hade landat icke långt från vår flyghamn och blivit tagna till fånga. Vi hade mest träffat motorerna och därigenom tvingat dem att gå ned på vår sida. Alltså hade kanske Schäfer i alla fall inte misstagit sig. Vi voro i alla händelser mycket nöjda med vår framgång. Engelsmännen i gengäld något mindre, ty de föredrogo att icke mera attackera vår flygplats. Det var egentligen skada, ty de beredde oss mycket nöje därmed. Kanske komma de åter nästa månad.

Schäfers nödlandning mellan linjerna.

På kvällen den 20 april göra vi en jaktflygning, komna hem mycket sent och ha under färden blivit av med Schäfer. Naturligtvis hoppas alla, att han skall nå flygplatsen ännu före mörkrets inbrott. Klockan blir nio, den blir tio, Schäfer kommer inte. Bensin kan han inte ha mera, följaktligen har han landat någonstädes. Att någon har blivit nedskjuten, vill man aldrig medgiva för sig själv. Ingen vågar taga ordet i munnen, men var och en fruktar det i sitt stilla sinne. Telefonnätet sättes i verksamhet för att ta reda på var någon flygare har landat. Ingen människa kan ge oss någon upplysning. Ingen division, ingen brigad kan säga sig ha sett honom. En otrevlig situation. Slutligen

gå vi till sängs. Vi voro alla fast övertygade, att han ännu skulle komma till rätta. Klockan två på natten blir jag plötsligt väckt. Telefonordonnansen meddelar mig strålande: »Schäfer befinner sig i byn Y och ber att bli hämtad.»

Nästa morgon före frukosten öppnas dörren, och min präktige pilot står framför mig i lika nedsmutsad klädsel som infanteristen har på kroppen efter fjorton dagars Arras-slag. Stort jubel! Schäfer är pin förnöjd och måste traktera oss med sina upplevelser. Han är hungrig som en varg. Sedan han ätit frukost, berättar han följande för oss:

»Jag flyger hemåt längs fronten och ser på helt ringa höjd på fiendesidan, som det vill synas, en infanteriflygare. Jag angriper honom, skjuter ned honom och vill åter flyga tillbaka, då engelsmännen därnere ta itu med mig från sina skyttegravar och knalla på mig alldeles ohyggligt. Min räddning var naturligtvis flygmaskinens hastighet, ty att de måste hålla framför, när de skjuta, det tänka karlarna naturligtvis inte på. Jag var kanske ännu tvåhundra meter högt, men jag måste dock försäkra, att jag ansträngde vissa kroppsdelar väldigt, av lättförklarliga skäl. Med ens höres en smäll, och min motor stannar. Alltså landa. Skall jag hinna över de fientliga linjerna, eller skall jag inte? Det var den stora frågan. Engelsmännen ha märkt det och börja skjuta som vansinniga. Nu hör jag varje enskilt skott, ty min motor går inte mer, propellern står stilla. En pinsam situation. Jag kommer ned, landar, min maskin står ännu icke stilla, då blir jag alldeles kolossalt våldsamt beskjuten med kulsprutor från en häck i byn Monchy vid Arras. Kulorna piska ohejdat in i min maskin. Jag ut ur kärran och ned i närmaste

granathål. Det gick i ett drag. Där tänkte jag först över, var jag befann mig. Så småningom blir det klart för mig, att jag har kommit över linierna men ännu är fördömt nära dem. Det är gudskelov något sent på kvällen. Det är min räddning.

Det dröjer inte länge, förrän de första granaterna komma. Naturligtvis är det gasgranater, och någon mask hade jag inte, som självklart är. Alltså började ögonen tåras på mig alldeles erbarmligt. Engelsmännen sköto också, innan det ännu blev mörkt, in sig med kulsprutor på min landningsplats, med en kulspruta tydligen på min flygmaskin, med en annan på min granatgrop. Kulorna piskade alltjämt emot den upptill. Jag tände, för att lugna mina nerver, först en cigarrett, tar av mig min tjocka päls och gör mig i ordning till språng! Marsch, marsch! färdig. Var minut är som en timme.

Småningom blev det mörkt, men blott helt långsamt. Runt omkring mig locka rapphönsen. Som jägare insåg jag, att rapphönsen fullständigt levde i fred och förtroende, alltså var det ingen fara för att jag skulle bli överraskad på mitt gömställe. Slutligen blev det allt mörkare. På en gång lyfter ett rapphönspar alldeles intill mig, strax därpå åter ett, och jag förstod därav, att fara var i annalkande. Tydligen var det en patrull, som ville säga mig god kväll. Nu blir det hög tid, att jag packar mig i väg. Först helt försiktigt krypande på magen, från granathål till granathål. Jag kommer efter ungefär halvannan timmes ivrigt krypande till de första människorna. Är det engelsmän, eller är det tyskar? De närma sig, och jag var nära att falla musketörerna om halsen, när jag igenkände dem. Det var en spanarpatrull, som strövar om-

kring på neutral mellanterräng. En av manskapet förde mig till sin kompanibefälhavare, och här fick jag då veta, att jag kvällen förut hade landat omkring femtio steg framför den fientliga linjen och att vårt infanteri redan hade givit mig till spillo. Jag intog först en ordentlig kvällsvard och anträder så hemmarschen.

Bakom linjen sköts mycket mera än där framme. Varje väg, varje förbindelsegrav, varje busksnår, varje hålväg, allt låg under fientlig eld. Nästa morgon angrepo engelsmännen, de måste alltså den ifrågavarande kvällen börja sin artilleriförberedelse. Jag hade således valt en ogynnsam dag för mitt företag. Först inemot klockan två på morgonen kom jag till den första telefonen och kunde sätta mig i förbindelse med min flygavdelning.»

Vi voro alla förtjusta över att ha vår Schäfer åter. Han gick och lade sig. Vilken annan som helst skulle väl under de närmaste tjugufyra timmarna ha avstått från att njuta av en jaktflygning. Men min Schäfer attackerade redan samma dags eftermiddag över Monchy åter en ganska djupt liggande B. E. (Breguet Experimental).

Anti-Richthofen-eskadern.

(25 april 1917.)

Engelsmännen hade slugat ut ett präktigt skämt, nämligen att fånga mig eller skjuta ned mig. I detta syfte hade de faktiskt satt upp en särskild

eskader, som flög i den region, där vi mest strövade omkring. Vi förstodo det därav, att den huvudsakligen höll sig på offensiven mot våra röda flygmaskiner.

Jag måste anmärka, att vi hade rödmålat *hela* vår jagaravdelning, enär det ju småningom hade blivit klart för våra kära bröder, att jag satt i denna eldröda kärra. Så voro vi nu alla röda, och engelsmännen gjorde rätt stora ögon, när de i stället för den enda sågo ett helt dussin sådana kärror. Det hindrade dem emellertid inte att göra ett försök att attackera oss. Det är mig ju mycket kärare, att mina kunder komma till mig, än att jag måste gå till dem.

Vi flögo till fronten i förhoppning att finna våra motståndare. Efter omkring tjugo minuter kommo de första och attackerade oss verkligen. Det var lång tid, sedan det hände oss. Engelsmännen hade ju dragit in något på sin berömda offensivanda, eftersom den väl hade kommit att stå dem något för dyr. Det var tre ensitsiga Spadaeroplan, vilka till följd av sina goda maskiner trodde sig vara oss mycket överlägsna. Tillsammans flögo: Wolff, min bror och jag. Tre mot tre, det passade alltså precis på pricken. Genast i början blev av angreppet ett försvar. Vi hade redan överhand. Jag tog hand om min motståndare och hann som hastigast se, att min bror och Wolff togo itu med var sin av dessa gossar. Den vanliga valsen började, man kretsar omkring varandra. Den goda vinden kommer oss till hjälp. Den drev oss stridande bort från fronten, i riktning mot Tyskland.

Min var den första, som störtade. Jag hade väl skjutit sönder hans motor. I varje fall beslöt han sig för att landa hos oss. Pardon känner jag inte

mera till, därför attackerade jag honom ännu en gång, varpå flygmaskinen i min kulkärve ramlade i sär. Vingarna föllo som ett ark papper, var för sig, och flygkroppen susade som en sten brinnande ned i djupet. Den föll ned i ett kärr. Man kunde icke gräva ut den. Jag har aldrig fått veta, vem det var, som jag kämpade med. Han var försvunnen. Blott de sista resterna av stjärten brunno ännu och visade den plats, där han själv hade grävt sig sin grav.

Samtidigt med mig hade Wolff och min bror angripit sina motståndare och tvungit dem till landning icke långt från min.

Vi flögo mycket belåtna hem och tänkte: »Vi skola hoppas, att Anti-Richthofen-eskadern kommer riktigt ofta.»

Farsgubben hälsar på oss.

Till den 29 april hade farsgubben, som tänkte hälsa på sina båda söner, tillkännagivit sin ankomst. Min far är platskommendant i en liten stad nära Lille, alltså inte så långt från oss. Ovanifrån kan jag ofta se honom. Han skulle komma med tåget klockan nio. Klockan halv tio är han på vår flygplats. Vi komma just hem från en jaktflygning, och min bror stiger först ur sin kärra och hälsar på farsgubben: »God dag, pappa, jag har just skjutit ned en engelsman.» Därpå stiger jag ur min maskin: »God dag, pappa, jag har just skjutit ned en engelsman.» Farsgubben var förtjust, han tyckte, att det var mycket roligt, det såg man på honom. Han är inte en av de fäder, som änglas för sina söner, utan skulle helst själv vilja sätta sig i en maskin och ävenledes skjuta ned — tror jag åtminstone. Vi åto först frukost med honom, sedan flögo vi åter.

Under mellantiden ägde en luftstrid rum över vår egen flyghamn, vilken strid min far iakttog med stort intresse. Vi deltogo emellertid inte i den, vi stodo på marken och sågo själva på. Det var en engelsk eskader, som var sprängd och över vår flyghamn blev angripen av några bland våra spaningsflygare. Plötsligt slår den ena flygmaskinen över, tar sig åter på rätt köl och kommer ned i normal glidflykt, och vi få beklagligtvis se, att det denna gång är en tysk. Engelsmännen flyga vidare. Den tyska flygmaskinen tycks vara träffad av skott, men kommer ned alldeles riktigt styrd och försöker landa på vår flygplats. Platsen är väl liten för den stora tillställningen. Därjämte var det okänd terräng för flygaren. Så gick landningen icke riktigt bra. Vi rusa dit och måste med ledsnad konstatera, att den ene av passagerarne, kulspruteskytten, har stupat. Denna anblick var något nytt för min far och stämde honom tydligen mycket allvarligt.

Dagen lovade ännu att bli god för oss. Förunderligt klart väder. Man hörde stadigt antiluftkanonerna; alltså oavbruten flygtrafik. Inemot middag flögo vi åter. Denna gång hade jag åter tur och hade skjutit ned min andre engelsman för dagen. Farsgubbens stämning var återställd. Efter maten en kort tupplur, och man var åter så pigg som helst. Wolff hade under tiden med sin grupp varit i kontakt med fienden och hade själv klarat av en. Även Schäfer hade uppfört en på sin minneslista. På eftermiddagen startade min

bror och jag med Schäfer, Festner och Allmenröder ytterligare två gånger. Den första flygningen var misslyckad, den andra flygningen desto bättre. Vi hade inte länge varit vid fronten, då en fientlig eskader kom emot oss. Tyvärr äro de högre än vi. Alltså kunna vi ingenting göra. Vi försöka nå deras höjd: det lyckas icke för oss. Vi få låta dem vara och flyga längs fronten, min bror tätt intill mig, före de andra. Då ser jag två fientliga artilleriflygare på ett helt oförskämt fräckt sätt komma nära inpå vår front. En liten vink från min bror, och vi voro överens. Vi flyga fram bredvid varandra, ökande vår hastighet. Var och en känner sig så trygg, känner sig i första hand själv överlägsen fienden. Men särskilt kunde man lita på varandra. Ty det är just huvudsaken. Man måste veta, vem man flyger med. Min bror var nu först inpå fienderna, tar den främste, som flyger närmast honom, för sig, jag den andre för mig.

Nu tittar jag mig först hastigt omkring, att icke ytterligare en tredje är i närheten; men vi äro ensamma. Öga mot öga. Jag har snart kommit på den gynnsammaste sidan om min motståndare, en kort skottserie, och den fientliga flygmaskinen springer i sär. Så fort hade ingen strid förut synts mig förlöpa.

Medan jag ännu ger akt på var spillrorna av min motståndare störta ned, tittar jag mig om efter min bror. Han var knappt femhundra meter avlägsen från mig och ännu i strid med sin motståndare.

Jag hade tid till att noga betrakta denna tavla och får säga, att jag inte själv hade kunnat göra det bättre. Även han hade redan överrumplat motståndaren, och båda kretsade omkring varandra.

Då stegrar sig plötsligt den fientliga flygmaskinen — ett osvikligt tecken till att den är träffad, säkerligen hade föraren fått ett skott genom huvudet eller något dylikt — aeroplanet störtar, och den fientliga apparatens vingar ramla åtskils. Spillrorna falla alldeles i närheten av mitt offer. Jag flyger fram till min bror och gratulerar honom, d. v. s. vi vinkade åt varandra. Vi voro tillfredsställda och flögo vidare. Det är skönt, när man kan flyga så tillsammans med sin bror.

De andra hade under tiden även närmat sig och hade åsett det skådespel, som de båda bröderna bjödo dem, ty hjälpa till kan man ju inte, blott en kan skjuta ned, och är en upptagen med motståndaren, så kunna de andra blott se på och betäcka ryggen för honom, så att han inte blir påraappad bakifrån av en tredje.

Vi flyga vidare, gå upp till större höjd, ty där uppe ha några av Anti-Richthofen-klubben samlats. Vi voro åter lätta att känna igen, solen belyste västerifrån apparaterna och kom dem att skimra vitt omkring i sin vackra röda färg. Vi slöto oss tätt tillsammans, ty var och en visste, att vi hade att göra med gossar, som utövade samma yrke som vi själva. Tyvärr äro de åter högre, så att vi måste vänta på deras angrepp. De berömda triplanen och spad-maskinerna, alldeles nya maskiner, syntes där, men det kommer just inte an på kärran utan på den, som sitter i den; de kära bröderna voro lömska och hade inte något kurage. Vi erbjödo dem strid, såväl på vår sida som på deras. Men de ville inte ta upp sådan. Varför pråla de med sin eskader, som lagt sig i håll för att skjuta ned mig, om de i alla fall, när det sedan gäller, komma i byxångest.

Äntligen har en fattat mod och styr ned mot

den siste av oss. Naturligtvis tages striden upp, fastän det ju är ogynnsamt för oss, ty den, som är över, har fördelen på sin sida. Men när ens kunder inte ge en mera, så får man väl ta dem som de komma. Alltså göra alla helt om. Engelsmannen märker det och hejdar sig genast. Men nu är början gjord. En annan engelsman försöker detsamma. Han har utsett mig till motståndare, och jag hälsar honom genast med en salva ur båda kulsprutorna. Detta tycktes han inte uppskatta. Han försökte att genom en störtflykt undkomma mig. Det var hans fördärv. Ty därigenom kom han under mig. Nu höll jag mig över honom. Vad som är under mig, om möjligt också ensamt och på vårt område, kan väl gälla som förlorat, i synnerhet om det är en ensitsig maskin, alltså en flygjagare, som inte kan skjuta bakåt. Motståndaren hade en mycket god maskin och var mycket snabb. Men det skulle icke lyckas honom att nå sina linjer. Över Lens började jag skjuta på honom. Jag var ännu mycket för avlägsen. Men det var ett trick av mig, jag oroade honom därmed. Han gick i fällan och gjorde kurvor. Detta drog jag nytta av och kom något närmare. Raskt försökte jag samma manöver ännu en gång och för tredje gången. Var gång gick min goda vän i snaran. På så sätt hade jag småningom makat mig fram inpå honom. Nu är jag helt nära. Nu siktar jag fint, väntar ännu ett ögonblick, på högst femtio meters ytterligare avstånd från honom trycker jag på båda kulspruteknapparna. Först ett svagt prasslande, ett säkert tecken till att bensintanken är träffad, så en klar låga, och min lord försvinner i djupet.

Detta var den fjärde den dagen. Min bror hade två. Det kunde synas, som om vi hade inbjudit

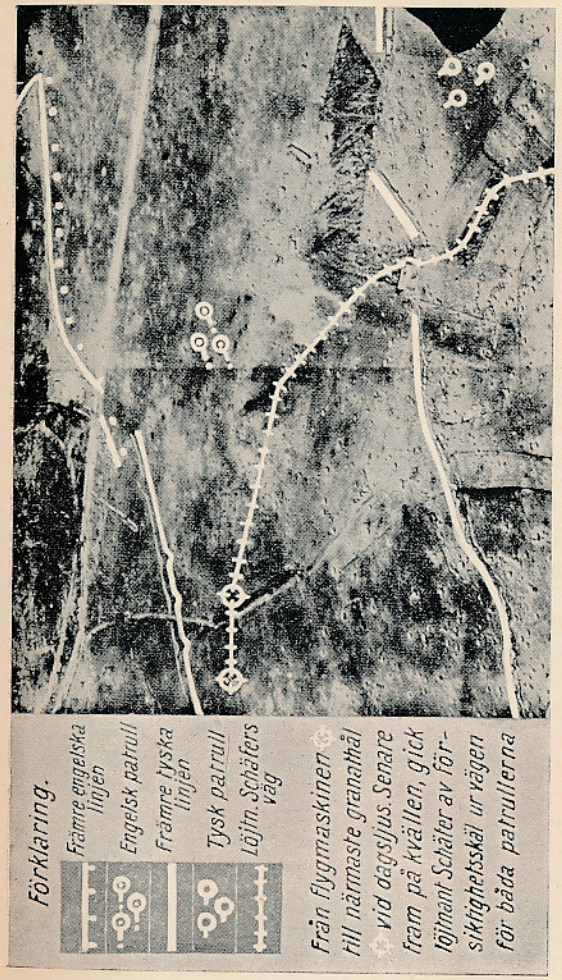

Löjtnant Schäfers nödlandning.

farsgubben just till detta. Glädjen var alldeles oerhörd.

På kvällen hade jag bjudit några andra herrar till mig, bland dem min gode Wedel, som händelsevis också var där i trakten. Det hela var så lyckat, som om det varit avtalat. Sex engelsmän hade de båda bröderna alltså skjutit ned på en dag. Det är sammantaget en hel flygareavdelning. Jag tror inte, att engelsmännen hade stora sympatier för oss.

Flygning till hemlandet.

Femtio äro nedskjutna. Femtiotvå tyckte jag var bättre. Därför sköt jag redan samma dag ned två till. Det stred egentligen mot överenskommelsen.

Egentligen hade man blott beviljat mig fyrtioen; varför siffran fyrtioen kom upp, kan väl var och en tänka sig, men just därför ville jag absolut undvika den. Jag är ingen rekordarbetare, över huvud taget ligga alla rekord oss i flygartruppen fjärran. Man fullgör blott sin plikt. Boelcke skulle ha skjutit ned hundra, om inte olyckan hade drabbat honom. Och mången annan av de goda stupade kamraterna kunde ha uppnått en helt annan siffra, om icke en plötslig död hade hindrat honom därifrån. Men så där ett halvt hundratal gör en ju också glad. Nu hade jag slutligen även uppnått, att man beviljade mig femtio, innan jag anträdde min permission.

Jag hoppas, att jag en gång skall kunna fira även mitt andra femtiotal.

På kvällen samma dag ringde det, och ingenting ringare än »Stora Högkvarteret» önskade få tala med mig. Jag föreföll mig själv ganska komisk, när jag så där skulle stå i förbindelse med »Stora Stugan». Jag fick bland annat den glädjande underrättelsen, att Hans Majestät hade uttryckt en önskan att träffa mig personligen, och dagen var till och med redan utsatt: den 2 maj. Detta hände emellertid den 30 april klockan nio på kvällen. Med tåg hade det icke vidare varit möjligt att efterkomma vår Allerhögste Krigsherres önskan. Så föredrog jag att företaga resan luftledes, vilket ju också är mycket härligare. Nästa morgon skedde starten, och det inte i min ensitsiga »le petit rouge», utan i en stor grov tvåsitsmaskin.

Jag satte mig akter ut, det vill alltså säga inte vid »spaken». Arbeta fick i detta fall löjtnant Krefft, ävenledes en av herrarna i min jagaravdelning. Han skulle just ut på permission för att rekreera sig, det passade alltså utmärkt. På så sätt kom han också snabbare till hemorten. Det var inte ovälkommet för honom.

Min avresa skedde litet hals över huvud. Jag kunde icke ta med mig något annat i flygmaskinen än tandborsten, fick alltså med detsamma klä mig så, som jag borde presentera mig i Stora Högkvarteret. Och så där i fält har den aktive soldaten icke mycket med sig i fråga om snygga klädesplagg, i varje fall inte en sådan stackars frontsork som jag.

Befälet över avdelningen övertogs av min bror. Jag tog ett kort avsked, ty jag hoppades att snart kunna återupptaga min verksamhet i kretsen av dessa hyggliga människor.

Flygningen gick nu över Lüttich och Namur mot Aachen och Köln. Det var i alla fall skönt att en gång så där utan krigiska tankar få segla genom lufthavet. Härligt väder, sådant som vi inte hade haft på länge. Säkert var det den dagen väldigt mycket att göra vid fronten. Snart äro de egna observationsballongerna icke mera synliga. Allt längre bort från Arras-slagens åskor. Under oss fredliga tavlor. Framglidande ångare. Där susar ett snälltåg genom landskapet, vi hinna förbi det som på lek. Vinden är gynnsam. Jorden synes oss så platt som ett loggolv. De vackra Maasbergen kunna inte urskiljas såsom berg. Man igenkänner dem icke en gång på skuggan, ty solen står nästan lodrätt. Man vet blott, att de finnas, och med litet fantasi kan man till och med gömma sig i deras svala klyftor.

Det hade dock blivit litet sent, och så kommo vi till middagstimmen. Ett molnlager drar sig samman under oss och döljer jorden fullständigt. Orienterande oss efter sol och kompass, flyga vi vidare. Närheten till Holland finna vi emellertid så småningom obehaglig, och så föredraga vi att åter få känning med marken. Vi gå ned under molnet och befinna oss rakt över Namur. Nu går det vidare till Aachen. Aachen lämna vi på vänster hand om oss och nå vid middagstiden fram till Köln. Stämningen i vår flygmaskin var hög. Framför oss en längre permission, dessutom det vackra vädret, den lyckliga omständigheten att åtminstone ha nått fram till Köln och vissheten att man, även om något nu skulle hända en, dock kunde hinna fram till Stora Högkvarteret.

Man hade i Köln fått telegrafisk underrättelse om vår ankomst, sålunda väntades vi där. Dagen

förut hade min femtioandra luftseger stått i tidningen. Mottagandet var också därefter.

Av den tre timmar långa flygningen hade jag dock fått litet kopparslagare, och så föredrog jag att sticka emellan med en liten middagslur, innan jag infann mig i Stora Högkvarteret. Vi flögo nu från Köln en god bit längs Rhen. Jag kände till sträckan. Jag har ofta färdats den, med ångare, automobil och tåg, och nu i flygmaskin. Vilket var skönast? Det är svårt att säga. Vissa enskildheter ser man ju bättre från ångbåten. Men helhetsvyn från flygmaskinen är inte heller att föraakta. Rhen har ju alltid ett särskilt behag, så även ovanifrån. Vi flögo icke för högt, för att icke alldeles förlora känslan av bergens närhet, ty det är väl dock det skönaste i fråga om Rhen, de väldiga skogklädda höjderna, borgarna o. s. v. De enskilda husen kunde vi naturligtvis inte se. Skada, att man inte kan flyga långsamt och fort på en gång. Jag hade säkert ställt maskinen för den långsammaste farten.

Blott allt för fort försvann den ena vackra tavlan efter den andra. Man har ju, när man flyger högre, icke någon känsla av att det går så fort framåt. I en automobil eller på ett snälltåg till exempel tycker man, att hastigheten är alldeles oerhörd, däremot tycker man i en flygmaskin egentligen alltid, att det går långsamt, när man har nått en viss höjd. Man märker det egentligen först när man inte har tittat ut på en fem minuter och så med ens återupptar orienteringen. Då är den bild, som man nyss förut hade i huvudet, med ens fullkomligt förändrad. Det som man såg under sig, ser man på en gång i en vinkel och kan alls icke känna igen det. Därför kan man så fort tappa orienteringen, om man för ett ögonblick inte passar på. Så anlände vi på eftermiddagen till Stora Högkvarteret och mottogos hjärtligt av några kamrater, som jag var bekant med och som ha sitt arbete där i »Stora Stugan». Jag tycker riktigt synd om dem, dessa »bläckspioner». De ha ju bara halva nöjet av kriget. Först anmälde jag mig hos den kommenderande generalen för luftstridskrafterna. Förmiddagen därpå kom nu det stora ögonblick, då jag skulle bli föreställd för Hindenburg och Ludendorff. Jag fick vänta en god stund. Hurudant mottagandet var i detalj, kan jag egentligen inte rätt beskriva. Först anmälde jag mig hos Hindenburg, sedan hos Ludendorff.

Det är en kuslig känsla att vara i det rum, där världens öde avgöres. Således var jag rätt glad, när jag åter hade »Stora Stugan» bakom mig och klockan tolv blev beordrad till frukost hos Hans Majestät. Det var ju i dag min födelsedag, och någon hade väl förrått det för Hans Majestät, följaktligen gratulerade han mig. I första hand till mina framgångar, vidare till mitt tjugofemte levnadsår. Jag överraskadss även med en liten födelsedagspresent.

Tidigare skulle jag väl aldrig kunnat drömma om att jag på min tjugofemte födelsedag skulle sitta till höger om Hindenburg och omnämnas i ett tal av generalfältmarskalken.

*

Dagen därefter var jag bjuden till Hennes Majestät klockan tolv och for för detta ändamål till Homburg. Där var jag på frukost hos Hennes Majestät, uppmärksammades även här med en födelsedagspresent, och jag hade dessutom det stora nöjet att visa Hennes Majestät en start.

På kvällen var jag återigen bjuden till generalfältmarskalk v. Hindenburg.

Dagen därpå flög jag till Freiburg för att där skjuta en tjädertupp. Från Freiburg tog jag en flygmaskin, som skulle flyga till Berlin. I Nürnberg fylldes på bensin. Då drog det upp till åskväder. Jag hade emellertid en trängande brådska att komma till Berlin. Allehanda mer eller mindre intressanta saker väntade mig där. Således flög jag trots åskvädret vidare. Jag hade mitt nöje av molnen och hundvädret. Det stod som spön i backen. Då och då litet hagel. Propellern såg efteråt alldeles tokig ut, sönderslagen av hagelkornen, så att den såg ut som en såg. Tyvärr hade jag sådant nöje av vädret, att jag för det totalt glömde att se upp, var jag befann mig. När jag åter vill upptaga orienteringen, har jag inte längre ett dyft till aning om var jag är. En snygg historia! Tappat orienteringen hemma hos sig! Det skulle naturligtvis hända just mig. Så roligt de hemmavarande skulle ha, om de visste det! Men faktum stod inte att ändra. Jag visste inte mera, var jag var. Jag hade genom den starka blåsten och den låga flygningen drivits långt åt sidan, hade tappat bort mig på kartan och måste nu nödtorftigt hålla kurs mot Berlin efter solen och kompassen. Städer, byar, floder och skogar jaga fram under mig. Jag igenkänner ingenting. Jag jämför naturen med min karta, men förgäves. Det är alltsamman annorlunda. Jag har verkligen alldeles fallit ur rollen. Det är mig icke möjligt att känna igen trakten. Såsom det senare visade sig, låg det ju också utom det möjliga, ty jag flög cirka ett hundra kilometer utanför min kartrand.

Efter omkring två timmars flygning bestämde vi oss, min förare och jag, för en nödlandning. En sådan

är alltid något otrevligt, så där utan flyghamn. Man vet inte, hurudan marken är. Kommer ett hjul ned i ett hål, så ryker kärran sin kos. Först försökte vi, innan vi företogo något, att läsa stationens namn på en bangård, men pyttsan, det var naturligtvis ditpänslat med så små bokstäver, att man icke kunde urskilja en enda en. Alltså måste vi landa. Blott med tungt hjärta, men det återstår oss ingenting annat. Vi söka upp en äng, som uppifrån ser riktigt bra ut, och försöka vår lycka. Tyvärr såg inte ängen vid närmare betraktande så bra ut. Det kunde jag också konstatera genom ett något tillstukat åkdon. Sålunda hade vi då riktigt skämt ut oss. Först tappat orienteringen och sedan dängt sönder kärran. Vi måste nu alltså anträda vår resa vidare hemåt med ett helt ordinärt fortskaffningsmedel, snälltåget. Långsamt men säkert nådde vi Berlin. Vi hade nödlandat i närheten av Leipzig. Hade vi inte gjort den dumheten, så hade vi helt visst ändå kommit till Berlin, men hur man gör, så gör man tokigt.

Några dagar senare ankom jag till min fädernestad Schweidnitz. Fastän klockan var sju på morgonen, hade likväl en hel mängd folk infunnit sig på stationen. Mottagandet var hjärtligt. På eftermiddagen kommo mig flera hederbetygelser till del, däribland även genom De ungas lantvärn (Jugendwehr).

I stort sett blev det klart för mig, att man i hembygden dock intresserar sig livligt för sina kämpar i fält.

Min bror.

Jag hade knappt haft permission i åtta dagar, när jag per telegraf fick meddelandet: »Lothar sårad, icke livsfarligt». Ingenting mera. Närmare underrättelser gåvo vid handen, att han återigen varit riktigt lättsinnig. Han flög tillsammans med Allmenröder mot fienden. Då såg han djupt nere, tämligen långt borta åt andra sidan, en ensam kringkravlande englishman. Detta är de fientliga infanteriflygarne, vilka äro särskilt besvärliga för våra trupper. I varje fall störa de mycket. Om de verkligen ernå något med sitt djupa kringkravlande, är mycket tvivelaktigt. Min bror var omkring tvåtusen meter högt, engelsmannen tusen. Han smyger sig fram, klämmer till med störtflykt och är inom få sekunder hos honom. Engelsmannen föredrog att undvika strid och försvann ävenledes i störtflykt i djupet. Min bror utan söl efter. Han struntar alldeles i om det är på fiendesidan eller hos oss. Blott en tanke: han måste ned. Det är ju också naturligtvis det riktiga. En och annan gång gör jag det också. Men om min bror inte gjort det åtminstone en gång vid varje flygning, så har han inte något nöje av hela affären. Först alldeles strax över marken får han honom verkligen inom gott håll och kan skjuta kärran full för honom. Engelsmannen störtar lodrätt ned i jorden. Mycket blir inte kvar av honom.

Efter en sådan strid, i synnerhet på ringa höjd, under vilken man så ofta har vridit och vänt sig,

än flugit runt åt höger, än runt åt vänster, har en normal dödlig ingen aning mera om var han befinner sig. Nu var det den dagen till på köpet något disigt, alltså ett särskilt ogynnsamt väder. Skyndsamt hade han orienterat sig och märker först nu, att han väl i alla fall är en bra bit bortom fronten. Han var bakom Vimy-höjden. Vimy-höjderna äro omkring hundra meter högre än den andra nejden. Min bror hade försvunnit bakom dessa Vimy-höjder — påstå i varje fall de som iakttogo det nerifrån marken.

Denna flygning hemåt, intill dess man nått sin egen ställning, hör inte till de behagligaste känslor, som man kan tänka sig. Man kan icke göra något emot att fienden beskjuter en. Blott sällan träffa de. Min bror närmade sig linjen. På så ringa höjd kan man höra vart skott, det låter som när kastanjer spricka sönder i elden, då en enstaka infanterist skjuter. Då — med ens kände han ett slag: träffad. Det stod klart för honom. Han hör till de människor, som inte kunna se sitt eget blod. Hos en annan gör det ej något intryck på honom; åtminstone mindre. Men hans eget blod stör honom. Han känner, hur det rinner varmt ned utefter hans högra ben, och samtidigt erfar han även en smärta i höften. Därnere knallas på alltjämt. Alltså är han ännu på fiendesidan. Nu upphör det äntligen så småningom, och han har kommit över vår front. Men nu måste han skynda sig, ty hans krafter avtaga märkbart. Då ser han en skog och vid den en äng. Alltså kurs mot ängen. Han slår ifrån tändningen i hast, motorn stannar, och i samma ögonblick är det slut med hans krafter, han har förlorat medvetandet. Han sitter ju nu mol allena i sin flygmaskin, således fanns det ingen annan, som kunde hjälpa honom.

Hur han kom ned på marken, är egentligen ett underverk. Ty av sig själv startar och landar ingen flygmaskin. Man påstår det blott om en gammal »duva» (Taube) i Köln, vilken är iordningställd till start av en montör och just i det ögonblick, då flygaren skall sätta sig i, flyger åstad av sig själv, gör en sväng av sig själv och efter fem minuter åter landar. Det säga sig många ha sett. Jag har inte sett det — jag är likväl fast övertygad om att det är sant. Min bror hade i alla fall inte en sådan »duva», som landar av sig själv, men det oaktat hade han inte ådragit sig någon skada vid beröringen med marken. Först på lasarettet återfick han medvetandet. Han transporterades till Douai.

Det är en rätt egen känsla för en bror, när man ser den andre invecklad i strid med en engelsman. Sålunda såg jag till exempel en gång, hurusom Lothar blir något efter eskadern och attackeras av en engelsman. Det hade varit en lätt sak för honom att vägra strid. Han behöver blott försvinna i djupet. Men nej, det gör han inte! Den tanken faller honom tydligen icke in. Rymma fältet, det är en sak som är främmande får honom. Till all lycka hade jag iakttagit detta och passade på. Då såg jag, hurusom engelsmannen, som var över honom, alltjämt styr ned på honom och skjuter. Min bror försöker nå hans höjd, obekymrad om huruvida han blir beskjuten eller inte. Då — med ens slår aeroplanet över, och den rödmålade maskinen störtar lodrätt ned, snurrande runt. Ingen avsiktlig rörelse utan en regelrätt nedstörtning. Detta är inte den bästa av alla känslor för en bror, som åser det. Men jag har så småningom måst vänja mig därvid, ty min bror använde det som trick. Då han hade märkt, att engelsmannen

var över honom, markerade han en påskjutning. Engelsmannen efter, min bror tar sig på rätt köl och har i en blink stigit över honom. Den fientliga flygmaskinen kunde inte så fort lägga sig rätt igen och komma till besinning, min bror låg redan i nacken på honom, och några ögonblick senare slogo lågorna upp. Sedan står ingenting mera att rädda, sen störtar aeroplanet brinnande ned.

Jag stod en gång på marken bredvid en bensintank, i vilken hundra liter på en gång exploderade och förbrunno. Jag kunde inte stå på tio stegs avstånd därifrån, så varm blev jag. Och nu må man föreställa sig, att en sådan tank om flera gånger femtio liter exploderar på några få centimeters avstånd framför en och propellerdraget driver hela glöden i ansiktet på en. Jag tror, att man redan i första ögonblicket blir medvetslös, det går i varje fall synnerligen fort.

Men det förekommer dock understundom tecken och under. Så såg jag t. ex. en gång en engelsk flygmaskin störta brinnande ned. Lågorna slogo ut först på femhundra meters höjd. Maskinen stod i ljusan låga. När vi flyga hem, få vi veta, att den ene av passagerarne hoppat ut från femtio meters höjd. Det var spanaren. Femtio meters höjd! Man må bara betänka höjden. Det högsta kyrktorn, som finns i Berlin, räcker just jämt till. Man kan ju hoppa ned från spetsen av detta torn! Hurudan är man väl, när man kommer ned! De flesta skulle bryta nacken av sig, om de hoppade ned från andra våningen. I alla fall, denne tappre spejare hoppade från femtio meters höjd ut ur sitt brinnande aeroplan, som redan hade brunnit minst en minut, och tog ingen annan skada än ett enkelt smalbensbrott. Han fällde till och med ytt-

randen strax efter det att allt detta hänt honom, således hade icke ens hans själstillstånd lidit men av det.

En annan gång sköt jag ned en engelsman. Flygmaskinsföraren hade fått ett dödande skott i huvudet, aeroplanet störtade ostyrt, lodrätt, utan att komma i glidflykt, från tretusen meters höjd ned till jorden. Först en god stund senare kom jag efter i glidflykt och såg därnere ingenting annat än en oredig massa. Till min förvåning erfor jag, att spanaren endast hade en bräcka i huvudskålen och att hans tillstånd icke var livsfarligt. Tur måste människan just ha.

En annan gång åter sköt Boelcke ned en Nieuport. Jag såg det själv. Flygmaskinen störtade ned som en sten. Vi foro dit och funno aeroplanet till hälften nedgrävt i leran. Passageraren, en jaktflygare, var medvetslös till följd av ett skott i magen och hade blott vridit en arm ur led, då han slog i marken. Han dog icke.

Å andra sidan åter har jag upplevat, att en god vän till mig vid en landning kom ned i ett kaninhål med det ena hjulet. Maskinen hade över huvud taget ingen hastighet mera och ställde sig helt långsamt på huvudet, överlade med sig själv, åt vilket håll den skulle vippa över, föll på ryggen — och den stackars karlen hade brutit nacken av sig.

*

Min bror Lothar är underlöjtnant vid fjärde dragonregementet, var före kriget i krigsskola, blev strax i början officer och började liksom jag kriget som kavallerist. Vad han har utfört för hjältedåd, är mig obekant, eftersom han aldrig

talar om sig själv. Man har blott berättat mig följande historia: Det var under vintern 1914, hans regemente låg vid Wartha, ryssarna på andra sidan. Ingen människa visste, om de skulle rycka fram eller ligga stilla. Stränderna voro delvis tillfrusna, så att man inte gärna kunde rida över. Broar fanns det naturligtvis inte, dem hade ryssarna rivit upp. Då sam min bror över, utrönte, var ryssarna voro, och kom simmande tillbaka. Allt detta i den stränga ryska vintern vid så och så många grader minus. Hans kläder voro efter några få minuter fastfrusna, och han påstod, att det var riktigt varmt i dem. Så red han hela dagen, tills han på kvällen kom till sitt kvarter. Det oaktat förkylde han sig inte.

Vintern 1915 gick han på min enträgna tillskyndelse in vid flygväsendet och blev liksom jag spanare. Först ett år senare flygmaskinsförare. Det är helt visst ingen dålig skola att vara spanare, i synnerhet för en jaktflygare. I mars 1917 avlade han sin tredje examen och kom genast till min jagaravdelning.

Han var således ännu en mycket ung och oskyldig flygmaskinsförare, som ännu inte tänkte på någon looping och dylika narrspel, utan var belåten, om han kunde landa och starta ordentligt. Efter fjorton dagar tog jag honom för första gången med mig mot fienden och bad honom flyga tätt bakom mig för att en gång noga se på, hur det gick till. Efter den tredje flygningen med honom ser jag med ens, hurusom han skiljer sig från mig och likaledes störtar sig över en engelsman och fäller honom. Mitt hjärta spratt av glädje, när jag såg detta. Det var åter för mig ett bevis på hur ringa konst det är att skjuta ned. Det är blott personligheten, eller annorlunda ut-

tryckt, det kommer blott an på om det är kläm i den det gäller. Jag är alltså ingen Pégoud, vill heller inte vara det, utan blott soldat, och gör min plikt.

Fyra veckor senare hade min bror redan skjutit ned tjugo engelsmän. Detta torde väl vara enastående i hela flyghistorien, att en flygmaskinsförare fjorton dagar efter sin tredje examen skjutit ned sin förste motståndare och fyra veckor efter den förste tjugo andra.

Hans tjugoandra motståndare var den berömde captain Ball, den ojämförligt bäste engelske flygaren. Den på sin tid lika mycket kände major Hawker hade jag redan för några månader sedan tagit på min lott. Det beredde mig en särskild glädje, att det nu var min bror, som expedierade Englands andre champion. Captain Ball flög ett triplan och mötte min bror ensam vid fronten. Vardera försökte att komma åt den andre. Ingen gav sig någon blotta. Det stannade vid ett kort sammanträffande. Alltjämt flögo de blott mot varandra. Det lyckades aldrig den ene att komma bakom den andre. Då beslöto plötsligt båda i det korta ögonblick, då de flögo emot varandra, att skjuta några välriktade skott. Båda flyga mot varandra. Båda skjuta. Vardera har framför sig en motor. Utsikterna att träffa äro mycket små, hastigheten dubbelt så stor som det normala. Egentligen osannolikt, att någon av båda skall träffa. Min bror som var något djupare, hade därvid rest sin maskin starkt och slog över, förlorade jämvikten, och hans maskin var ostyrd under några ögonblick. Snart hade han åter fått den rätt, men måste konstatera, att hans motståndare skjutit sönder båda bensintankarna för honom. Alltså landa! Fort tändningen ifrån, annars brinner

kärran. Men nästa tanke var: Vad har det blivit av motståndaren? I det ögonblick, då han slog över, hade han sett, hurusom motståndaren ävenledes stegrade sig och slog runt. Han kunde således inte vara alltför långt borta från honom. Den tanken dominerar: »Är han över mig eller under mig? Över var han inte mera, men i stället såg han under sig triplanet oavvänt slå runt och störta allt djupare. Det störtade och störtade, utan att komma rätt, ända ned till marken. Där slogs det sönder. Det var på vårt område. Båda motståndarne hade under det korta ögonblick, då de möttes, träffat varandra med sina fasta kulsprutor. Min bror hade fått båda bensintankarna sönderskjutna, och i samma ögonblick hade captain Ball fått ett skott genom huvudet. Han hade på sig några fotografier och tidningsurklipp från sitt hemland, i vilka han firades mycket. Han tycktes kort tid förut ha haft permission. På Boelckes tid hade captain Ball förstört trettiosex tyska apparater. Även han fann sin överman. Eller var det en slump, att en storhet som han ävenledes skulle dö den normala hjältedöden?

Captain Ball var helt säkert anförare för Anti-Richthofen-eskadern, och jag tror, att englishmannen nu skall föredraga att avstå från att söka få mig fast. Det skulle göra oss ont, ty därigenom skulle många gott tillfälle berövas oss att riktigt klå engelsmännen.

Hade inte min bror blivit sårad den 5 maj, så tror jag, att han vid min återkomst efter permissionen ävenledes skulle ha kunnat skickas ut på permission med femtiotvå.

Lothar en "skytt" och icke en jägare.

Min far gör skillnad mellan en jägare och en skytt, som har sitt nöje av att bara skjuta. När jag har skjutit ned en engelsman, så är min jaktpassion stillad för den närmaste kvarten. Jag är alltså inte i stånd till att skjuta ned två engelsmän emedelbart efter varandra. Faller den ene ned, så har jag den obetingade känslan av tillfredsställelse. Först mycket, mycket senare har jag kunnat förmå mig därtill och utbildat mig till »skytt».

Med min bror var det annorlunda. Då han sköt ned sin fjärde och femte, hade jag tillfälle att iakttaga honom. Vi angrepo en eskader. Jag var först. Min motståndare var snart avklarad. Jag tittar mig om och ser, hurusom min bror ligger bakom en engelsman, från vilken lågorna just slå ut och vars maskin exploderar. Bredvid denne engelsman flyger en annan. Han vände sig nu helt enkelt från den förste, som ingalunda hade fallit ned utan fortfarande befann sig i luften, riktade sin kulspruta mot den närmaste och fortsatte genast att skjuta, nästan utan att ha gjort något uppehåll. Även denne föll efter en kortare strid.

Hemma frågade han mig stolt: »Huru många har du skjutit ned?» Jag sade helt blygsamt: »En». Han vänder mig ryggen och säger: »Jag har två», varpå jag skickade honom till fronten för efterspaning. Han måste taga reda på vad

hans karlar hette o. s. v. Sent på eftermiddagen kommer han tillbaka och har blott funnit en.

Efterspaningen var alltså dålig, såsom över huvud taget med sådana »skyttar». Först dagen därpå rapporterades från fronten, var den andre låg. Att han hade fallit ned, hade vi ju alla sett.

Uroxen.

Furst Pless hade vid ett besök i högkvarteret givit mig tillåtelse att skjuta en visent hos honom på hans jaktmarker. Visenten är detsamma, som i folkets mun betecknas med namnet uroxe. Uroxarna äro utdöda. Visenten, är på mycket god väg att göra detsamma. På hela jorden finnes det blott två ställen ännu, där den förekommer, och det är i Pless och inom för detta tsarens revir i Bialowiczskogen. Bialowiczskogen har naturligtvis lidit kolossalt stor skada genom kriget. Mången god visent, vilken eljes blott höga furstligheter och tsaren skulle ha skjutit, har någon musketör uppfört på sin minneslista.

Jag hade alltså genom Hans Höghets nåd fått tillåtelse att nedlägga ett så sällsynt djur. Om en människoålder ungefär finnas dessa djur icke mer, då äro de utrotade.

Jag ankom på eftermiddagen den 26 maj till Pless och måste fara i väg direkt från stationen för att redan samma kväll nedlägga tjuren. Vi foro den berömda vägen genom furstens jättestora djurgård, vilken väg väl många krönta huvuden färdats före mig. Om ungefär en timme stego vi

ur och hade nu ytterligare en halvtimme att gå för att komma till mitt håll, medan drevkarlarna redan voro uppställda för att på givet tecken börja med drevet. Jag stod på samma upphöjda jägarställning, där, såsom överjägmästaren meddelade mig, majestätet stått flera gånger och varifrån det sträckt mången visent till marken. Vi vänta en god stund. Då såg jag plötsligt ett jättestort, svart vidunder vältra fram i den högstammiga ungskogen; precis i riktning mot mig. Jag såg det förr än jägmästaren, gjorde mig skjutfärdig och får medgiva, att jag i alla fall fick litet jaktfeber. Det var en väldig tjur. På tvåhundrafemtio stegs avstånd stannade han ett ögonblick vädrande. Det var för långt från mig, för att jag skulle kunna skjuta. Träffat odjuret hade man väl kanske, alldenstund man ju över huvud taget inte kan skjuta bom på en sådan där jättevarelse. Men efterspårandet hade dock varit en otrevlig affär. Därjämte blamagen att skjuta bom. Således väntar jag hellre, tills han kommer närmare. Han hade väl åter vädrat drevkarlarna, ty med ens gjorde han en rätt tvär vändning och kom i vinande fart, som man aldrig skulle ha trott ett sådant djur om, precis rakt mot mig. Dåligt tillfälle till skott. Nu försvann han bakom en grupp av täta granar, Jag hörde honom ännu fnysa och stampa. Se honom kunde jag icke mer. Om han hade fått väderkorn på mig eller inte, vet jag ej. I varje fall var han borta. Ännu en gång såg jag honom på stort avstånd, sedan var han försvunnen.

Var det den ovana åsynen av ett sådant djur eller vad det nu kunde vara — hur som helst hade jag i det ögonblick, då tjuren kom emot mig, samma känsla, samma jaktfeber, som griper mig, när jag sitter i flygmaskinen, ser en engelsman

och ännu en fem minuter måste flyga emot honom för att komma i hans närhet. Blott med den enda skillnaden, att engelsmannen värjer sig. Hade jag inte stått på en så hög jägarställning, vem vet, om inte då också andra moraliska känslor skulle ha spelat in.

Det dröjde icke länge, förrän numro två kom. Även den en väldig prisse. Den gör saken mycket lättare för mig. På omkring hundra stegs avstånd stannar han vädrande och visar mig hela sin bog. Det första skottet träffade, han »tecknar». Jag hade sänt honom ett gott bogskott. Hindenburg hade en månad tidigare sagt till mig: »Tag rätt många patroner med Er. Jag förbrukade ett halvt dussin på min, ty en sådan där gynnare dör ju inte. Hjärtat sitter så djupt på honom, att man för det mesta bommar på det». Och det stämde. Hjärtat hade jag inte träffat, fastän jag ju väl visste, var det satt. Jag repeterade. Det andra skottet, det tredje, då stannar han, dödssjuk. Kanske på femtio stegs avstånd från mig.

Fem minuter senare var vidundret dött. Jakten avbröts, och det blåstes »alles tot». Alla tre kulorna sutto tätt över hjärtat på honom, mycket god bogträff.

Vi foro nu förbi furstens vackra jaktslott och så en stund genom djurgården, i vilken furstens gäster varje år vid brunsttiden nedlägga sin kronhjort o. s. v. Vi gjorde halt och togo det inre av huset i Promnitz i betraktande. Beläget på en halvö, med underbart vacker utsikt, intet mänskligt väsen på fem kilometers avstånd. Man har icke mera någon känsla av att vara i en djurgård, som man väl i allmänhet föreställer sig, när man talar om den furstliga jakten i Pless. Ett hundra tusen hektar hägnad mark är icke just att

räkna som någon djurgård mera. Där finns det präktiga hjortar, som ingen människa någonsin sett, som ingen jägmästare känner och som det gives tillfälle att nedlägga i brunsttiden. Man kan få löpa omkring i veckor för att få syn på en visent. Under många tider av året är det omöjligt att över huvud taget få se dem. Då äro de så skygga, att de gömma sig fullständigt undan i de jättestora skogarna och de ändlösa snåren. Vi sågo emellertid mången hjort i »bast» och mången präktig råbock.

Efter omkring två timmar anlände vi kort före mörkrets inbrott åter till Pless.

Infanteri-, artilleri- och spaningsflygare.

Om jag inte hade blivit jaktflygare, så tror jag, att jag skulle ha bestämt mig för infanteriflygning. Det är ju en stor tillfredsställelse för en, när man kan giva direkt hjälp åt våra hårdast kämpande soldater. Infanteriflygaren är i tillfälle att göra detta. Han har därigenom en tacksam uppgift. Jag kunde i Arras-slaget iakttaga många bland dessa duktiga människor, då de i varje väder och vid varje tid på dagen flögo på låg höjd över fienden och sökte stå i förbindelse med våra hårt kämpande trupper. Jag förstår, att man kan entusiasmera sig för detta, jag tror, att rätt mången har höjt ett skallande hurra, när han sett de fientliga massorna svalla tillbaka efter ett anfall och vårt käcka infanteri kommit fram ur skyttegravarna och öga mot öga kämpat mot den tillbakaböljande fienden. Mången gång har jag efter en jaktflygning skjutit bort resten av mina patroner på de fientliga skyttegravarna. Om det också hjälper föga, så gör det dock moraliskt intryck.

Artilleriflygare har jag också själv varit. Det var på min tid något nytt att med gnisttelegrafering leda det egna artilleriets skjutning. Men därtill hör en alldeles särskild läggning. Jag kunde i längden inte vara lämplig därtill. Striden är mig kärare. Skall man vara artilleriflygare, måste man väl själv höra till vapnet för att föra med sig nödig förståelse.

Spaningsflygning har jag också idkat, och det i Ryssland under det rörliga kriget. Då var jag åter kavallerist, d. v. s. jag tyckte mig vara det, när jag drog i väg med min stålpegas. Mina dagar tillsammans med Holck över ryssarna tillhöra mina bästa minnen. Men det rörliga krigets bild kommer inte åter, synes det.

I väster ser spaningsflygaren något helt annat än kavalleristens öga vant sig vid. Byarna och städerna, järnvägarna och vägarna se så döda och stilla ut, och detta till trots råder på dem en väldig trafik, vilken emellertid med stor skicklighet döljes för flygaren. Blott ett riktigt väl övat öga förmår iakttaga något bestämt från den rasande höjden. Jag har goda ögon, men det synes mig tvivelaktigt, om det över huvud taget finnes någon, som kan urskilja något precist på en chaussé från femtusen meters höjd. Man blir alltså hänvisad till något annat, som ersätter ögat, nämligen den fotografiska apparaten. Man fotograferar således allt, som man anser vara viktigt och som man bör fotografera. Kommer man hem och plåtarna äro misslyckade, så har hela flygningen varit förgäves.

Det händer ofta spaningsflygaren, att han blir invecklad i strid, men han har viktigare saker att sköta än att befatta sig med strid. Ofta är en plåt viktigare än nedskjutningen av en hel apparat, därför är han i de flesta fall alls icke kallad till att utkämpa luftstrider.

Det är numera en svår uppgift att utföra en god spaning i väster.

Våra flygmaskiner.

Såsom väl var och en har klart för sig, ha våra flygmaskiner något förändrats under krigets lopp. Den största skillnaden är den mellan ett jätteaeroplan och ett jaktaeroplan (flygjagare).

Jaktaeroplanet är litet, snabbt, lätt att manövrera, men lastar ingenting. Endast patronerna och kulsprutorna.

Jätteaeroplanet — man må blott taga det erövrade engelska jätteaeroplanet i skärskådande, som helt galant landade på vår sida — är en koloss, avsedd blott till att bära så mycket som möjligt, tack vare stora ytor. Det släpar ohyggligt mycket med sig; tretusen till femtusen kilogram är rakt ingenting för det. Bensintankarna äro rena järnvägstankvagnar. Man har icke mera någon känsla av att man flyger i en sådan där stor tillställning, utan man »åker». Flygningen sker icke mera på känn utan efter tekniska instrument.

En sådan jätteflygmaskin besitter ohyggligt många hästkrafter. Siffran vet jag icke så noga, men det är många tusen. Ju mera, dess bättre. Det är icke uteslutet, att vi en gång kunna transportera hela divisioner i en sådan där tingest. I dess flygkropp kan man gå och promenera. I det ena hörnet finnes ett obeskrivligt något, där ha de lärda byggt in en gnisttelegraf, med vilken man under flykten kan fullständigt meddela sig med marken. I det andra hörnet hänga de härligaste medvurstar, de berömda flygarbomberna, för vilka de därnere hysa sådan fasa. Ur varje hörn stirrar mynningen av en kulspruta. En flygande fästning är det. Bärytorna med deras stöttor förefalla en vara pelarhallar. Jag kan inte entusiasmera mig för dessa jätteskrov. Jag tycker, att de äro gräsliga, sportvidriga, tråkiga, otympliga. Tacka vill jag en flygmaskin sådan som »le petit rouge». Med den är det alldeles detsamma, om man flyger upp och ned, ställer den lodrätt på huvudet eller gör vilka krumbukter som helst, man flyger just som en fågel, och dock är det icke någon »vingflygning», sådan som albatrossfågeln gör, utan hela tillställningen är blott en »flygande motor». Jag tror, att vi en gång skola komma därhän, att vi kunna köpa oss flygardräkter för två och femtio, som man utan vidare kryper in i. Vid den ena änden är en liten motor och en liten propeller, armarna sticker man in i bärplanen och benen i stjärten, sedan skuttar man litet, det är starten, och så går det liksom för en fågel genom luften.

Du skrattar nog, käre läsare, det gör jag också, men om våra barn skola skratta, är ännu inte så givet. Man skulle också ha skrattat, om någon för femtio år sedan hade talat om, att han skulle flyga över Berlin. Jag kan ännu se Zeppelin, när han år 1910

för första gången kom till Berlin, och nu tittar knappt berlinbängeln mera uppåt, när en sådan där tingest susar genom luften.

Utom dessa jätteaeroplan och maskinen för jaktflygare finnes det vidare en otalig mängd andra i alla storlekar. Man har ännu inte på långt när kommit till slutet av uppfinningarna. Vem vet, vad vi inom ett år skola använda för att borra oss in i den blåa etern.